

PODATKI O DIPLOMSKI NALOGI

Ime in priimek: Božana Milič, Marjana Potočin

Naslov naloge: Zadovoljstvo z življenjem v Domu starejših Hrastnik

Kraj: Ljubljana

Leto: 2009

Število strani: 129

Število prilog: 4

Število virov: 22

Mentorica: Doc. dr. Bojana Mesec

Deskriptorji: starost, staranje, starostnik, socialno delo s starimi, zadovoljstvo, institucionalno varstvo, domače okolje, odnosi, zunanji stiki, aktivnosti.

Povzetek:

Naloga prikazuje, kako so stanovalci zadovoljni z življenjem v Domu starejših Hrastnik.

Teoretični del naloge opisuje mnenja različnih avtorjev o institucionalnem varstvu, starosti in staranju, pomen socialnega dela s starimi in socialnega dela s starimi v domu. Prav tako sva v teoretičnem delu opisali Dom starejših Hrastnik, kjer sva raziskavo izvajali.

Opravili sva kvalitativno raziskavo in izvedli intervjuje s štirimi stanovalci in dvema strokovnima delavkama, s pomočjo katerih sva raziskali sledeče: na podlagi česa in zakaj so se stanovalci odločili za prihod v dom, kako se v domu počutijo, ali jih spremlja občutek domačnosti ali ne, kako so zadovoljni s sobo in sostanovalci, kako jim je všeč ureditev doma in okolice, kakšni so odnosi med stanovalci in zaposlenimi, kako ohranjajo stike z zunanjim okoljem in katere aktivnosti so jim na voljo in ali so s ponujenimi zadovoljni.

Meniva, da so stanovalci z življenjem v domu v veliki meri zadovoljni, vendar je tudi nekaj stvari, ki bi jih radi spremenili oz. si želijo, da bi bilo drugače (npr. imeli bi radi park okoli doma, kjer bi se lahko sprehodili).

Želiva, da Dom najine predloge obravnava, in upava, da jih bodo nekaj tudi upoštevali in izvedli.

Descriptors: age, aging, senior citizen, retirement home, social work with senior citizen, institutional aid, retirement home environment, relationships, outside contacts, activities

Summary:

The paper presents, how are senior citizens content with life in Dom starejših Hrastnik.

The theoretical part describes the opinions of different authors with respect to institutional aid, age and aging, meaning of social work with senior citizens and social work with senior citizens in retirement home. We also described Dom starejših Hrastnik, where we made our researches.

We made quality analysis. With interviewing four senior citizens and two professional workers we researched the following: what were reasons of senior citizens to come to retirement home, how do they feel there, are they content with their room and roommates, how do they like retirement home environment, what are relationships between residents and employees, their outside contacts and what kind of activities do the institution provide to them and are they content with it.

We believe that senior citizens are content with life in most ways but there are also things they would like to change or wish to be different (e.g.: they'd like to have a park where they can go for a walk).

We wish that retirement home will consider some of the suggestions and realize them.

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA SOCIALNO DELO

DIPLOMSKA NALOGA

ZADOVOLJSTVO Z ŽIVLJENJEM V DOMU
STAREJŠIH HRASTNIK

Mentor: Doc. dr. Bojana Mesec

Božana Milič, Marjana Potočin

Ljubljana, 2009

PREDGOVOR

Delež starih v družbi narašča in s tem narašča tudi delež tistih, ki se odločijo za odhod v dom. Zdi se, da se še vedno nismo čisto znebili stigme, ki se je sploh v preteklosti držala domov za stare... »hiralnice«. Dom je bil vedno neka tabu tema, kraj kamor nihče ni šel rad, sploh pa ne na lastno pobudo.

Zaradi vseh teh razlogov in soočenja z lastnim strahom pred domovi za starejše sva se odločili, da raziščeva področje zadovoljstva v Domu starejših Hrastnik.

Zanimalo naju je, kateri razlogi so pripeljali najine stanovalce v dom, kakšno je njihovo videnje doma, zaposlenih v domu, kako so zadovoljni s sobo, s sostanovalci, z aktivnostmi, ki jih dom ponuja... Skratka, izbrale sva si področja, ki po najinem mnenju posredno ali neposredno vplivajo na počutje in posledično tudi na zadovoljstvo stanovalcev v domu.

Vsaka od naju je imela že tudi izkušnje s tega področja.

Božana Milič: »Imela sem prakso v srednji šoli (Srednja zdravstvena šola Celje), kjer sem se družila s starimi v domu upokojencev in jim pomagala pri vsakdanjih opravilih. Sama sem se v raziskavi tudi bolj osredotočila na stanovalce. Pri praksi v domu sem spoznala veliko starostnikov, s katerimi sem seveda poklepetala o vsakdanjih zadevah kot tudi o njihovem počutju v domu. Večina mi je kar sama pripovedovala, kako in zakaj so tja prišli ter kako se zdaj tam počutijo. Vsi moji sogovorniki so prišli zaradi slabega zdravstvenega stanja, predvsem je veliko takšnih, ki nimajo nikogar, ki bi skrbel zanje. Takrat sem še razmišljala v smeri, kako nihče od sorodnikov ne skrbi za njih, ker sem bila mnenja, da je bolje, da je starostnik doma in sem se postavila v njihovo kožo in ugotovila, da jaz ne bi rada bila v domu, ko bom stara prav tako pa ne bi svojih staršev »dala« v dom, temveč bi raje jaz skrbela zanje. To je bilo moje izhodišče, zakaj sem se odločila ravno za tovrstno raziskavo oz. temo diplomske naloge. Pri tej praksi sem namreč tudi dobila občutek, da so ljudje zadovoljni z življenjem v domu, pa vendar sem hotela to dejansko raziskati in videti, ali bi mi tovrstna raziskava pomagala, da se enkrat v prihodnosti tudi sama odločim za to izbiro ali da svetujem tako svojim staršem.«

Marjana Potočin: »Izkušnje imam z večletno nego nepokretne babice v domačem okolju, ker bi bila odločitev za dom za babico nesprejemljiva. Ob tem raziskovalnem delu sem se spomnila njenih besed: »V dom pa že ne grem, tja me pa ne boste vtaknili!« Na ta način smo osrečili

babico, po drugi strani pa je bilo to težko psihično in fizično breme za celotno družino, predvsem pa za mamo, ki jo je negovala.

Dejstvo je, da je v domu 24 ur na dan na razpolago usposobljeno osebje, ki lahko ustrezno in v celoti poskrbi za starostnika, v nasprotju pa je breme skrbi za bolnega starega človeka v domačem okolju preveliko za svojce oz. človeka, ki mu je skrb naložena.«

To je tudi eden od razlogov, zaradi katerega sva se odločili ravno za to temo; predstaviti sva želeli domove v drugačni luči. Želeli sva pokazati, da dom starejših ne more nadomestiti pravega doma in domačega okolja, lahko pa postane ob sodelovanju stanovalca, strokovnih delavcev v domu in svojcev drugi dom, ki lahko omogoča zadovoljivo in polno življenje predvsem tistih na bivalnih oddelkih, ki lahko dokaj samostojno skrbijo zase.

Marjana Potočin, sem se tako posvetila bolj delu strokovnih delavk v domu in njihovem videnju stanovalcev in zadovoljstva z življenjem v domu.

Skupaj pa sva prepletli obe strani v nastalo diplomsko nalogo, ki bo, upava, koga prepričala, da je Dom starejših Hrastnik dobra izbira, ki lahko olajša in polepša življenje stanovalcev.

KAZALO VSEBINE

PREDGOVOR	4
1. TEORETIČNI UVOD	8
1.1 STAROST IN STARANJE	8
1.2 OBLIKE POMOČI ZA STARE LJUDI	10
1.2.1 SOCIALNO VARSTVENE STORITVE ZA STARE LJUDI V SLOVENIJI.....	12
1.2.2 STORITVE ZA STARE LJUDI V BIVALNEM OKOLJU.....	13
1.3 INSTITUCIONALNO VARSTVO.....	13
1.4 STARI LJUDJE IN DOMOVI ZA STARE	16
1.4.1 POSLANSTVO DOMOV IN NJIHOVA VIZIJA.....	17
1.5 STANOVALCI, ZAPOSLENI IN SVOJCI	18
1.5.1 ODNOS ZAPOSLENI – STANOVALCI	19
1.5.2 ODNOS STANOVALEC – SVOJCI	21
1.5.3 ODNOS ZAPOSLENI (SOCIALNI DELAVEC) – SVOJCI.....	22
1.5.4 ODNOS STAROSTNIK – STANOVALCI.....	23
1.6 STAR ČLOVEK IN NJEGOVA DRUŽINA.....	23
1.7 SOCIALNO DELO S STARIMI.....	25
1.7.1 PROFESIONALNE VLOGE SOCIALNIH DELAVCEV PRI DELU S STARIMI LJUDMI.....	28
1.8 SOCIALNO DELO V DOMU	31
1.8.1 FAZE DELOVANJA SOCIALNE DELAVKE S STANOVALCI DOMA.....	32
1.8.2 KLJUČNA PODROČJA DELOVANJA SOCIALNE SLUŽBE	34
1.9 DOM STAREJŠIH HRASTNIK	35
1.9.1 POGOJI ZA SPREJEM V DOM	38
2. PROBLEM	39
3. METODOLOGIJA.....	41
3.1 VRSTA RAZISKAVE	41
3.2 MERSKI INSTRUMENTI	41
3.3 POPULACIJA IN VZOREC	41

3.4 ZBIRANJE PODATKOV	42
3.5 OBDELAVA IN ANALIZA INTERVJUJEV: KVALITATIVNA ANALIZA	43
4. REZULTATI IN RAZPRAVA	57
4.1 STANOVALCI.....	57
4.1.1 PRIHOD V DOM.....	57
4.1.2 SOBA IN SOSTANOVALCI.....	58
4.1.3 DOM IN OKOLICA.....	59
4.1.4 STIKI Z ZUNANJIM OKOLJEM	61
4.1.5 ODNOSI Z ZAPOSLENIMI V DOMU.....	62
4.1.6 AKTIVNOSTI V DOMU	64
4.2 STROKOVNI DELAVKI.....	65
4.2.1 PRIHOD V DOM.....	65
4.2.2 SOBA IN SOSTANOVALCI.....	66
4.2.3 DOM IN OKOLICA.....	68
4.2.4 ZUNANJI STIKI	69
4.2.5 ODNOSI Z ZAPOSLENIMI V DOMU.....	70
4.2.6 AKTIVNOSTI V DOMU	71
4.2.7 ZADOVOLJSTVO S HRANO	72
4.2.8 RAZHAJANJA MED REZULTATI	73
5. SKLEPI	75
6. PREDLOGI	77
7. LITERATURA.....	79
8. POVZETEK	82
9. DODATEK.....	85
9.1 PRILOGA 1	85
9.2 PRILOGA 2	86
9.3 PRILOGA 3	108
9.4 PRILOGA 4.....	109

1. TEORETIČNI UVOD

1.1 Starost in staranje

Dr. Acceto (1998:66) opredeljuje starost kot naraven pojav vsakega živega bitja, kot neko obdobje v času staranja. Pravi, da je staranje dinamični in naravni proces, ki poteka z najrazličnejšimi spremembami v strukturi organizma. Staranje doživi vsako živo bitje.

Vsak človek se stara na svoj način in različno hitro.

Staranje je proces, ki se začne ob rojstvu in počasi, a vztrajno, dolga leta skoraj neopazno napreduje vse do našega slovesa bivanja na Zemlji.

Starost doleti vsakogar, a vendar jo ljudje zelo različno doživljamo. Staranje vsakomur prej ali slej prinaša določene izgube na pomembnih življenjskih področjih in od posameznika je odvisno, ali se bo prilagodil tem izgubam in v kakšni meri. Od tega je odvisno, kakšna bo kakovost njegovega življenja v starosti.

Starost ni bolezen, je le ena od stopnic v človekovem življenju. Nanje stopi in stopa vsak po svoje! Pomemben pa je občutek, kako je posameznik zadovoljen s samim seboj tudi v zrelejših letih (Pogačnik-Toličič 2000: 18-19).

Pri vsakem človeku lahko razlikujemo tri vrste starosti:

- kronološka starost; kolikor smo stari po koledarju
- biološka starost; kolikor je staro naše telo glede na pravilno delovanje osnovnih telesnih funkcij in celičnih procesov
- psihološka (doživljajska) starost; kolikor stari se počutimo (Hojnik-Zupanc, 1997: 3-4).

Individualno gledano je staranje »kombinacija procesov (bioloških, socioloških, kulturnih in drugih), ki se prepletajo med seboj, in tudi z drugimi značilnostmi posameznika, kot je rasa, spol in socialno ekonomski razred. Vse kar podedujemo, v smislu dobrih genov in kako obstajamo skozi čas (naša prehrana, življenjski stil, delo, kraj bivanja), vpliva na način našega staranja

oziroma na to, kako dolgo bo trajalo naše staranje, preden bomo umrli« (Marshall, Rowlings 1997:70 v Milošević Arnold 2003: 3).

Vsakdo bi rad živel dolgo in dočakal visoko starost, obenem pa nam misel na starost, nebogljenost in odvisnost zbuja strah.

Človeka lahko prizadene občutenje upadanja lastnih življenjskih procesov in vitalnih funkcij, kar se sicer najbolj opazi na zunanjem zgledu, ki v današnji družbi zavzema zelo pomembno mesto, in s tem človeka zelo prizadene in determinira bolj kot karkoli drugega v »starega«. Pečjak pravi, da znaki, ki dokazujejo biološko staranje, zaradi socialnega pomena vplivajo tudi na nadaljnje življenje starostnika (Pečjak 1998: 43).

Pečjak nadalje navaja (op.cit.: 61), da je starost »v veliki meri družbeni konstrukt oziroma družbena vloga, ki jo mora vsakdo, ki preide določeno starostno mejo, hočeš nočeš igrati« (Pečjak 1998:61).

Torej starost je nekaj, kar »čaka« vsakogar in na kar nimamo vpliva. Seveda je hitrost staranja in pa način odvisen od samega organizma in tudi od stila življenja, vendar ji ne moremo »ubežati«. Vsi enkrat pridemo v obdobje, ki ga poimenujemo starost, in se moramo s tem »spopasti«.

Kot so ugotovili strokovnjaki, je starost nezaželen pojav, ki je »dan na stranski tir«. Skoraj nihče se noče soočiti z njim prostovoljno, razen, ko je v to prisiljen (Mikuljan 1995: 50).

Ljudje v večini ne želijo govoriti o starosti in je ta tema na nek način tabu, o katerem se ne govori. To seveda drži do takrat, ko sami ne spadajo med starostnike in se jim s to tematiko niti ni potrebno ukvarjati, vendar, ko sami prestopijo prag, kjer se človeka poimenuje za starega, se mora s tem soočiti.

Torej ljudje več ali manj ne razmišljajo o starosti, dokler sami niso v tej fazi življenjskega obdobja. Pa tudi ko nastopi ta faza, si nekaj časa tega ne želijo priznati in o tem ne želijo premišljevat. S časom pa ugotovijo, da se temu ne morejo izogniti, in začnejo premišljevat o starosti. Začnejo se nam porajati vprašanje kot so npr.: Ali bom zmožen skrbeti sam zase?, Ali to pomeni, da je pred mano zadnja faza življenja in nato me čaka tisto, česar se marsikdo boji –

smrt?, Ali me bodo v moji zadnji fazi življenja poslali živeti v dom, med neznance?, Ali se bom v domu dobro znašel? in podobna.

Vse to so vprašanja, o katerih marsikdo razmišlja na svoj način. Nekateri to delijo z bližnjimi in prijatelji, spet drugi pa to premišljujejo po tihem in se o tem raje ne pogovarjajo, zato imajo dostikrat tudi občutek osamljenosti, ker se nimajo komu zaupati.

1.2 Oblike pomoči za stare ljudi

Mreže socialnega varstva sestavljajo nosilci javne službe (centri za socialno delo, domovi upokojencev, predvideni regijski centri za pomoč na domu, nosilci drugih javnih storitev v bivalnem okolju-stanovanjske oblike), nosilci v zasebnem sektorju, nevladne in prostovoljske organizacije, med katerimi imajo posebno vlogo organizacije upokojencev in starejših in skupine samopomoči. Sliko skrbi dopolnjuje neformalni sektor- družina, sorodstvo, soseska (Mesec, B. 2003:19).

1. Javni sektor:

Formalno socialno pomoč starim ljudem nudijo predvsem socialni zavodi, centri za socialno delo, zdravstvene ustanove (zdravstveni domovi, patronažna služba, bolnišnice).

1.1 Socialni zavodi

Veliko je starih ljudi, ki tudi v starosti skrbijo sami zase, nekaj jih je takšnih, ki na »stara leta« ostanejo v domači oskrbi. Nekateri pa odidejo v domove, kjer je skrb za stare organizirana.

Za odhod v dom se starejši odločajo iz različnih razlogov (bolezen, osamljenost, nezmožnost skrbeti zase...)

Domovi za starejše občane zagotavljajo starejšim varstvo, nastanitev, prehrano, različne dejavnosti (rekreacija,...).

1.2 Centri za socialno delo

So eni izmed nosilcev skrbi za stare ljudi, ki imajo vrsto pooblastil na podlagi različnih zakonov.

1.3 Zdravstvena in patronažna služba

Posebna oblika zdravstvenega varstva je patronažno varstvo, ki ga opravlja patronažna služba, in se tesno prepleta z nalogami socialnega varstva. Delo patronažne medicinske sestre je usmerjeno na krepitev in ohranitev zdravja in urejanje socialnih potreb.

2. Zasebni sektor

Pri nas zasebni sektor še ni dobro razvit, je le nekaj posameznikov, ki bi bili pripravljeni voditi zasebne domove. Poleg servisov za gospodinjsko pomoč, bi bilo dobro tudi razviti servise dnevnega varstva, nege na domu, informacijsko svetovalne servise in zasebne domove (Mesec, B. 2003: 66).

3. Prostovoljski sektor

V tem sektorju delujejo prostovoljske humanitarne organizacije (Rdeči križ, Karitas), katerih pomoč je različna (materialna pomoč, pomoč pri delu, sodelovanje z nosilci formalne mreže za stare ljudi).

Prostovoljsko pomoč nudijo prostovoljci, ki so organizirani v okviru javne službe ali zasebne službe, prostovoljnih in dobredelnih organizacij in skupin za samopomoč. Med prostovoljci je tudi dosti mladih, predvsem srednješolcev, ki obiskujejo stare ljudi v domovih, se z njimi družijo, berejo knjige, poslušajo njihove življenjske zgodbe...

4. Neformalni sektor

Tu nudijo pomoč starim ljudem družinski člani, prijatelji, sorodniki, sosedje...

Neformalni sektor je za starejše zelo pomemben, saj so tu vključeni njihovi najbližji in večini ta vez zelo pomaga pri stiskah in osamljenosti..., zato je potrebno te vezi ohranjati in jih krepiti.

1.2.1 Socialno varstvene storitve za stare ljudi v Sloveniji

1.2.1.1 Socialna preventiva

Priprava na starost in staranje

to pomeni, da je na starost potrebno "pripraviti" tako posameznika kot njegovo družino.

Programi priprave na upokojitev

Skupine za samopomoč

te skupine članom omogočajo vzpostavljati medosebne odnose z drugimi starimi ljudmi.

1.2.1.2 Storitve za odpravljanje socialnih stisk in težav

Prva socialna pomoč

Socialni delavec/delavka starostniku pomaga pri prepoznavanju njegovega problema in mu posreduje vse potrebne informacije o obstoječih možnostih pomoči, vrstah storitev in pogojih zanje.

Osebna pomoč

Pri tem mora socialni delavec uporabnika poslušati z razumevanjem, mu dati občutek varnosti in podporo. Ker je soočanje z izgubami in procesom staranja boleče, jim je v teh trenutkih potrebno svetovati.

Pomoč družini za dom

To pomeni, da družinske člane usposobimo za boljše sožitje in funkcioniranje družine kot primarne človeške skupnosti.

Pomoč na domu in socialni servis

Pomoč na domu se je v okviru javne službe razvila v storitev, ki jo poznamo kot socialno oskrbo. Opravljajo jo centri za socialno delo, domovi za stare ljudi in zasebniki s koncesijo.

1.2.2 Storitve za stare ljudi v bivalnem okolju

Center za pomoč na domu (storitve na daljavo)

Organiziran sistem storitev za starejše in invalidne ljudi na njihovih domovih. Storitve potekajo s pomočjo sodobne telekomunikacijske tehnologije, center pa je koordinator vseh oblik pomoči, ki so posamezniku na razpolago.

Dnevno varstvo

S tem zagotavljamo socialno oskrbo, nego, zdravstveno varstvo in interesne dejavnosti za nekaj ur dnevno.

Oskrbovana stanovanja

Alternativna oblika institucionalnega varstva, ki uporabniku omogoča, da uporabljajo storitve, ki jih potrebujejo.

Domovi za stare ljudi

Institucionalno varstvo, kjer starostniki dobijo vse potrebno in kjer jim socialni delavci ter ostalo osebje pomaga pri vsakodnevnih opravilih in življenjskem ritmu.

1.3 Institucionalno varstvo

Storitve institucionalnega varstva obsegajo vse oblike pomoči, s katerimi se upravičencem po zakonu nadomeščajo ali dopolnjujejo funkcije doma ali lastne družine.

Goffman totalne ustanove opredeljuje kot prostor za bivanje in delo, kjer veliko število posameznikov s podobnim položajem, za precejšnje časovno obdobje odrezanih od širše družbe, živi skupaj prisilno, formalno vodeno življenje (Mali 2006: 17).

»Z domovi za stare ljudi mislimo stanovanjske objekte, v katerih živijo stari ljudje kolektivno življenje, kjer niso dolžni opravljati gospodinjskih del in imajo urejeno vso oskrbo tako v zdravju kot boleznih« (Accetto 1968:44).

Funkcija domskega varstva je v tem, da ljudem, ki so kronično funkcionalno ovirani zaradi bolezni ali splošne fizične oslabelosti, najbolj zagotavlja osnovne življenjske potrebe in osnovno zdravstveno varstvo (Hojnik-Zupanc 1994:2).

Dom za starejše ljudi predstavlja popolno institucijo, ker deluje kot nadomestilo človekovih potreb. Posamezniku je v domu odvzeta prav vsaka skrb za samega sebe, to pa pomeni tudi razkroj odnosa do svoje lastne identitete (Hojnik-Zupanc 1994 :3).

V vsaki instituciji obstajajo določena pravila in hišni red, ki ga morajo stanovalci upoštevati. To pa ljudem zmanjšuje svobodo in kontrolo ter povečuje stopnjo odvisnosti od institucije. Čeprav je hišni red nujno potreben za obstoj in delovanje institucije, pa se le te trudijo, da bi stanovalcem zagotovile čim več svobode in samostojnosti.

Goffman totalne ustanove opredeljuje kot prostor za bivanje in delo, kjer veliko število posameznikov s podobnim položajem, za precejšnje časovno obdobje odrezanih od širše družbe, živi skupaj prisilno, formalno vodeno življenje (Mali 2006: 17).

V dom pridejo ponavadi tisti posamezniki, ki sami spoznajo, da bodo lažje živeli, če bodo imeli organizirano pomoč pri vsakodnevni opravih. Odločujoč dejavnik je predvsem slabo zdravstveno stanje (Harel, Noekler 1982, Kaučič 1987; v: Hojnik- Zupanc 1994: 12).

S tako odločitvijo se hote ali nehote sprijaznijo s tem, da bodo postali odvisni od hišnega reda in urnika dnevnih dejavnosti, postanejo pa tudi odvisni od osebja.

Institucija je prostor, kjer se srečujejo različni ljudje kot tujci, ki si morajo deliti skupne prostore, dejavnosti, osebje, čas. Prav tako je institucija organiziran sistem napisanih in nenapisanih pravil dnevnega bivanja, ki omogočajo maksimalno prostorsko povezanost (skupna jedilnica, skupni prostor za popoldanski počitek, skupna rekreacija) in minimalno stopnjo zasebnosti in

samostojnosti. Vsaka institucija zadovoljuje le del človekove osebnosti, njena dejavnost pa je delovno usmerjena.

Na splošno imajo vse institucije po definiciji nekaj temeljnih skupnih značilnosti, kot so:

- popolna zadovoljitev osebnih eksistenčnih potreb
- predpisan dnevni red
- racionalizacija del
- skupinske aktivnosti
- prevladovanje javnega prostora nad zasebnim

Te značilnosti jim dajejo skupno identiteto.

Mikro okolje oz. organizacija življenja znotraj institucije pa se razlikuje od doma do doma, kar je po Brearleyu odvisno od šestih dejavnikov:

- stanovalcev z njihovimi individualnimi življenjskimi izkušnjami, potrebami, osebnostjo in željami
- osebja z njihovimi izkušnjami in pričakovanji
- pravil, rutine in navad dnevnega ritma, ki oblikujejo medosebne interakcije
- fizičnega okolja: stavbe, opreme, dekoracije, ki omejuje ali pa spodbuja oblike interakcije in vsakodnevno vedenje
- odnosov med stanovalci in osebjem: stališč in obnašanja enih in drugih
- odnosov stanovalcev in osebja do zunanjega sveta: svojcev, bližnjega bivalnega okolja, drugih institucij (Hojnik Zupanc v Mali 2006:19)

Naši domovi so tako kot celotna družba doživeli v zadnjem desetletju korenite spremembe, ki se še niso zaključile. Birokratsko upravljanje bi se v socialno-varstvenih zavodih moralo opuščati, sočasno pa uvajati poslovno vedenje. Poudariti je potrebno opazen dvig materialne kvalitete življenja, ki zajema večje število enoposteljnih sob, prehrano, čistočo, zdravstveno nego in podobno, kakor tudi dvig ravni na medčloveškem, kulturnem in duhovnem področju (Ramovš 1995:209-210).

1.4 Stari ljudje in domovi za stare

»Človek ima v življenju dva domova: dom svojega otroštva in dom, v katerem si je ustvaril družino. V starosti se lahko zgodi, da si mora poiskati še tretji dom- dom za starejše občanek« (Hojnik-Zupanc 1997:127).

Ljudje imajo zelo različne predstave o domovih za stare. Večina jih ima negativno mnenje in se za dom ne bi nikoli prostovoljno odločili. Le nekaj jih že zelo zgodaj razmišlja o tem, da se bodo nekoč preselili v dom.

Mnenja ljudi o odhodu v dom so različna glede na to, ali so o odhodu v dom že razmišljali ali ne, koliko poznajo življenje v domu, od vzrokov za odhod v dom ter od starosti in zdravstvenega stanja. Navadno ljudje ob misli na dom pomislijo na hiralnice in ubožnice, kar se kaže v tem, da zelo malo ali pa nič ne vedo o življenju in dogajanju v domu.

Starejše odvrča od bivanja v domu tudi misel, da je dom za stare nekakšna »končna postaja«, od koder ni več vrnitve in kjer stari ljudje le še životarijo in čakajo na smrt (Požarnik 1981:143).

K temu gotovo prispeva tudi organizacija bivanja v domovih, ki je zasnovana po medicinskem modelu in ne dopušča posameznikovih individualnih odločitev in lastnih izbir načina življenja.

Manj negativno mnenje o odhodu v dom pa imajo tisti, ki se zelo dobro razumejo z otroki in imajo bolj pozitiven odnos do življenja. Podobnega mnenja so tisti, katerim so se poslabšale življenjske razmere (bolezen, osamljenost, revščina...) in tisti, ki nimajo otrok.

Dom je ena izmed oblik institucionalnega varstva starejših ljudi. Je oblika, ki je najbolj uveljavljena in ima najdaljšo tradicijo. Ustanovitelj domov za starejše – javnih zavodov je država (Zakon o zavodih), ki iz svojega proračuna zagotavlja tudi investicijska sredstva za obstoječe in nove javne zavode.

Domovi za starejše so povezani v Skupnost socialnih zavodov Slovenije, ki pa je bila ustanovljena leta 1967. Do marca leta 2003 je bilo v Skupnost združenih 68 zavodov, ki zagotavljajo 15.478 mest.

Domovi naj bi bili grajeni v manj hrupnih, čim manj onesnaženih območjih. V bližini naj bi bile urejene zelene površine, ki omogočajo dnevne sprehode, in postajališča mestnega prometa.

Zelo pomembno je, da je omogočen neposredni dovoz do glavnega vhoda objekta za ambulantna in ostala dostavna vozila.

Notranjost domov mora biti arhitekturno urejena tako, da se star človek v njej znajde in da ustreza njegovim fizičnim in psihološkim zmogljivostim.

Velikost objekta je pogojena z zahtevano zmogljivostjo. Vsi domovi morajo imeti dvigala, da se omogoči mobilnost slabotnim in tistim, ki uporabljajo invalidske vozičke. Kot vidimo, je notranja in zunanja urejenost domov natančno določena in prilagojena njihovim uporabnikom (Vovk 1980: .153-172).

Zelo pomembno je, da se starostniki, kot stanovalci doma, počutijo dobro, saj s tem pripomoremo k njihovem dobremu počutju in morebiti tudi k pozitivnejšemu razmišljanju o življenju v domu in sami starosti.

Marsikdo življenje v domu doživlja kot svojo zadnjo postajo v življenju, zato je zelo pomembno, da mu pri tem pomagamo, da je njegova »zadnja postaja« prijetna in pozitivna.

Seveda pa so tudi starostniki, ki so že v svojem »duhu« pozitivno naravnani in se zato tudi lažje prilagodijo življenju v instituciji. To v večini še posebej drži za tiste, ki so se sami odločili za odhod v dom, kajti to sprejmejo kot pomoč, kot nekaj dobrega, ker ne zmorejo več sami poskrbeti za vse.

1.4.1 Poslanstvo domov in njihova vizija

Izvajanje celovite skrbi za starejše prebivalce širšega okolja z namenom, da se stanovalcem domov zagotovi bivanje in vsestranska oskrba, prilagojena individualnim potrebam, kar jim omogoča polnopravno življenje

Domovi so nosilci razvoja skrbi za starejše v okolju, kjer delujejo, v skladu s potrebami prebivalcev, v razvoj pa vključujejo tudi druge subjekte, ki delujejo na področju skrbi za starejše

Nenehno razvijajo in vpeljujejo nove oblike in načine skrbi za starejše

Delovati po socialno ekonomskih načelih ter prilagoditi svojo ponudbo storitev možnostim in potrebam stanovalcev domov ter možnosti družbene podpore

Stalno uvajati nove dejavnosti, ki zagotavljajo visoko kakovost storitev za starejše

Zagotavljati stalno integracijo zdravstvene nege na načine, ki omogočajo visoko raven kakovosti in celovitost izvajanja skrbi za starejše (Tančak, Štefančič, 2002 18-19).

1.5 Stanovalci, zaposleni in svojci

Goffmanov pojem totalne ustanove implicira popolno oskrbo, konkretne aktivnosti, družbeno segregacijo, zaprtost, izolacijo. Ustanovam, ki zajemajo tako rekoč vse vidike posameznikovega življenjskega kroga (delo, zabavo, rekreacijo...), prav zaradi totalnega zajetja Goffman pravi totalne (Flaker v Mali 2006: 20).

V domu za stare prihaja do interakcije med tremi skupinami: stanovalci, njihovimi svojci in osebjem.

Večinoma se interakcije med stanovalci vzpostavijo spontano na podlagi prejšnjih znanstev ali pa se vzpostavijo na novo zaradi prostorske bližine, pogosteje pa zaradi podobne življenjske zgodovine, osebnostnih značilnosti. K boljši interakciji pa pripomorejo tudi skupinske aktivnosti, ki se razvijajo v domu pod vodstvom strokovnega osebja (Hojnik Zupanc, 1999:98-99).

Svojci pričakujejo od institucije kompenzacijo družinskega okolja, zato sta jim bolj pomembna nega in individualistični pristop do njihovega svojca kot pa njihov odnos z osebjem (Kuhnert 1993 v Hojnik Zupanc 1999:99).

Osebje je tista skupina, ki je najbolj izpostavljena tako v odnosu do stanovalcev kot v odnosu do svojcev.

Pri odnosu osebje-stanovalci je pomembno tudi ustrezno razmerje med profesionalnostjo opravljenega dela in medčloveškim odnosom. Človeku, ki živi kot podrejeno bitje, je človeška toplina enako pomembna kot profesionalnost opravljene storitve (Hojnik Zupanc 1999:100).

Kako se stanovalci počutijo, je odvisno tudi od tega, kakšno je razmerje in pa interakcija med njihovimi svojci ter osebjem. Kajti osebje stanovalca sprejema s strokovnega vidika, medtem ko ga svojci sprejemajo z vidika čustev.

Osebje je tisto, ki je zadolženo za izboljšanje odnosov stanovalcev med seboj in tudi z družinskimi člani.

Kot pravi Mali (Mali 2004: 109), mora socialna delavka poskrbeti, da je rezultat njenega dela ugodna psihološka klima med stanovalci. Biti mora komunikativna, prijazna, tolerantna, natančna, zanesljiva in čustveno stabilna.

1.5.1 Odnos zaposleni – stanovalci

Socialni delavec v domu je povezan z bodočimi stanovalci in njihovimi svojci že pred sprejemom starostnika v dom. Spozna jih bodisi v domačem okolju bodisi v instituciji (bolnišnici) (Mali 2007:34).

Počutje stanovalcev v domu je v veliki meri odvisno od odnosa zaposlenih do njih. Zlasti pomemben je ta odnos ob prihodu stanovalca v dom, saj naj bi za dobro počutje tako stanovalcev kot zaposlenih prišlo med njimi do nekakšne medsebojne harmonije (Mali 2004: 105).

Socialno mrežo v domu predstavljajo sostanovalci in pa tudi zaposleni v domu, zato je velikega pomena, kakšni odnosi »vladajo« v domu med njimi in pa tudi pristop socialnih delavcev, hkrati pa tudi ostalih zaposlenih do stanovalcev.

Počutje stanovalcev je namreč prav tako odvisno od odnosa zaposlenih do njih.

Namreč zaposleni morajo imeti razvit čut za starega človeka in znanje, da mu pomagajo, torej pomembno je emocionalno socialno delo. Saj se od socialnega delavca zahteva osebna zrelost, čustvena stabilnost, znanja in predvsem so dobrodošle izkušnje pri delu z ljudmi.

Zelo pomembno je, da ima socialni delavec sposobnost vživljanja v starega človeka, saj ga le tako lahko razume, mu pomaga in svetuje.

Med starostnikom in osebjem mora priti do nekakšne harmonije, ki temelji na medsebojnem osebnem odnosu, razumevanju starostnikovih problemov in zlasti rahločutnem zaznavanju njegovih potreb in želja. Zato se morajo zaposleni velikokrat postaviti v vlogo starostnika (Mali 2004: 109).

Zaposleni so pri svojem delu v veliki meri čustveno navezani na stanovalce. Kljub temu da je to »samo njihova služba«, se dostikrat tudi zaposleni najdejo v situaciji, ko po opravljeni dnevni službi, se pravi, ko so že izven delovnega časa, razmišljajo o stanovalcih, o njihovih problemih in stiskah.

Večinoma so čustva prisotna predvsem, ko umre stanovalec doma. Kljub temu da se to morda tudi vsakodnevno dogaja, ne morejo odmisлити samega dejstva, predvsem kadar gre za stanovalce, ki so bili že dalj časa v domu in so seveda s tem postali del »tima«.

Pri samem socialnem delu s starostniki in nasploh pri svetovanju, se kljub temu, da gre za objektivno svetovanje, čustva vklopijo in socialni delavec ne svetuje le razumsko, temveč mora razumeti tudi čustva starostnika, se poskušati postaviti v njegovo vlogo in mu svetovati po najboljših močeh.

Torej zaposleni v domu ne morejo delovati le objektivno in le »opraviti« svoje delo v časovnem okvirju, temveč morajo upoštevati svoja čustva kot tudi čustva stanovalcev, saj gre za delo z ljudmi, ki niso zmožni skrbeti zase, ki mogoče nimajo nikogar več, ki bi lahko skrbel zanje in so zaposleni zanje tako uslužbenci kot tudi ljudje, s katerimi poklepetajo o vsakdanjih zadevah, se nasmejejo, pošalijo, gredo skupaj na sprehod ali igrajo družabne igre.

Saj so ravno tako kot ostali stanovalci tudi zaposleni del njihovega sveta v domu, v katerih velikokrat vidijo tudi prijatelje.

Ravno zaradi emocionalnega socialnega dela je pomembno omeniti supervizijo, kjer se lahko o problemih, čustvenih stiskah in podobnem svetovalci pogovarjajo in jih skupaj skušajo rešiti. Na teh posvetih si svetovalci izmenjajo izkušnje in pridobijo uporabne nasvete za nadaljnje delo.

Naj omeniva, da kot zaposlene misliva vse, ki so v stiku s starostniki oz stanovalci, torej ne le socialni delavci, temveč tudi terapevti, kot tudi čistilke...

Za socialne delavce je supervizija v Domu za starejše občane Hrastnik sicer omogočena, vendar za ostale zaposlene pa ne, kar ne pomeni, da ni potrebna.

1.5.2 Odnos stanovalec – svojci

Zelo pomemben in aktiven člen je družina. Svojci lahko staremu človeku ob prihodu v dom pomagajo s tem, da ga spodbujajo, da si prinese svoje stvari v dom, nekaj, kar mu bo dalo občutek domačnosti. Ravno tako je zelo dobrodošlo in pomembno, da svojci starostnika čim več obiskujejo in kličejo, torej obdržijo redni stik. Namreč starostnik se ob prihodu v dom počuti drugače kot doma, nelagodno, se prilagaja, spoznava ljudi in za vse to potrebuje svoj čas.

Ravno zato mu stik s svojci pri tem pomaga, da se ne počuti osamljen in odrezan iz svojega preteklega okolja in kroga ljudi. Svojci so namreč vez z zunanjim svetom in stik z okoljem, v katerem je živel pred prihodom v dom.

Svojci skupaj s starostnikom občutijo težo prilagajanja na domsko življenje. Tako kot starostnik se tudi oni privajajo na misel, da bo šel njihov bližnji v dom, da se bodo tudi oni morali prilagoditi pravilom doma, da bodo obiski v domu drugačni kot je bilo druženje v domačem okolju.

Če se dobri odnosi in povezanost med starostnikom in svojci ohranijo tudi po prihodu starostnika v dom, mu je to v veliko pomoč in oporo pri prilagajanju na nov način življenja.

Svojci so lahko tudi tisti, ki pomagajo starostniku pri vzpostavitvi novih stikov v domu, saj je včasih za človeka lažje pričeti pogovor in poznanstvo, če ima v bližini nekoga, ki ga že pozna in mu zaupa in ta dialog vzpostavita skupaj.

Kot navaja Čačinovič-Vogrinčič (Čačinovič-Vogrinčič v Hojnik Zupanc, 1994:10);

»Star človek potrebuje v nas, ki še nismo stari, smo pa njegova družina, sogovornika, s katerim lahko podeli svojo preteklost, se sooči z nami v skupni preteklosti – in danes, tu in zdaj, v življenju, ki ga delimo. Pomembno je, da svojo preteklost lahko prenese k nam v sedanost, kjer ga vidimo in slišimo, da bi se lahko nadaljevalo delo za spravo. In to je delo, ki je delo za vse«.

V podpori družine star človek lahko prepozna izkušnjo vezanosti, pripadnosti in spoštovanja (Čačinovič-Vogrinčič, 2000:291).

1.5.3 Odnos zaposleni (socialni delavec) – svojci

Kot smo že omenili, lahko socialni delavci svojce spoznajo že prej in s tem že vzpostavijo prvi stik, še preden se starostnik preseli v dom. V veliko pomoč jim je, če so ti odnosi že vzpostavljeni, še posebej, če so učinkoviti, saj so svojci v veliki meri lahko pomoč tudi strokovnim delavcem. Namreč svojci v večini želijo vedeti, kako je z njihovimi bližnjimi, hkrati pa povedo podatke (navade, potrebe, želje...), ki so strokovnim delavcem v pomoč pri prilagajanju starostnikov na življenje v domu in tudi pri spoznavanju starostnika ter pri preprečevanju morebitnih konfliktov in nesporazumov.

Se pa tudi dogaja, da svojci ne obiskujejo ali redko obiskujejo svoje bližnje, ki so v domu, in nimajo rednega stika ne s strokovnimi delavci ne s starostnikom. V takšnih primerih je pomembno, da strokovni delavci pomagajo pri urejanju stikov s svojci in navsezadnje pomagajo pri vzpostavljanju novih stikov in prijateljskih vezi znotraj doma.

1.5.4 Odnos starostnik – stanovalci

V času bivanja v domu so v medsebojni interakciji tudi stanovalci. Med njimi se lahko razvijejo poznanstva, prijateljske vezi, skupni hobiji, prav tako pa lahko med njimi pride do konflikta.

Konflikt je lahko odraz nezadovoljstva z življenjem v domu in težko sprejemanje prilagajanja v domu. Torej, nekateri stanovalci se lažje prilagajajo kot drugi in so hkrati tudi bolj pripravljeni se pogoditi oz prilagoditi drugim in ne samo hišnemu redu in pravilom v domu. Spet drugi pa so tako zelo navezani na svoje »prejšnje« življenje, da se jim zdi vsaka sprememba odveč.

Stanovalci so največ v interakciji s tistimi, s katerimi delijo sobo, in pa s tistimi, ki hodijo na skupne aktivnosti, ki so organizirane v domu.

Stanovalci si med bivanjem v domu ustvarijo in pridobijo nova prijateljstva, ki so zanje velikega pomena v tem njihovem novem svetu in si s tem krajšajo čas in se ne počutijo osamljene.

1.6 Star človek in njegova družina

“Vsaka družina se sooči s starostjo in staranjem in vsaka družina to opravi na svoj in edinstven način. V večini družin to ni “delovna tema”, kot bi rekli v socialnem delu. Potrebujemo novo razumevanje, dogovarjanje in skupno iskanje dobrih sprememb, vendar se ne organiziramo tako, da bi zmogli več razvidnosti in nove, drugačne odgovornosti. Prej bi rekli, da mladi in stari, pa oni vmes, “zdrknemo” v starost ali soočenje z njo” (Čačinovič Vogrinčič 2000 : 287).

Tisto, kar v starosti močno pretrga vzpostavljeno socialno mrežo, je selitev starega človeka. Do selitve lahko pride zaradi spremenjenega ekonomskega statusa, izgube partnerja in drugih osebnih in zunanjih dejavnikov.

V starosti številko stikov z drugimi ljudmi upade. S smrtjo zakonskega partnerja, prijateljev, znancev imajo starejši ljudje vse manj družbe.

Družina je pomemben partner v neformalni mreži pomoči., ki jo običajno tvorijo poleg družinskih članov še prijatelji in sosedje. Socialna opora, ki jo star človek lahko dobi, pozitivno vpliva na njegovo funkcioniranje in psihično počutje.

Vzorec družinske povezanosti je odvisen od življenjskega stila v življenju. Tisti, ki so razvili vzorec družinske povezanosti in medsebojne pomoči, ga ohranijo tudi v starosti. Tisti posamezniki, ki so pa življenje preživeli bolj neodvisno oz. samostojno, pa želijo ohraniti ta način življenja tudi v starosti in v trenutku, ko potrebujejo pomoč, prej posežejo po formalni obliki pomoči, kot pa da bi se obrnili na družinske člane (Hojnik Zupanc 1999: 142-143).

Tri pomembne družinske teme nam pomagajo, da ubesedimo staranje, da bi bolje razumeli, da bi se lahko bolje dogovorili. In sicer:

- Nerazrešljiva drama ločitve med starši in otroci pri H.Stierlinu- Starega človeka v družini povabimo, da nam pove o svojem življenju, ljudeh, ki jih je poznal, in svetu, v katerem je živel. Tako v družino prinese pomembno dimenzijo, ko skupno sedanost poveže s preteklostjo, da bi jo lahko vzeli s seboj v prihodnost.
- Ohranitev generacijskih razlik v konceptu TH. Lidza- Ohranitev generacijskih razlik pomeni najprej, da starši v zadovoljevanju svojih potreb ne smejo postati odvisni od otrok. Ohranitev generacijskih razlik obvaruje otroka pred tem, da bi moral prevzeti vlogo razbremenjevalca v družinskih konfliktih.

Starajoči se starši ne smejo postati odvisni od svojih otrok. Tudi tisti starši ne, ki so nemočni in potrebni pomoči. Posebna naloga družine je, da razloči odvisnost od staršev od pomoči otrok ali vnukov- od takega ravnanja, kot da so otroci oni sami. Ohranitev generacijskih razlik zdaj pomeni, da zavestno ohranjamo spoštovanje in dostojanstvo staršev, ju vedno znova ubesedimo sebi in njim.

- Družina kot delovna skupina W.R.Biona- Predstavlja torej zavestno delitev dela, individualizacijo in diferenciacijo med člani, za opravljanje tistega, kar je treba opraviti v družini in za družino. Delovna skupina pomeni vpletenost, izpostavljenost, akcijo, poseganje.

Predpostavlja postavljanje ciljev ter delo in odgovornost za njihovo uresničitev. Biti v delovni skupini pomeni, biti živ, dejaven, odziven (Čačinovič Vogrinčič 2000: 287-289).

Strokovnjaki ugotavljajo, da se socialne mreže starih ljudi razlikujejo od tistih, ki jih imajo mlajši. Na splošno so te mreže ožje, to verjetno izvira iz specifičnih potreb starih ljudi. Socialne mreže vplivajo na uspešno staranje, saj zagotavljajo podporo in tako pomagajo starim nadomestiti izgube, s katerimi se z leti soočajo. V primeru, ko se zanemari potrebo po spodbujanju neodvisnosti, pa socialne mreže dosegajo nasprotni učinek, to je, da ovirajo uspešno prilagoditev na staranje (Morgan, Kunkel 1998: 175, navedeno po Milošević-Arnold 2000:253-254).

1.7 Socialno delo s starimi

Če se najprej osredotočimo na opredelitev pojma socialno delo, lahko za primer vzamemo navedbo po Milošević Arnoldovi in sicer:

»Socialno delo je torej humanizem pri delu, humanizem v akciji, je spodbujanje vsega tistega, kar lahko pripomore k razvoju posameznika, skupine in skupnosti in k odpravljanju vseh ovir ki ljudem preprečujejo razvoj in uspešno vključevanje v družbeno okolje.« (Milošević Arnold, 2003:10)

Socialni delavec potrebuje za delo s starimi ljudmi znanje o procesu staranja, znanje o različnih metodah dela, komunikacije...

Socialni delavec je oseba, ki staremu človeku pomaga reševati težave, jim pomaga pri tem, da so bolj samostojni in čim bolj neodvisni od drugih. Da bi vse to socialni delavec zmožni dajati staremu človeku, je potrebno, da le – tega razume. Torej, razumeti mora, kakšne so potrebe starih ljudi, njihove vrednote, sposobnosti in zmožnosti. Torej mora se znati vživeti v starega človeka.

Upoštevati moramo njihove pretekle izkušnje iz življenja, hkrati pa moramo ugotavljati njegove funkcionalne sposobnosti, kaj lahko še dela in opravlja sam, sem spada tudi poznavanje njegove družine in delovanje le te.

Pomembno se je pogovarjati v jeziku starostnika, da se lahko razumemo z njim. Torej mora se znati vživeti v starega človeka.

Pri delu s starostniki pa je zelo pomembno tudi poznavanje področja smrti in umiranja ter pomen religije za njih.

Pomoč socialnega delavca ni le, kadar star človek pride v dom, temveč že pred tem. Pomaga tudi pri urejanju odnosov v družini in s prijatelji, dokler je star človek še v svojem okolju in seveda, ko pride v dom, je potrebno tudi, da se ti stiki obdržijo, zato jih socialni delavci k temu spodbujajo.

Že nekajkrat sva omenili, da je pomembno, da svojci in star človek vzdržujejo stik in da jim pri tem prav tako pomaga socialni delavec, hkrati pa ne smemo pozabiti, da je ravno socialni delavec tisti, ki prav tako starostniku in njegovi družini pomaga pri iskanju in tudi pridobitvi pomoči različnih služb. To pomeni, da jih poveže s formalno mrežo pomoči, ki je prisotna in na voljo v njihovi skupnosti.

Na to nas opozarja tudi Mali, ki opisuje socialnega delavca v vlogi koordinatorja storitev (case manager) (Mali, 2007:9).

Socialno delo s starimi je danes pomembna specialnost naše stroke. Njena specifičnost temelji na nekaterih spoznanjih kot sta:

- Gledanje na starost kot na funkcijo bioloških, psiholoških in socialnih procesov, ki vključujejo tudi določene izgube, življenjske prehode in specifične vire.
- Starost je enkratna faza v življenju človeka, za katero so značilne posebne funkcije, viri in krize (Milošević Arnold 2003:9).

Prav tako se moramo v tem delu spomniti tudi načel socialnega dela pri delu s starimi ljudmi, kot jih navaja Mali po Burack-Weissovi in Brennanovi, ki jih bova v grobem opisali in narekujejo sledeče:

1. Mobilizacija moči in sposobnosti starih ljudi – predstavlja pomoč in podporo staremu človeku, da iz svojih bogatih izkušenj črpa moč za premagovanje težav v sedanjosti. V

ospredju je star človek, njegove sposobnosti in zmožnosti, ne pa zgolj problemi, za reševanje katerih obstajajo specializirani programi in službe.

2. Maksimalno funkcioniranje – socialni delavec oceni vpliv bioloških, psiholoških, socioloških, kulturnih, organizacijskih in drugih dejavnikov na življenje starih ljudi ter mobilizira razpoložljive vire moči v posamezniku in njegovi socialni mreži.
3. Zagotavljanje okolja, ki človeka ne bo omejevalo – prehod iz domačega okolja v institucionalno naj bi bil postopen, usklajen z željami in potrebami starega človeka, prav tako bi morali ta načela upoštevati pri vsaki spremembi življenjskega prostora starega človeka v domačem, izven institucionalnem okolju
4. Etičnost pri delu – tu je pomembno omeniti načelo spoštovanja in ohranjanja dostojanstva starih ljudi.
5. Etničnost – socialni delavci potrebujejo znanje o nacionalnih in kulturnih posebnostih in različnostih med starimi ljudmi.
6. Sistemska perspektiva – pri socialnem delu upoštevamo potrebe in želje starega človeka in jih usklajujemo z različnimi sistemi, s katerimi je povezan star človek.
7. Postavljanje ustreznih ciljev – socialni delavec in uporabnik skupaj postavita takšne cilje medsebojnega delovanja, ki so skladni z življenjskimi okoliščinami in željami starega človeka.

Spoštovati moramo njihovo mnenje in želje, ne le kaj so se odločili drugi. Če postavimo sebe v vlogo starega človeka, bi isto pričakovali in je prav, da dajemo drugim tisto, kar želimo, da bi drugi dajali nam. Nas torej spoštovali in upoštevali.

Ljudje imamo različne običaje, prihajamo iz različnega kulturnega okolja in tudi sami imamo svoje predsodke in se že po naravi radi družimo z enako mislečimi, z ljudmi, ki imajo ali poznajo naše navade in podobno. Tu se počutimo domače in na tak način se razvijajo tudi uspešni ali manj uspešni odnosi.

Starostniku moramo s strokovnim znanjem pomagati pri premagovanju njegovih težav in ga tako vzpodbujati, da bo spet postal samozavesten in močan v svojem vsakdanjem življenju.

Pomembno je tudi, da starostniku pomagamo pri stvareh, ki jih več ne zmore sam opravljati in ga spet poskušamo naučiti veščin, ki jih je mogoče pozabil, pa bi mu v prihodnosti še prišle prav.

Starega človeka ne smemo nikoli omejevati pri njegovih namerah za prihodnost, ampak mu moramo pri tem pomagati, istočasno pa ga moramo obravnavati s spoštovanjem.

Nikoli mu ne smemo uničiti njegovega dostojanstva, ampak se moramo truditi, da ga obdrži celo življenje.

Pri vsem tem pa moramo upoštevati tudi kulturne razlike in postavljati skupaj s starostnikom take cilje, ki jih bo lahko realiziral (Kos 2005:19-20).

V Sloveniji se poskuša delati predvsem na tem, da starostnik in socialni delavec delata skupaj na medsebojnem zaupanju in sodelovanju, da skupaj iščeta stvari, s pomočjo katerih bo starostnik spet dobil večji vpliv nad svojim življenjem..

Pomembno je zavzemanje socialnega delavca za starostnikove pravice, povezovanje starostnikov v skupine. S tem pripomore k širitvi socialnega kroga ljudi, ki so ga z upokojitvijo morda izgubili, in jih navaja na to, da si nudijo medsebojno podporo in s tem posledično pridejo do rešitve kakšnega problema brez pomoči strokovnjaka.

Najpomembneje pa je, da nanje ne gledamo s predsodki in da nimamo negativnega odnosa do te populacije ljudi (Kos 2005, po Milošević Arnold 1999:9-14).

1.7.1 Profesionalne vloge socialnih delavcev pri delu s starimi ljudmi

Opisi vlog različnih avtorjev, ki se pojavljajo v literaturi, niso povsem usklajeni, zato bo na tem mestu predstavljenih nekaj vlog različnih avtorjev (Zastrow, Campton & Galawey, Luessi, ki jih poimenuje kot načini ravnanja...) in njihova primernost za delo s starimi ljudmi.

a) Usposobljevalec (Enabler)

Gre za pomoč posamezniku pri izražanju potreb, razjasnjevanju in identifikaciji problemov, iskanju najprimernejših strategij za njihovo rešitev in za razvijanje sposobnosti ljudi (posameznikov, družin, skupin in skupnosti) za premagovanje različnih življenjskih težav.

Stari ljudje se pogosto znajdejo v stiskah in se čutijo nemočne ob poskusih, da bi nastale težave sami premagali. Poleg tega pa je njim morda še bolj kot ljudem iz mlajših starostnih skupin težko prositi za pomoč. V kolikor pa bi to storil nekdo drug namesto njih, bi se počutili še bolj

nesposobne in odvisne od drugih. Tako je prav vloga usposobljevalca izredno primerna, saj jim omogoča ohranjanje avtonomije.

b) Povezovalac (Broker)

V tej vlogi socialni delavec povezuje posameznike in skupine, ki potrebujejo pomoč (in je ne znajo najti) z obstoječimi službami, ki razpolagajo s potrebnimi viri, kjer ustrezno pomoč lahko dobijo in jih tudi zastopa v procesu zagotavljanja teh virov.

Pri delu s starimi ljudmi so socialni delavci pogosto v vlogi zastopnikov, da jim na ta način lahko zagotovijo potrebne storitve. V vsaki lokalni skupnosti je na razpolago cela vrsta storitev, vendar se med seboj razlikujejo glede svoje kvalitete in pogojev. Socialni delavec ima potrebne informacije o vseh obstoječih službah in vrstah njihovih storitev, kakor tudi o upravičenosti posameznika do teh storitev. Stari ljudje pogosto potrebujejo nekoga, da jih poveže z obstoječo ponudbo storitev in jim pomaga izbrati zanje najprimernejšo. Pogosto so slabše mobilni, včasih oklevajo in ne uveljavljajo pravic, ki jim pripadajo.

c) Zagovornik (Advocate)

Zagovorništvo je proces delovanja za ali v dobro uporabnikov, da bi dosegli storitve in druge potrebne vire, ki bi bili sicer zanje nedosegljivi (Hepworth, Larsen 1993: 27). Pri tej vlogi gre za zbiranje podatkov o potrebah uporabnika ali skupine uporabnikov, za pogajanje z ustreznimi službami pa tudi za poskuse vpliva na odločitve institucij glede njihove politike na posameznem področju. To vlogo socialni delavec opravlja takrat, kadar so institucije "gluhe" za potrebe ljudi.

Socialni delavci kot zagovorniki skupine starih ljudi so dolžni pomagati tudi pri odkrivanju specifičnih primerov ageizmov, diskriminacije in predsodkov do starih ljudi z namenom, da bi se takšni pojavi odpravili.

d) Aktivist (Activist)

Cilj delovanja socialnega delavca v tej vlogi je sprememba celotne politike institucij do pomembnih družbenih vprašanj, kot so denimo: prikrajšanost in neenakopravnost posameznih družbenih skupin, pojavi rasizma, odnos večinske skupine prebivalstva do manjšine in podobno.

V tej vlogi socialni delavec uporablja taktike konflikta, konfrontacije, pogajanja in podobno. Aktivist je socialni delavec takrat, kadar poskuša doseči potrebne spremembe na globalni ravni.

e) Učitelj (Teacher)

V tej vlogi socialni delavec daje informacije in uporabnikom posreduje potrebna znanja in spoznanja. Pri tem gre za to, da se uporabniki naučijo vsega tistega, kar jim bo pomagalo bolje funkcionirati v življenju (denimo učenje novih vedenjskih vzorcev, socialnih vlog, spretnosti izražanja lastnih stališč in mnenj in sposobnosti za učinkovito reševanje življenjskih problemov).

f) Posrednik (Mediator)

V tej vlogi socialni delavec pomaga pri interpretaciji uporabnikovih potreb drugim strokovnjakom ali institucijam, posreduje pri reševanju konfliktov med uporabnikovim sistemom in sistemi drugih posameznikov, skupin ali organizacij. Posrednik omogoči nevtralni prostor, v katerem se lahko usklajujejo nasprotujoča stališča in se poiščejo zadovoljive rešitve za vse udeležence.

Vloga posredovalca pri delu s starimi ljudmi se največkrat veže na družinsko situacijo, kadar se mora več članov dogovoriti glede nege in oskrbe svojca in si morajo pri tem razdeliti naloge.

g) Svetovalec (Counselor)

Usmerjanje posameznikov, družin, skupin in skupnosti s pomočjo nasvetov, prikazovanja alternativnih možnosti, podpore pri zastavljanju ciljev in posredovanje potrebnih informacij.

Star človek in njegova družina ob soočanju z različnimi emocionalnimi problemi, ki jih povzroči prilagajanje na spremenjene življenjske okoliščine - upokojitev, zaposlitev, iskanje novega smisla v življenju, zdravstveni problemi, odvisnost od tuje pomoči, namestitev v dom za stare ljudi, umiranje in smrt bližnje osebe in podobno, pogosto potrebuje strokovno pomoč socialnega delavca (ali drugega strokovnjaka) v smislu svetovanja.

h) Koordinator/nosilec primera (Case Manager/Coordinator)

Vse pogosteje pa socialni delavci, morda še posebej pri delu s starimi ljudmi, opravljajo vlogo nosilca primera oz. koordinatorja (Case manager/Coordinator) ali oskrbovalca (Care manager).

Pri tem gre za posredovanje med uporabnikom in njegovim okoljem. Uporabnik mora jasno izraziti svoje potrebe, socialni delavec pa vzpostavlja stike z ustreznimi službami in mu pomaga pri uveljavljanju njegovih pravic, spremlja njihovo uresničevanje in koordinira delo vseh, ki sodelujejo v tem procesu (Hepworth, Larsen 1993: 26).

i) Priskrbovalec (Outreach)

V tej vlogi gre za posredovanje različnih storitev materialno ogroženim uporabnikom, ki nimajo dovolj lastnih sredstev, da bi zadovoljili različne potrebe - sredstva za preživljanje, ustrežnejše bivalne razmere, zdravstveno oskrbo, možnosti za preživljanje prostega časa, zagotovitev prehrane in pomoči na domu in podobno. (Zastrow, Kirst-Ashman 1998: 616)

Profesionalne vloge socialnih delavcev se med seboj prepletajo, zato jih je večkrat težko definirati in razločevati. Vsekakor pa so vse pomembne in primerne za delo s starimi ljudmi. Njihovo primernost pa lahko najbolje določimo v konkretni situaciji glede na individualne stiske in potrebe ter želene možnosti za rešitev problema.

1.8 Socialno delo v domu

Socialni delavec kot strokovnjak ima v domu pomembno vlogo. Njegov prvi stik z bodočim stanovalcem doma se začne s pripravo starega človeka kot tudi njegovih svojcev na dom. Možnost odločitve o tem, kje in kako bo starostnik živel, pomembno vpliva na počutje ob sprejetju posameznika v dom pa tudi na kasnejše življenje. Socialni delavec je predvsem povezovalac med stanovalcem in okoljem, iz katerega je prišel, ob prihodu v dom in v času bivanja. Ta kontinuiran stik z okoljem stanovalcem zmanjša občutek ogroženosti in socialne izolacije in jim daje občutek povezanosti z dogajanjem v domu in izven njega.

Socialni delavec opravlja vse naštetе profesionalne vloge, najpomembnejši med njima pa sta vlogi povezovalca in zagovornika. Vloga povezovalca je v smislu vzpostavitve prvega stika s stanovalcem in predstavitev in približanje doma le temu. Vloga zagovornika pa je v naših

razmerah pomembna zaradi prevladujočega medicinskega modela v domovih. Socialni delavec mora vedno poudarjati predvsem preostale sposobnosti vsakega stanovalca posebej in vztrajati, da se te v domskem sistemu ohranijo. Zagovorništvo v širšem smislu pa pomeni skrb za dosledno spoštovanje dostojanstva vsakega stanovalca in spreminjanje delovanja institucije, kadar se to ne upošteva. Socialni delavec mora torej spremljati splošno klimo v domu in neprestano opozarjati na potrebo po celostnem pogledu na stare ljudi kot uporabnike storitev institucije (Milošević Arnold 2000: 261).

1.8.1 Faze delovanja socialne delavke s stanovalci doma

a.) Naloge socialnega delavca pred prihodom stanovalca v dom

Naloge socialnega dela pred prihodom v dom so vezane na urejanje formalnosti povezanih s prihodom v dom. Kljub temu lahko znotraj formaliziranih postopkov socialni delavec nastopa v vlogi pomočnika, kar mu omogoča tudi pristnejši odnos z uporabnikom po prihodu v dom. Dilema ni v tem, ali naj socialni delavec v domu uporablja določila in zahteve upravnega postopka, temveč kako naj jih uporablja v optimalno korist uporabnika (Milošević – Arnold 2004:33).

Kot pravi Mali, (Mali 2007:28-29) je socialno delo pred sprejemom uporabnika v dom razdeljeno na več funkcij, med katerimi so nepogrešljive naslednje:

1. Sodelovanje z bodočim stanovalcem

Pomembno je vzpostavljjanje stika z bodočim stanovalcem in njegovimi svojci, saj je prav prvi stik temelj poznejšega delovnega odnosa. Osebni odnos s stanovalcem lahko socialni delavec vzpostavi tudi, kadar star človek začasno biva v bolnišnici, pri sorodnikih ali znancih. Obisk na domu socialnemu delavcu omogoča tudi boljši vpogled v življenjske razmere bodočega stanovalca. V tej fazi lahko socialni delavec naveže stike s svojci, prijatelji, znanci starega človeka in z njimi skupaj išče rešitve, ki bi staremu človeku bolj ustrezale kot odhod v institucijo. V vsakem primeru je socialni delavec v vlogi zagovornika, kadar star človek ni več sposoben izraziti svoje volje.

2. Sodelovanje z različnimi strokovnjaki

Socialni delavec ima največ informacij, podatkov o prosilcih, o njihovih življenjskih razmerah, zato ima ključno vlogo v odnosu do drugih strokovnjakov, ki sodelujejo v procesu sprejemanja uporabnikov v dom. Prav tako sodeluje z različnimi strokovnjaki zaposlenimi v drugih institucijah, ki prihajajo v stik z bodočim stanovalcem. Od njih pridobiva informacije za dopolnitev mozaika življenjskega sveta uporabnika.

3. Sodelovanje s svojci

Socialni delavec ugotavlja razloge za odločitev kandidata za odhod v dom, predvsem pa, ali je takšna odločitev resnično njegova osebna odločitev. Stari ljudje so v družbi hudo zapostavljeni, kar se odraža tudi v odnosu z družinskimi člani, ki velikokrat ne upoštevajo mnenja starega človeka, temveč stremijo za lastnimi interesi. Le v skupnem dogovarjanju s starim človekom in vsemi družinskimi člani lahko socialni delavec ugotavlja resnično pripravljenost starega človeka za odhod v dom.

4. Informiranje

Socialni delavec že pred prihodom v dom bodočega uporabnika ustanove seznanjen s čim večjim obsegom informacij, ki jih ta potrebuje ob prihodu v dom za čim boljše prilagoditev na novo življenjsko okolje. Informacije se nanašajo na način življenja v domu, hišni red, dejavnosti v domu, delavce, način plačevanja doma.

b.) Naloge socialnega delavca v času bivanja stanovalcev v domu

Socialni delavec lahko že predhodno spozna starostnika, torej še preden se le – ta vseli v dom za stare. Kot smo že nekajkrat omenili, je socialni delavec ključnega pomena, saj pomaga starostniku obdržati njegov način življenja, torej stike s prijatelji in bližnjimi, mu pomaga prilagoditi se življenju v domu. Torej kot navaja Mali po Milošević-Arnold (Mali 2007:30), socialni delavec opravlja naslednje naloge:

- je podpora stanovalcu v procesu prilagajanja na življenje v domu (pomoč pri vzpostavljanju nove socialne mreže znotraj doma in ohranjanje stare v domačem okolju),
- podpora svojcem in njihovo angažiranje za sodelovanje pri dejavnostih doma (oblike izobraževanja, delavnice, skupine za samopomoč pri premagovanju občutkov krivde...),
- posredovanje v konfliktnih situacijah med stanovalci in med stanovalci in delavci,
- razvijanje prostovoljnega dela,
- sodelovanje pri organizaciji različnih interesnih dejavnosti in prireditvev (npr. praznovanje rojstnih dni stanovalcev).

c.) Naloge socialnega delavca ob odhodu stanovalca

Tudi v tem delu je socialni delavec ključnega pomena, saj je prisoten tudi ob odhod stanovalca iz doma, za kar so lahko različni vzroki. Naloge socialnega delavca ob odhodu iz doma so naslednje:

- Priprava odpusta stanovalca v domače okolje, drugo institucijo, novo okolje; socialni delavec uredi vse potrebne formalnosti za zaključitev odnosa z institucijo.
- Obravnava predloga za premestitev stanovalca v drugo institucijo; glede na poznavanje stanovalca in okoliščin, ki so privedle do predloga za odpust, se lahko socialni delavec odloči, da prevzame vlogo stanovalčevega zagovornika in predlaga predložitev sklepa, v tem času pa ima tudi vlogo svetovalca, ki stanovalcu skuša pomagati, da bi bolje sprejemal institucionalne norme.
- Urejanje prenehanja bivanja stanovalca zaradi smrti (obveščanje svojcev o smrti stanovalca, informiranje svojcev o zadevah povezanih s smrtjo stanovalca, organizacija slovesa od pokojnika).

1.8.2 Ključna področja delovanja socialne službe

- Ohranitev kakovosti bivanja stanovalcev v domu z upoštevanjem avtonomije posameznika ter zagotovitvijo pogojev, ki omogočajo ohranitev socialne mreže.
- Pomoč stanovalcem pri vključevanju in prilagajanju na domsko življenje z upoštevanjem individualnih potreb in želja posameznika in upoštevanjem njegovega psihofizičnega stanja.

- Ohranitev že utečenih oblik dela in razvijanje novih ter prilagajanje vsebine dela potrebam in željam stanovalcev.
- Nudenje pomoči pri reševanju osebnih stisk in težav
- Sodelovanje s svojci.
- Priprava starostnikov in njihovih svojcev na bivanje v domu. S pravilno predstavitvijo moramo približati način življenja v domu ter jih s tem razbremeniti strahu in negotovosti pred vstopom v dom.
- Sodelovanje socialnega delavca z ustreznimi službami v domu in izven njega.
- Izvajanje prostovoljstva v domu, s strani dijakov, študentov socialnega dela, zdravstva,...ki v dom prinesejo svežino.

1.9 Dom starejših Hrastnik

Dom starejših Hrastnik (v nadaljevanju Dom) je bil ustanovljen kot javni socialnovarstveni zavod s sklepom Vlade Republike Slovenije št. 022-03/93-9/49-8 z dne 8. 9. 1994, ki je bil spremenjen in dopolnjen s sklepom Vlade Republike Slovenije o spremembah in dopolnitvah sklepa o preoblikovanju Doma starejših Hrastnik v javni socialnovarstveni zavod št. 571-36/2002-1 z dne 14. 1. 2003.

Dom je s svojim delovanjem pričel 16. 2. 1995, ko so se v Dom vselili prvi stanovalci. Ta dan so si delavci in stanovalci izbrali za »rojstni dan« Doma. Prvotna kapaciteta Doma je bila 112 postelj, danes pa je v njem prostora za 124 stanovalcev. Dom ni novogradnja, ampak je bil za potrebe domskega varstva preurejen bivši dijaški dom, kar je pogojevalo tudi strukturo sob – v Domu je 6 enoposteljnih (2 z lastnimi sanitarijami), 12 dvoposteljnih, 22 triposteljnih in 7 štiriposteljnih sob.

Dom izvaja naslednje dejavnosti:

- dejavnost domov za starejše,
- splošno izven bolnišnično in specialistično izven bolnišnično dejavnost,

- samostojne zdravstvene dejavnosti, ki jih ne opravljajo zdravniki (zdravstvena nega, fizioterapija, delovna terapija),
- druge socialne dejavnosti (pomoč posamezniku in družini na domu, socialni servis, naloge priprave okolja, družine in posameznikov na starost).

Stanovalcem Doma nudijo:

- bivanje v ogrevanih in vzdrževanih sobah
- uporabo skupnih prostorov (dnevne sobe, čajne kuhinje, balkonov)
- socialno oskrbo in pomoč pri opravljanju vsakodnevnih opravil (oblačenje/slačenje, osebna higiena, hranjenje)
- celodnevno starosti in zdravstvenemu stanju prilagojeno prehrano
- označevanje, pranje in likanje osebne perila
- 24-urno kontinuirano zdravstveno varstvo in zdravstveno nego
- 2 x tedensko prisotnost zdravnika v ambulanti v Domu in stalno dosegljivost zdravnika v Zdravstvenem domu Hrastnik
- 1 x mesečno prisotnost specialista fiziatra in specialista psihiatra

Aktivnosti:

- jutranja telovadba
- branje časopisa
- skupine za samopomoč (skupine za druženje, pogovor in kratek čas) – Jesenski listi, Deteljice in Slavčki

- skupina za zdravje Kaveljci in Korenine
- skupina za ročna dela
- domski pevski zbor
- starosti in ročnim spretnostim prilagojene športne dejavnosti
- literarne in pogovorne skupine
- obiski razstav v občini in v drugih domovih upokojencev
- izleti v naravo
- prireditve, praznovanja, družabna srečanja

Stanovalci se vključujejo po svojem interesu in zanimanju, vsekakor pa so iskreno dobrodošli.

Delavci v domu skrbijo za naslednje:

- kvalitetna celodnevna nastanitev, socialna oskrba in varstvo, zdravstvena nega in rehabilitacija ter zdravljenje stanovalcev,
- dobro počutje stanovalcev, zadovoljstvo svojcev in drugih uporabnikov storitev Doma,
- ustrezna strokovna usposobljenost in motiviranost delavcev za izvajanje delovnih nalog,
- strokovno, organizirano in učinkovito vodenje, upravljanje ter gospodarno poslovanje Doma.

1.9.1 Pogoji za sprejem v Dom

Bivanje v domu za stare je ena od možnosti, kako in kje preživeti del življenja, ko potrebujemo več pomoči oziroma ko vsega ne zmoremo več sami. Odločitev je velika in je povezana z veliko spremembami. Zapustiti je potrebno svoj dom. Delavci Doma so vsem stanovalcem pripravljene iskreno in z vsemi močmi pomagati pri vživljanju v nove razmere.

Za sprejem v Dom lahko zaprosijo državljani Republike Slovenije stari nad 65 let, ki imajo na njenem območju stalno prebivališče, in tujci stari nad 65 let, ki imajo dovoljenje za stalno prebivanje v Republiki Sloveniji

2. PROBLEM

Staranje prebivalstva je fenomen, s katerim se danes sooča večina evropskih držav. Spremembe v rodnosti in daljšanje pričakovane življenjske dobe dramatično vplivata na staranje populacije. Ugotavljamo, da ni dovolj razvita pomoč na domu, saj je vedno več takšnih, ki tovrstno pomoč potrebujejo, vendar je vsi niso deležni.

Dom starejših Hrastnik je kot zavod začel delovati leta 1995. V obdobju petih let so začetno kapaciteto doma, ki je znašala 112 postelj, povečali na 117 postelj. Ta podatek nam pove, koliko ljudi se znajde v situaciji, ko se odselijo od doma, se privajajo na drugačno življenje, kot je življenje doma, gre za medsebojno spoznavanje, prilagajanje, zato naju zanima kako so stanovalci zadovoljni z življenjem v domu. Tu štejemo zadovoljstvo s sobo in sostanovalci, z zaposlenimi v domu, z aktivnostmi, ki jih dom ponuja, z ureditvijo doma in okolice, z zunanjimi stiki.

Temelj na katerem stanovalci gradijo svoj odnos do doma, je njihovo zadovoljstvo z bivanjem ter kvaliteto življenja v domu kar pa je odvisno od pobude, na katero so prišli v dom, ali je to odločitev in pobuda svojcev ali je to njihova lastna želja in odločitev. Zato naju zanima prihod stanovalcev v dom.

Svojci so poleg stanovalca pomemben dejavnik, pri organizirani skrbi za starejše. S svojim sodelovanjem v procesu celovite oskrbe lahko pomembno prispevajo k zagotovitvi stanovalcu prilagojene celovite oskrbe in s tem zagotovijo pomemben dvig kakovosti življenja v domu, zato naju zanima, kakšni so stiki s svojci po odhodu starega družinskega člana v dom.

Stanovalci se privajajo na novo okolje, nove ljudi, novi red (domski hišni red), zato naju zanima kako se stanovalci Doma za starejše občane Hrastnik prilagajajo na življenjsko okolje. Pri tem naju zanima tudi odnos s sostanovalci, saj je v domu največ dvo ali več posteljnih sob, kar pomeni, da je zmanjšana zasebnost in je to za nekatere lahko zelo moteče. Prav tako pa se

nekateri v starosti težje prilagajajo, kar je pa v domu neizogibno. Torej sklepava, da je odnos s stanovalci eden izmed pomembnih pokazateljev zadovoljstva in kakovosti življenja.

Prav tako so stanovalci v veliki meri odvisni od zaposlenih in so z njimi v stalnem kontaktu, zato naju zanima, kakšni so odnosi med stanovalci in zaposlenimi. Ne nazadnje lahko zaposleni z vzpostavitvijo zaupanja, medsebojnega spoštovanja in dobrega sodelovanja pomagajo prebroditi težaven prehod iz lastnega doma v »drugi dom« in dnevno pripomorejo k prijetnemu bivanju v instituciji.

K boljši dinamiki življenja in vzdušju v domu prispevajo tudi aktivnosti in izleti, ki so organizirani. Predvidevava, da tudi to vpliva na počutje stanovalcev in na njihov ritem življenja, zato sva želeli raziskati tudi to področje in odgovoriti na to vprašanje.

Z raziskavo sva želeli ugotoviti, kakšno je zadovoljstvo stanovalcev, saj je veliko dejavnikov, ki vplivajo na doživljanje življenja v domu.

Torej zanima naju zadovoljstvo z življenjem v domu in sicer:

- razlog prihoda v dom
- zadovoljstvo s sobo in sostanovalci
- zadovoljstvo z ureditvijo doma in okolice
- zunanji stiki
- zadovoljstvo z zaposlenimi v domu
- zadovoljstvo z aktivnostmi, ki jih dom ponuja

Da bi problem raziskali bolj celostno sva se odločili, da vprašanja na iste teme, ki naj bi pokazale zadovoljstvo stanovalcev z življenjem v domu, zastaviva tudi strokovnemu kadru. Odločili sva se za socialno delavko in vodjo zdravstveno negovalne službe, ki imata pregled nad celotnim dogajanjem v domu in imata največ stikov s stanovalci.

3. METODOLOGIJA

3.1 Vrsta raziskave

Raziskava je kvalitativna in primerjalna.

Za kvalitativno raziskavo sva se odločili, ker sva menili, da je za problem, ki ga raziskujemo, potrebna opisna razlaga in pa raziskava, v kateri dobimo opisno sliko problema in odgovore nanjo, saj naju zanima kvaliteta življenja v domu in le to sva uspeli dobiti z intervjuji, ki sva jih opravili s stanovalci in strokovnima delavkama v domu.

Kvalitativno raziskavo sva razdelili na dva dela, ker sva problem želeli obdelati celostno; na intervjuje opravljene s stanovalci doma in na intervjuja s strokovnima delavkama.

3.2 Merski instrumenti

Podatke za najino raziskavo sva dobili s pomočjo strukturiranega intervjuja. Intervju je bil sestavljen iz vprašanj po sklopih, ki so naju zanimali za raziskavo.

3.3 Populacija in vzorec

Raziskavo s strani stanovalcev sva izvedli na populaciji štirih oseb, ki živijo v institucionalnem varstvu, in sicer v Domu starejših Hrastnik. Želeli sva, da je vzorec čim bolj reprezentativen. Glede na to, da je v domu 80% žensk, sva za intervju izbrali tri ženske in enega moškega. Dom je sestavljen iz bivalnega in negovalnega oddelka. Dve ženski sta bili z negovalnega oddelka, en moški in ena ženska pa iz bivalnega.

Intervjuje, ki so nama služili za primerjavo in bolj podroben vpogled v problem, sva izvedli z dvema strokovnima delavkama. Izbrana je bila socialna delavka kot predstavnica socialne službe

in vodja zdravstveno negovalnega oddelka kot predstavnica zdravstvene službe v domu. Glede na njuno naravo dela predvidevava, da imata veliko stikov tako s svojci kot stanovalci in drugim osebjem v domu in s tem pregled nad celotnim domom in dogajanjem v njem.

3.4 Zbiranje podatkov

Najprej sva stopili v stik s socialno delavko tamkajšnjega doma, ki nama je pomagala pri izbiri primernih kandidatov za intervju. Za izvedbo intervjuja sva se dogovorili za nedeljo 07.05.2006 ob 14.00. Predhodno jih je socialna delavka obvestila o najinem prihodu in jih prosila za sodelovanje. Trije od udeležencev so naju bili zelo veseli, težko so pričakovali najin prihod in so radi odgovarjali na najina vprašanja. Gospod pa se je odpravljal iz doma in je bil rahlo nestrpen; sicer je rad sodeloval, vendar je želel, da čim hitreje opravimo. Med intervjuji sva pri nekaterih vprašanjih ugotavljali, da radi povejo svoje mnenje, da so veseli, ker so vprašani, pri drugih, kjer se je bilo potrebno bolj osebno opredeliti, pa je bilo čutiti njihovo zadržanost, kljub najinim zagotovilom, da so naši pogovori anonimni. Gospod z bivalnega oddelka, je med samim intervjujem ves čas spraševal, kaj si zapisujem, in želel vedeti, ali so izjave zapisane točno tako, kot jih je izrekel. Da sem mu zagotovila, da je res tako, sem mu dala svoje zapiske v vpogled. Intervjuji so potekali približno eno uro, sproti sva si pomembne izjave zapisovali.

Za intervjuja s strokovnima delavkama sva se odločili naknadno. Zopet sva vzpostavili stik s socialno delavko, ji predstavili najin problem in interese ter jo prosili za sodelovanje. Želeli pa sva se z njo tudi dogovoriti, kdo bi bila še ena tista najbolj primerna oseba za pogovor z nama, ki je dovolj v stiku s stanovalci in je že dalj časa zaposlena. Predlagala nama je vodjo zdravstveno negovalne službe. Predlog se nama je zdel primeren.

Socialna delavka je naknadno prosila vodjo negovalno zdravstvene službe za sodelovanje. Za opravljanje intervjuja sva se dogovorili v mesecu novembru 2006. Oba intervjuja sta potekala zelo sproščeno, strokovni delavki sta pokazali zadovoljstvo nad izbrano temo in nad izborom njihovega doma za raziskavo. Pokazali sta tudi interes, da se glede zadovoljstva in kakovosti življenja stanovalcev v domu dela raziskave in da so ravno takšne analize lahko evalvacija preteklega dela in smernice za delo v prihodnosti. Posamezen intervju je potekal slabo uro.

3.5 Obdelava in analiza intervjujev: kvalitativna analiza

Intervjuje sva obdelali posamično. Najprej intervjuje stanovalcev in naknadno intervjuje strokovnih delavk.

Analizi sta potekali po istem postopku.

Najprej sva izbrali relevantne dele besedila, tiste dele, ki so kakorkoli dajali odgovor na najina vprašanja ali bili z njimi povezani. Nato sva relevantne izjave izpisale iz vseh intervjujev in jih razvrstile po glavnih kodah v več skupin. Te kode so teme, ki naju v raziskavi zanimajo in so v neposredni ali posredni povezavi z zadovoljstvom stanovalcev. V naslednjem koraku pa je sledilo kodiranje znotraj posameznih faz, kjer sva izjavam pod glavnimi kodami določile nove kode in jih nato, v naslednji fazi zopet uredile v kategorije po posameznih kodah.

Kot zadnja faza je sledilo definiranje pojmov, kjer sva strnili izjave po kodah, kar je dalo rezultat intervjujev.

Kot prikaz obdelave najinih intervjujev sva na tem mestu obdelali le en intervju s strokovno delavko, ostalo pa sva uvrstili v poglavje dodatek, priloga 2,4.

Izbor relevantnih delov besedila

Glavni razlog za prihod starostnika v dom je bolezen, predvsem demenca.

Pri bolezni oz demenci starostniki izgubijo občutek, da so v breme, zato je večja potreba svojcev, kot stanovalcev, da starostnik pride v dom. Malo je takih primerov, da bi se starostnik sam odločil za odhod v dom.

Zelo dragoceno je, če gre za odkritost v odnosih s strani svojcev, starostnika in strokovnega delavca. Če pa je pred prihodom v dom možna še pomoč na domu je prehod lažji.

Pri prihodu v dom je potrebno iti skozi bolečino, žalost in priti do sprijaznenosti. Treba je ubesedit in spoznat da je dom ena od najboljših možnosti.

Stanovalci konflikte rešujejo sproti. Razlogi za konflikte so včasih zelo »banalni«; npr. Eden posluša radio, drugi ga ne želi poslušati.

Včasih pogovor ne pomaga in je potrebno stanovalce preseliti v drugo sobo.

Leto 2006 je bilo izjemno konfliktno leto, takrat je bilo veliko preselitev (10).

Zelo veliko je nestrpnosti do potreb stanovalcev, vsak ima svoje zahteve. Veliko je egoizma. Večkrat želje stanovalcev niso izražene in jih je potrebno prepoznati z opazovanjem preko druženja. Če stanovalci izrazijo željo, jo poskušamo razrešiti glede na možnosti, nič od tega ne gre iz danes na jutri. Zahteve stanovalcev so včasih nemogoče; npr. želijo mir v sobi ob 18.00. Zasebnost je premajhna. Neprimerna je uporaba stranišča in kopalnice, vendar če je razumevanje med stanovalci se tega ne opaža.

Zaposleni spodbujamo, da si stanovalci po svoje uredijo sobo. Predlagamo, da seboj prinesejo kos pohištva, kakšno sliko.

To spodbudo svojci in stanovalci redko upoštevajo, malokdo si za preselitev vzame čas.

Občutek domačnosti obstaja, imamo srečo, ker smo majhen dom.

Ena od črnih pik doma je, da ni koticov za posedanje okrog doma in ni financ, da bi se to uredilo. Stanovalci so nezadovoljni, ker nam mladi uničujejo park, ki ga imamo v bližini doma.

Delež teh, ki imajo balkonske rože je majhen.

Struktura v domu je takšna, da vitalni ljudje skoraj ne prihajajo več v dom.

V domu je 10 ljudi, ki so zmožni iti okrog doma in 6 ljudi, ki so sposobni iti samostojno v trgovino.

Stiki, ki jih ohranjajo stanovalci po prihodu v dom so zelo različni. Odvisno je od odnosov s svojci, koliko sorodnikov in prijateljev imajo. Nekateri ohranjajo stike s prijatelji, ki jih imajo še iz domačega okolja. Predvsem tisti, ki so samostojni in lahko zapustijo dom brez spremstva in pomoči. Ohranjanje stikov in pogostost obiskov je odvisna tudi od oddaljenosti svojcev od Doma za starejše.

Med zaposlenimi in stanovalci ne gre za uraden odnos, gre za spoštovanje in upoštevanje. Iz obeh plati je toplina, odnos se gradi iz obeh strani. Spodbujamo stanovalce tudi k izražanju kritike, zaupanju. V veliki meri se zaupajo, vedno se najde oseba, ki je za stanovalce vredna zaupanja.

Največ časa preživijo stanovalci z negovalnim osebjem.

Imajo potrebo po druženju. Problem je, ker se stanovalci nočejo družiti z dijaki, z osebjem bi preživeli cel dan.

Aktivnosti je v domu dovolj. Glede na vse tegobe in starosti, so se zelo pripravljene odzivati.

Dom stanovalce spodbuja k uporabi računalnika, petju, šmarnice... Prav tako imajo organizirane izlete, ki se jih prostovoljno udeležujejo.

Pri hrani so stanovalci deležni dnevnih razvajanj. Možne so tudi določene prilagoditve, nekateri pa si kakšno stvar skuhajo sami.

Izpis relevantnih izjav

1. Glavni razlog za prihod starostnika v dom je bolezen, predvsem demenca.
2. Pri bolezni oz demenci starostniki izgubijo občutek, da so v breme, zato je večja potreba svojcev, kot stanovalcev, da starostnik pride v dom.
3. Malo je takih primerov, da bi se starostnik sam odločil za odhod v dom.
4. Če je pred prihodom v dom možna še pomoč na domu je prehod lažji.
5. Stanovalci konflikte rešujejo sproti. Razlogi za konflikte so včasih zelo »banalni«; npr. Eden posluša radio, drugi ga ne želi poslušati.
6. Včasih pogovor ne pomaga in je potrebno stanovalce preseliti v drugo sobo.
7. Zelo veliko je nestrpnosti do potreb sostanovalcev, vsak ima svoje zahteve. Veliko je egoizma.
8. Večkrat želje stanovalcev niso izražene in jih je potrebno prepoznati z opazovanjem preko druženja.
9. Zahteve sostanovalcev so včasih nemogoče; npr. želijo mir v sobi ob 18.00.
10. Zasebnost je premajhna.
11. Neprimerna je uporaba stranišča in kopalnice, vendar če je razumevanje med stanovalci se tega ne opaža.
12. Zaposleni spodbujamo, da si stanovalci po svoje uredijo sobo.
13. Predlagamo, da seboj prinesejo kos pohištva, kakšno sliko.
14. To spodbudo svojci in stanovalci redko upoštevajo, malokdo si za preselitev vzame čas.
15. Občutek domačnosti obstaja, imamo srečo, ker smo majhen dom.
16. Ena od črnih pik doma je, da ni kotičkov za posedanje okrog doma in ni financ, da bi se to uredilo.
17. Stanovalci so nezadovoljni, ker nam mladi uničujejo park
18. Delež teh, ki imajo balkonske rože je majhen.
19. Stiki, ki jih ohranjajo stanovalci po prihodu v dom so zelo različni.

20. Odvisno je od odnosov s svojci, koliko sorodnikov in prijateljev imajo.
21. Nekateri ohranjajo stike s prijatelji, ki jih imajo še iz domačega okolja.
22. Predvsem tisti, ki so samostojni in lahko zapustijo dom brez spremstva in pomoči.
23. Ohranjanje stikov in pogostost obiskov je odvisna tudi od oddaljenosti svojcev od Doma za starejše.
24. Med zaposlenimi in stanovalci ne gre za uraden odnos, gre za spoštovanje in upoštevanje. Iz obeh plati je toplina
25. V veliki meri se zaupajo, vedno se najde oseba, ki je za stanovalce vredna zaupanja.
26. Največ časa preživijo stanovalci z negovalnim osebjem.
27. Imajo potrebo po druženju.
28. Stanovalci se nočejo družiti z dijaki, z osebjem bi preživeli cel dan.
29. Aktivnosti je v domu dovolj.
30. Glede na vse tegobe in starosti, so se zelo pripravljene odzivati.
31. Dom stanovalce spodbuja k uporabi računalnika, petju, šmarnice...
32. Prav tako imajo organizirane izlete, ki se jih prostovoljno udeležujejo.
33. Pri hrani so stanovalci deležni dnevnih razvajanj.
34. Možne so tudi določene prilagoditve, nekateri pa si kakšno stvar skuhamo sami.

Kodiranje in ureditev izjav

PRIHOD V DOM

1. Glavni razlog za prihod starostnika v dom je bolezen, predvsem demenca.
2. Pri bolezni oz demenci starostniki izgubijo občutek, da so v breme, zato je večja potreba svojcev, kot stanovalcev, da starostnik pride v dom.
3. Malo je takih primerov, ko je situacija idealna in da bi se starostnik sam odločil za odhod v dom.
4. Če je pred prihodom v dom možna še pomoč na domu je prehod lažji.

SOBA IN SOSTANOVALCI

5. Razlogi za konflikte so včasih zelo »banalni«; npr. Eden posluša radio, drugi ga ne želi poslušati.
6. Včasih pogovor ne pomaga in je potrebno stanovalce preseliti v drugo sobo.
7. Zelo veliko je nestrpnosti do potreb sostanovalcev, vsak ima svoje zahteve. Veliko je egoizma.
8. Večkrat želje stanovalcev niso izražene in jih je potrebno prepoznati z opazovanjem preko druženja.
9. Zahteve sostanovalcev so včasih nemogoče; npr. želijo mir v sobi ob 18.00.
10. Zasebnost je premajhna.
11. Neprimerna je uporaba stranišča in kopalnice, vendar če je razumevanje med stanovalci se tega ne opaža.
12. Zaposleni spodbujamo, da si stanovalci po svoje uredijo sobo.
13. Predlagamo, da seboj prinesejo kos pohištva, kakšno sliko.
14. To spodbudo svojci in stanovalci redko upoštevajo, malokdo si za preselitev vzame čas.

DOM IN OKOLICA

15. Občutek domačnosti obstaja, imamo srečo, ker smo majhen dom.
16. Ena od črnih pik doma je, da ni kotičkov za posedanje okrog doma in ni financ, da bi se to uredilo.
17. Stanovalci so nezadovoljni, ker nam mladi uničujejo park
18. Delež teh, ki imajo balkonske rože je majhen.

ZUNANJI STIKI

19. Stiki, ki jih ohranjajo stanovalci po prihodu v dom so zelo različni.
20. Odvisno je od odnosov s svojci, koliko sorodnikov in prijateljev imajo.
21. Nekateri ohranjajo stike s prijatelji, ki jih imajo še iz domačega okolja.
22. Predvsem tisti, ki so samostojni in lahko zapustijo dom brez spremstva in pomoči.
23. Ohranjanje stikov in pogostost obiskov je odvisna tudi od oddaljenosti svojcev od Doma za starejše.

ZADOVOLJSTVO Z ZAPOSLENIMI V DOMU

24. Med zaposlenimi in stanovalci ne gre za uraden odnos, gre za spoštovanje in upoštevanje. Iz obeh plati je toplina
25. V veliki meri se zaupajo, vedno se najde oseba, ki je za stanovalce vredna zaupanja.
26. Največ časa preživijo stanovalci z negovalnim osebjem.
27. Imajo potrebo po druženju.
28. Stanovalci se nočejo družiti z dijaki, z osebjem bi preživeli cel dan

AKTIVNOSTI

29. Aktivnosti je v domu dovolj.
30. Glede na vse tegobe in starosti, so se zelo pripravljene odzivati.
31. Dom stanovalce spodbuja k uporabi računalnika, petju, šmarnice...
32. Prav tako imajo organizirane izlete, ki se jih prostovoljno udeležujejo

ZADOVOLJSTVO S HRANO

33. Pri hrani so stanovalci deležni dnevnih razvajanj.
34. Možne so tudi določene prilagoditve, nekateri pa si kakšno stvar skuhamo sami

Kodiranje znotraj posameznih faz

PRIHOD V DOM

1. Glavni razlog za prihod starostnika v dom je bolezen, predvsem demenca. **BOLEZEN**
2. Pri bolezni oz demenci starostniki izgubijo občutek, da so v breme, zato je večja potreba svojcev, kot stanovalcev, da starostnik pride v dom. **BOLEZEN**
3. Malo je takih primerov, ko je situacija idealna in da bi se starostnik sam odločil za odhod v dom. **DOM PO SILI RAZMER**
4. Če je pred prihodom v dom možna še pomoč na domu je prehod lažji. **POMOČ NA DOMU**

SOBA IN SOSTANOVALCI

5. Razlogi za konflikte so včasih zelo »banalni«; npr. eden posluša radio, drugi ga ne želi poslušati. RAZNOLIKOSTI MED STANOVALCI
6. Včasih pogovor ne pomaga in je potrebno stanovalce preseliti v drugo sobo. SKRAJNI IZHOD-SELITEV
7. Zelo veliko je nestrpnosti do potreb sostanovalcev, vsak ima svoje zahteve, veliko je egoizma. NESTRPNOST DO POTREB SOSTANOVALCEV
8. Večkrat želje stanovalcev niso izražene in jih je potrebno prepoznati z opazovanjem preko druženja. NEIZRAŽANJE ŽELJA
9. Zahteve sostanovalcev so včasih nemogoče; npr. želijo mir v sobi ob 18.00. NESTRPNOST DO POTREB SOSTANOVALCEV
10. Zasebnost je premajhna. ZASEBNOST
11. Neprimerna je uporaba stranišča in kopalnice, vendar če je razumevanje med stanovalci se tega ne opaža. ZASEBNOST
12. Zaposleni spodbujamo, da si stanovalci po svoje uredijo sobo. SPODBUJANJE STANOVALCEV K OSEBNI UREDITVI SOBE
13. Predlagamo, da seboj prinesejo kos pohištva, kakšno sliko. SPODBUJANJE STANOVALCEV K OSEBNI UREDITVI SOBE
14. To spodbudo svojci in stanovalci redko upoštevajo, malokdo si za preselitev vzame čas. SPODBUJANJE STANOVALCEV K OSEBNI UREDITVI SOBE

DOM IN OKOLICA

15. Občutek domačnosti obstaja, imamo srečo, ker smo majhen dom. DOMAČNOST V DOMU
16. Ena od črnih pik doma je, da ni koticov za posedanje okrog doma in ni financ, da bi se to uredilo. NEUREJENOST DOMSKE OKOLICE
17. Stanovalci so nezadovoljni, ker nam mladi uničujejo park NEUREJENOST DOMSKE OKOLICE
18. Delež teh, ki imajo balkonske rože je majhen. UREJANJE ROŽ V DOMU

ZUNANJI STIKI

19. Stiki, ki jih ohranjajo stanovalci po prihodu v dom so zelo različni.
20. Odvisno je od odnosov s svojci, koliko sorodnikov in prijateljev imajo. OHRANJANJE STIKOV
21. Nekateri ohranjajo stike s prijatelji, ki jih imajo še iz domačega okolja. OHRANJANJE STIKOV
22. Predvsem tisti, ki so samostojni in lahko zapustijo dom brez spremstva in pomoči. OHRANJANJE STIKOV
23. Ohranjanje stikov in pogostost obiskov je odvisna tudi od oddaljenosti svojcev od Doma za starejše. OHRANJANJE STIKOV

ZADOVOLJSTVO Z ZAPOSLENIMI V DOMU

24. Med zaposlenimi in stanovalci ne gre za uraden odnos, gre za spoštovanje in upoštevanje, iz obeh plati je toplina. NAKLONJENOST DO ZAPOSLENIH
25. V veliki meri se zaupajo, vedno se najde oseba, ki je za stanovalce vredna zaupanja. NAKLONJENOST DO ZAPOSLENIH
26. Največ časa preživijo stanovalci z negovalnim osebjem. NEGOVALNO OSEBJE
27. Imajo potrebo po druženju. POTREBA PO DRUŽENJU Z ZAPOSLENIMI
28. Stanovalci se nočejo družiti z dijaki, z osebjem bi preživeli cel dan. POTREBA PO DRUŽENJU Z ZAPOSLENIMI

AKTIVNOSTI

29. Aktivnosti je v domu dovolj. KAJ DOM PONUJA
30. Glede na vse tegobe in starosti, so se zelo pripravljene odzivati. ODZIVNOST STANOVALCEV
31. Dom stanovalce spodbuja k uporabi računalnika, petju, šmarnice... KAJ DOM PONUJA
32. Prav tako imajo organizirane izlete, ki se jih prostovoljno udeležujejo KAJ DOM PONUJA

ZADOVOLJSTVO S HRANO

33. Pri hrani so stanovalci deležni dnevnih razvajanj. PRILAGAJANJA

34. Možne so tudi določene prilagoditve, nekateri pa si kakšno stvar skuhajo sami
PRILAGAJANJA

Urejanje izjav po kategorijah v kode

PRIHOD V DOM

Bolezen

1. Glavni razlog za prihod starostnika v dom je bolezen, predvsem demenca.
2. Pri bolezni oz demenci starostniki izgubijo občutek, da so v breme, zato je večja potreba svojcev, kot stanovalcev, da starostnik pride v dom. BOLEZEN

Dom po sili razmer

3. Malo je takih primerov, ko je situacija idealna in da bi se starostnik sam odločil za odhod v dom.

Pomoč na domu

4. Če je pred prihodom v dom možna še pomoč na domu je prehod lažji.

SOBA IN SOSTANOVALCI

Raznolikosti med sostanovalci

5. Razlogi za konflikte so včasih zelo »banalni«, npr. eden posluša radio, drugi ga ne želi poslušati.

Nestrpnost do potreb sostanovalcev

7. Zelo veliko je nestrpnosti do potreb sostanovalcev, vsak ima svoje zahteve, veliko je egoizma.
9. Zahteve sostanovalcev so včasih nemogoče; npr. želijo mir v sobi ob 18.00.

Spodbujanje stanovalcev k osebni ureditvi sobe

12. Zaposleni spodbujamo, da si stanovalci po svoje uredijo sobo.
13. Predlagamo, da seboj prinesejo kos pohištva, kakšno sliko.

14.To spodbudo svojci in stanovalci redko upoštevajo, malokdo si za preselitev vzame čas.

Zasebnost

10.Zasebnost je premajhna.

11.Neprimerna je uporaba stranišča in kopalnice, vendar če je razumevanje med stanovalci se ta ne opaža.

Skrajni izhod - selitev

6.Včasih pogovor ne pomaga in je potrebno stanovalce preseliti v drugo sobo.

Neizražanje želja

8.Večkrat želje stanovalcev niso izražene in jih je potrebno prepoznati z opazovanjem preko druženja.

DOM IN OKOLICA

Domačnost v domu

15.Občutek domačnosti obstaja, imamo srečo, ker smo majhen dom.

Neurejenost domske okolice

16.Ena od črnih pik doma je, da ni koticov za posedanje okrog doma in ni financ, da bi se to uredilo.

17.Stanovalci so nezadovoljni, ker nam mladi uničujejo park

Urejanje rož v domu

18.Delež teh, ki imajo balkonske rože je majhen.

ZUNANJI STIKI

Ohranjanje stikov

20.Odvisno je od odnosov s svojci, koliko sorodnikov in prijateljev imajo.

21.Nekateri ohranjajo stike s prijatelji, ki jih imajo še iz domačega okolja.

23.Predvsem tisti, ki so samostojni in lahko zapustijo dom brez spremstva in pomoči.

ZADOVOLJSTVO Z ZAPOSLENIMI V DOMU

Naklonjenost do zaposlenih

24. Med zaposlenimi in stanovalci ne gre za uraden odnos, gre za spoštovanje in upoštevanje, iz obeh plati je toplina.

25. V veliki meri se zaupajo, vedno se najde oseba, ki je za stanovalce vredna zaupanja.

Potreba po druženju z zaposlenimi

28. Imajo potrebo po druženju.

29. Stanovalci se nočejo družiti z dijaki, z osebjem bi preživeli cel dan.

Negovalno osebje

26. Največ časa preživijo stanovalci z negovalnim osebjem.

AKTIVNOSTI

Kaj dom ponuja

29. Aktivnosti je v domu dovolj.

31. Dom stanovalce spodbuja k uporabi računalnika, petju, šmarnice...

32. Prav tako imajo organizirane izlete, ki se jih prostovoljno udeležujejo

Odzivnost stanovalcev

30. Glede na vse tegobe in starosti, so se zelo pripravljene odzivati.

ZADOVOLJSTVO S HRANO

Prilagajanja

33. Pri hrani so stanovalci deležni dnevnih razvajanj.

34. Možne so tudi določene prilagoditve, nekateri pa si kakšno stvar skuhamo sami

Definiranje pojmov

Na tem mestu so izjave iz obeh intervjujev združeni v definicijo pojmov.

PRIHOD V DOM

Bolezen

Razlog za prihod v dom, prisoten pri vseh stanovalcih je zagotovo slabo zdravstveno stanje. In v veliki meri celo nepokretnost.

Dom po sili razmer

Večina stanovalcev se za prihod v dom odloči na pobudo svojcev, ali zaradi neizhodne situacije, čeprav je želja vseh ostati v domačem okolju.

Samoiniciativa

Tisti, ki se za dom odločijo sami, tam tudi lepo zaživijo.

Pomoč na domu

Predhodna pomoč stanovalcem na domu zelo olajša prehod v dom.

SOBA IN SOSTANOVALCI

Raznolikost med sostanovalci

Stanovalci v domu imajo različne potrebe, tegobe, navade, želje in so različno prilagodljivi, zato je na splošno težko ugoditi vsem.

Nestrpnost do potreb sostanovalcev

Med sostanovalci je veliko nestrpnosti do potreb drugih, kar je večkrat vzrok za konflikte.

Spodbujanje stanovalcev k osebni ureditvi sobe

Stanovalce se spodbuja k osebni ureditvi sobe, s čimer se ustvari občutek domačnosti. Majhen je delež tistih, ki spodbude zares upoštevajo.

Zasebnost

Zasebnost je nasploh težko zagotoviti, posebej na negovalnem oddelku. Osebjem se trudi, npr. s trkanjem.

Skrajni izhod - selitev

Skrajni ukrep za konflikte med sosovalci je selitev enega v drugo sobo.

Neizražanje želja

Stanovalci svojih želja ne izražajo vedno, zato jih morajo zaposleni večkrat sami prepoznati preko druženja.

DOM IN OKOLICA

Domačnost v domu

Zaradi majhnosti doma, je mogoče poznavanje stanovalcev tudi po imenu, kar omogoča domačnost.

Neurejenost domske okolice

Stanovalci z okolico niso zadovoljni, ker je neurejena (mladi uničujejo park)

Urejanje rož v domu

Zelo malo je stanovalcev, ki bi sami skrbeli za balkonsko cvetje.

Želje

Stanovalci imajo željo po trgovini in baru.

ZUNANJI STIKI

Zahtevnost svojcev

Svojci prelagajo breme na zaposlene in s tem ne prevzamejo svoj del odgovornosti. (kvalitetnejši obiski)

Ohranjanje stikov

Ohranjanje zunanjih stikov je predvsem odvisno od sodelovanja s svojci, samostojnosti stanovalcev ter oddaljenosti .

ZADOVOLJSTVO Z ZAPOSLENIMI V DOMU

Naklonjenost do zaposlenih

Zaposleni so za stanovalce zelo pomembni, med njimi se tudi razvije prijateljstvo, so njihovi zaupniki.

Potreba po druženju z zaposlenimi

Stanovalci se radi družijo, predvsem z zaposlenimi, bolj kot z dijaki.

Negovalno osebje

Stanovalci največ časa preživijo z negovalnim osebjem. Ankete zaposlenih potrjujejo da so stanovalci zadovoljni z zdravstveno nego, kar ima tudi pozitiven vpliv na njihovo počutje.

AKTIVNOSTI

Kaj dom ponuja

Dom ponuja veliko aktivnosti (izleti, telovadba, družabne igre, individualno delo, petje...), ki se jih stanovalci lahko udeležujejo. Aktivnosti pogrešajo čez vikende.

Odzivnost stanovalcev

Stanovalci se radi udeležujejo aktivnosti, veliko jim pomeni npr. zdravstvena skupina, verska skupina.

ZADOVOLJSTVO S HRANO

Prilagajanja

Če je izvedljivo, so pri hrani možne prilagoditve in razvajanja, nekateri pa si kdaj kuhajo tudi sami.

Zadovoljstvo

S hrano so stanovalci večinoma zadovoljni, nemogoče pa je vedno ustreči vsem.

4. REZULTATI IN RAZPRAVA

4.1 Stanovalci

4.1.1 Prihod v dom

Stanovalci so se za prihod v dom odločili sami zaradi različnih razlogov. Med njimi se je ena oseba za prihod v dom odločila zaradi osamljenosti: *»Za prihod v dom sem se odločila sama, ker nisem imela nikogar več.«* Drugi so navedli kot razlog zdravstveno stanje in nezmožnost skrbeti zase: *»Prišel sem na lastno pobudo zaradi slabega zdravstvenega stanja in zato ker, nimam nikogar, ki bi skrbel zame.«*

Odločitvi za dom pa sta botrovala tudi: nezmožnost skrbeti za dom in ker niso hoteli biti v breme mladim in sorodnikom.

Kljub temu, da so se stanovalci sami odločili za prihod v dom, je navezanost na njihovo domače okolje velika in bi vsi raje še bili doma. Takole so povedali: *»Če bi bil zdravstveno v boljšem stanju, bi najraje bil doma.«* in *»Življenje doma je vseeno drugače in boljše kot v domu.«*

Odločitev za dom in nato prihod v dom je za vsakega stanovalca verjetno zelo težka odločitev, je prelomnica v njegovem življenju, zaključek nečesa in začetek novega obdobja. Preden »pade« odločitev je na tehtnici verjetno mnogo razlogov za in proti; navezanost na dom, skrb zase govorita v prid domačemu okolju; bolezen, osamljenost, nezmožnost opravljanja vsakdanjih opravil in celo nezmožnost skrbeti zase pa govorijo v prid domu. Tu pa je še občutek »biti nekemu v breme«. Verjameva, mnogokrat tisti dodaten razlog »prevaga«: *»Raje bi živela pri sorodnikih, sam, kdo bo vzel tazga starga človeka.«*

Najini stanovalci so v dom prišli po lastni odločitvi, iz različnih vzrokov. Na dom so se privadili bolj ali manj uspešno, vedno pa bo za vsakega od njih ostal njihov domači dom edini tisti pravi dom.

Dejstvo, da so se stanovalci sami odločili za prihod v dom, naju je presenetilo, saj sva pričakovali, da temu ne bo tako. Ugotovili sva, da sva sami na dom gledali kot na institucijo, kamor te pošljejo in kamor sam ne želiš iti. Včasih so namreč domovi veljali za tabu temo, za nekaj »slabega«, imenovali smo jih »hiralnice«. Ujeli sva se pri razmišljanju, da sva ravno zaradi tega mišljenja in predsodkov iz preteklosti pričakovali, da se za to niso odločili po lastni volji. Temu, da bi lahko bilo obratno, nisva niti dali možnosti, dokler nisva dobili odgovorov od stanovalcev, ki so dokazovali ravno nasprotno.

4.1.2 Soba in sostanovalci

Stanovalci so z nastanitvijo v sobi zadovoljni. Sobe so v večini več posteljne, kar jim je všeč, saj imajo družbo in se ne dolgočasijo, kar dokazuje izjava: *»Ne bi bila rada sama v sobi, všeč mi je, da nas je več.«*

Sostanovalci se v večini med seboj razumejo, seveda pa med njimi pride tudi do konfliktov. Potrebno je dosti prilagajanja.

Z raziskavo sva ugotovili, da stanovalci zasebnost jemljejo različno. Nekateri zelo skromno pravijo: *»Imam dovolj zasebnosti.«* Drugi se, ko začutijo potrebo po zasebnosti, umaknejo v drug prostor: *»Kadar potrebujem zasebnost, grem ven iz sobe.«*

Glede na to, da so v domu več posteljne sobe, v katerih se srečujejo in sobivajo ljudje z različnimi osebnostmi, navadami, željami, potrebami in pričakovanji o življenju v domu, je težko vsem zagotoviti zasebnost in ugoditi njihovim željam. Za to je potrebno prilagajanje in dobri odnosi med stanovalci, ki pa so zopet odvisni ravno od tega, kakšni so oni sami in kakšni so njihovi sostanovalci. V sobah, kjer se stanovalci »ujamejo«, je lažje priti do kompromisa.

Ravno tako lahko nekomu zasebnost zagotovimo že s tem, da je v sobi z ljudmi, ki so mu prijetni in s katerimi se rad družijo, če to zanje pomeni zasebnost. Nekaterim je namreč zasebnost ravno to druženje s prijatelji, drugim je to čas, da sami preiščuje o nečem v miru, brez prisotnosti

drugih, za ene pa je zasebnost čas urejanja v kopalnici da ni nikogar poleg in si lahko »zavzamejo« svoj prostor v kopalnici, ki jim je najljubši, brez prilagajanja drugim.

Ugotavljava, da je težko opredeliti in reči, da stanovalci imajo ali nimajo dovolj zasebnosti, ravno zaradi tega, ker je to pojem, ki si ga lahko vsak drugače predstavlja in vsakemu drugače pomeni. Torej vsem tudi ni pomembno ali zasebnost imajo ali ne.

Glede na to, da je malo enoposteljnih sob, stanovalci nimajo ravno velike izbire, ali bi raje bili sami v sobi ali bi imeli sostanovalca/-e.

4.1.3 Dom in okolica

Če se naveževa na prvo temo, to je »Prihod v dom«, kjer sva ugotovili, da so nas z odgovori presenetili. Torej presenetilo naju je dejstvo, da so se za prihod v dom odločili sami. Morava priznati, da tudi prej ko sva sestavljali vprašalnik in predvidevali, kakšni bi lahko bili odgovori, sva mislili, da je bila preselitev v dom in prilagoditev na življenje v domu težka, saj sva razmišljali v smeri, da so v dom prišli na pobudo drugih, zato je bila tudi sama prilagoditev težka. Veva namreč, da se ljudje težko »sprijaznimo« z odločitvijo, ki je nasprotna našim željam.

Nekako sva spet ostali pod vplivom podobe, da je dom nekaj slabega oz. natančneje, da tudi drugi ljudje razmišljajo tako. Bili pa sva prepričani, da je dom pri težkem in slabem zdravstvenem stanju dobra odločitev, vendar sva mislili, da drugi tega ne vidijo tako, a se je izkazalo drugače.

Če se navežemo na rezultate pridobljene, pri vprašanju: »Kako so se privadili na življenje v domu?«, lahko ugotovimo, da sva dobili drugačne rezultate, kot sva sprva mislili.

Stanovalci namreč navajajo, da jim je dejansko življenje v domu všeč in da so se nanj bolj ali manj navadili oz. prilagodili, to potrjuje tudi sledeča izjava: » *Na življenje v domu sem se privadila.*«

Seveda se vsi zavedamo, da se vsi slej ali prej privadijo in prilagodijo, ker jim kaj drugega ne preostane, saj si v nasprotnem primeru sami otežujejo bivanje v domu. Pa vendar je potrebno dopustiti možnost, da se nekateri prilagodijo in navadijo prej kot drugi, nekateri se popolnoma navadijo in jim je zato tudi dobro življenje v domu, spet drugi so se sicer privadili, pa to še ne pomeni, da je vse tudi dobro. Torej, je še vedno kaj, kar bi nekateri vseeno imeli drugače oz bi kaj spremenili, če bi lahko, nekateri pa so zadovoljni s tem, kar imajo.

Kot primer navajava: » *Na življenje v domu sem se še kar privadil.*« in ista oseba nam je dejala slednje; » *V domu se počutim še kar domače.*«

Iz tega je torej razvidno, da se je oseba sicer privadila na dom, ampak tisti »še kar« pa nekako nakazuje, da vendarle bi najbrž želel kaj spremeniti ali pa je še vedno zelo navezan na domače okolje in to težko pusti za seboj.

Če omeniva še dve izjavi stanovalcev: » *Na dom sem se privadila takoj.*« in » *Dom je le dom, ampak sem se že privadila nanj.*«, lahko potrdiva, da so se dejansko vsi privadili na dom, ampak je seveda razlika med njimi, kako to dojemajo.

Ravno tako večina pripoveduje, da sta jim dom in njegova okolica všeč, da so prostori urejeni,.. Ista oseba, ki je dejala, da se je na dom takoj privadila, je tudi pohvalila, da je lepa okolica, celo zelo navdušena je bila in je pripovedovala zelo veselo in opisno: » *Ko odprem okno, diši po sadju in cvetovih.*«

Spet drugi so dejali, da jim je okolica sicer všeč, vendar je premalo urejena: » *Okolico bi lahko malo uredili.*« ali » *Lahko bi imeli kakšen park okoli doma.*«

Prostore v domu opisujejo kot npr.: » *Prostori v domu so lepi in svetli.*«

Opaziti je, da tisti, ki so bolj zadovoljni oz. so se nekako bolje in lažje navadili na dom, dom opisujejo kot nekaj lepega in vidijo lepe in dobre stvari v domu.

Nama najbolj prisrčna izjava je: » *V domu mi je najbolj všeč, ker mi vse operejo v pralnem stroju.*«. To nama je bilo zelo všeč, saj je bilo zanimivo slišati, da se nekdo tega, da mu perejo v pralnem stroju, tako veseli in da mu to veliko pomeni, za naju je logično, da je temu tako.

Nekateri torej vidijo lepe stvari in cenijo »malenkosti«, drugi pa vidijo pomanjkljivosti, kot so: *»V domu bi lahko bila trgovinica, da bi si lahko kupili kaj sladkega.«*

Ravno tako pa nekateri dobro izkoristijo, kar jim je na voljo in to obrnejo sebi v prid oz. vidijo prednosti le-tega: *»Prostori, čajna kuhinja in dnevni prostor, so fajn, ker se lahko umakneš iz sobe.«*

Torej nihče ni prav nezadovoljen z domom in okolico, nekateri bi kakšno stvar spremenili, drugi so veseli tega, kar jim je ponujeno.

Najbrž je vse to doživljanje doma odvisno od tega, kako so ti ljudje živeli prej. Torej od materialnega statusa, od načina življenja in od navad in tudi razvad.

Saj vsi vemo, da se vsi hitro razvadimo, ko pa tega ni več, se pa na to »izgubo« razvade težje privadimo.

4.1.4 Stiki z zunanjim okoljem

Stiki z zunanjim okoljem so za stanovalce zelo pomembni in dobrodošli, predvsem so pomembni v prvih mesecih, ko se stanovalec na dom še privaja.

Pri anketi z najinimi sogovorniki sva prišli do rezultata, da v enem primeru stanovalec nima svojcev ampak le prijatelje: »Nimam svojcev, zato me obiskujejo samo prijatelji, pa tudi jaz obiskujem njih, ker imam svoj avto, pa se kar odpeljem.«

Odlično spoznanje v tem konkretnem primeru je ravno to, da ne obiskujejo le prijatelji stanovalcev, temveč tudi stanovalci sami gredo do njih, če je le mogoče.

Tudi tovrstne stike ne gre zanemariti, saj stiki z zunanjim svetom le niso obiski v domu, temveč da so tudi sami aktivni in gredo na obisk.

Seveda vsem ni omogočeno, da gredo sami na obisk, ker so zdravstveno šibki ali nimajo prevoza, ti so potem bolj odvisni od tistih, ko jih pridejo obiskati.

Nekateri imajo svojce in prijatelje predaleč, da bi jih redno obiskovali, saj vsi niso iz bližnje okolice, nekateri so zelo oddaljeni od svojega doma, kar je posledica zmanjšanih osebnih stikov s svojci in prijatelji iz domačega okolja.

Primer: *»Od svojcev me nihče ne obiskuje. Edini obisk je enkrat na leto, ko me obišče ena gospa z družino, kateri sem nekaj let pazila otroke. Sem iz Bele krajine in je predaleč, da bi večkrat hodili sem.«*

Tisti, ki so iz okolice, kjer se dom nahaja, torej iz Hrastnika in njegove okolice, pa imajo pogostejše obiske: *»Ena hčerka pride vsak drug dan, ta druga pa, ko ma cajt, po šihti. Vnuki tud pridejo.«*

Ugotovili sva, da so stanovalci, predvsem tisti, ki nimajo toliko obiskov, sami dovolj aktivni, da si najdejo družbo in poskrbijo, da niso osamljeni.

Ena stanovalka je dejala: *»V domu imam prijatelje. Tudi v cerkev hodim vsako nedeljo, tam sem spoznala veliko ljudi.«*

Dejstvo je, da se stanovalci tudi če nimajo svojcev in prijateljev iz domačega okolja, s katerimi bi lahko obdržali stike, trudijo vzpostaviti stik z drugimi in tako širijo svoje socialne stike.

Vsi so tako ali drugače vključeni v socialno okolje, pa naj bo to še iz preteklosti ali pa so se vključili v trenutnem danem okolju.

4.1.5 Odnosi z zaposlenimi v domu

Zaposleni v domu »igrajo« ključno vlogo pri tem, kako se stanovalec počuti v domu.

Zaposleni so tisti, ki stanovalca spremljajo ves čas bivanja v domu.

Glede na to, da sami študirava socialno delo verjameva, da vsakdo, ki se odloči za ta poklic, ima čut za sočloveka in se je sposoben vživeti v drugega, ga s tem bolje razumeti in mu poskuša pomagati. Pričakovali sva, da je odziv stanovalcev pozitiven, da tu najdejo dovolj potrebnega razumevanja in mogoče tudi prijateljsko gesto.

Ne gre pa pozabiti, da v domu niso zaposleni samo socialni delavci, temveč tudi negovalno osebje in drugi.

Stanovalci so nekajkrat poudarili, da se jim zaposleni dovolj posvečajo, da so prijazni: *»Zaposleni so luštni in prijazni, nič jim ni težko storiti.«*, *»Kuharice so prijazne, vse se da dogovoriti z njimi.«*

Odziv je bil pozitiven, bilo pa je nekaj opazk, kot so: *»Sestre si v večini vzamejo čas za nas, včasih pa pravijo, da ga nimajo, čeprav ga imajo več kot dovolj.«* ki pa ne vplivajo toliko, da ne bi bili zadovoljni z njimi.

Pričakovali sva, da bo odziv pozitiven, pa vendarle sva vedeli, da niso vsi enako prijazni in enako dostopni, saj smo si ljudje različni in je nemogoče, da bi na enem mestu imeli vse samo najboljše, saj vedno in povsod *»naletimo«* na tiste malo manj prijazne in malo manj dostopne, kot pravijo naši stanovalci: *»Nekaj sester je pa grobih in osornih.«*

Pa vendar se nama zdi, da stanovalci na odnose z zaposlenimi gledajo večkrat pozitivno kot negativno in si bolj zapomnijo dobre plati in stvari, ki jih zaposleni storijo za njih, hkrati pa s zapomnijo tiste malenkosti, ki kot kaže, vsakemu poživijo dan: *»Direktor, uh ta človek je pa prijazen. Rad pride v sobo, pa se mal pohecamo.«*

To je torej tisto, kar ljudje pričakujejo, da so zaposleni prijazni, jim prisluhnejo in da niso vedno samo uradni, temveč se znajo z njimi tudi pošaliti in govoriti o vsakdanjih stvareh.

Pri najini raziskavi sva spoznali tudi nekaj zaposlenih. Najprej seveda socialno delavko, ki nama je pomagala pri izbiri kandidatov za intervju. Bila je zelo prijazna, prav tako pa tudi gospa oz. gospodična na recepciji in mimoidoče negovalke, ki so vedno prijazno pozdravile.

Nisva pa bili prepričani, da je v domu vedno tako.

Rezultati najine raziskave so pokazali, da so stanovalci na splošno zadovoljni z odnosi, ki jih imajo z zaposlenimi v domu. Z veseljem sva ugotovili, da zaposleni v domu niso hlinili prijaznosti.

4.1.6 Aktivnosti v domu

Dom ponuja vrsto aktivnosti (skupina za ročna dela, domski pevski zbor, starosti in ročnim spretnostim prilagojene športne dejavnosti, izleti v naravo...), ki se jih stanovalci lahko udeležijo, pa vendar jih je za nekatere premalo, saj pravijo: *»Lahko bi imeli več aktivnosti, da ne bi bilo dolgčas.«*

Ocene glede tega, ali so zadovoljni z aktivnostmi, ki jih dom ponuja, so deljene. Za ene je dovolj aktivnosti in se jih tudi z veseljem udeležujejo: *»Nič mi ni dolgčas, ker se vedno nekaj dogaja.«*, drugim pa je dolgčas: *»V domu mi je dolgčas, ker je premalo aktivnosti zame.«*

Največ se stanovalci udeležujejo izletov, če jim zdravje to omogoča: *»Jaz hodim na vse izlete pa tudi pri vseh igrah sodelujem.«* Tisti, ki se izletov ne morejo udeležiti, se radi udeležujejo družabnih iger (šah, karte...), pogledajo kakšen film: *»Na organizirane izlete ne hodim, ker me boli noga. Rada pa pojem in se igram igrice ter pogovarjam z ostalimi.«*

Vsi so rekli, da se radi družijo, vendar je nekaterim vseeno dolgčas. Tega, zakaj jim je dolgčas in kaj bi lahko spremenili nisva raziskali in nisva pridobili odgovorov na to, saj sva šele pri pisanju analize ugotovili, da bi jih lahko tudi to vprašali. Bilo bi zanimivo slišati in vedeti, kakšne aktivnosti si želijo.

Bili sva osredotočeni le na to, kaj jim dom ponuja in ali so s tem zadovoljni, saj je najina tema ravno to *»Zadovoljstvo z življenjem v Domu starejših Hrastnik«*.

Meniva, da je temu vzrok tudi to, ker sami nisva bili popolnoma prepričani, ali je potrebno ostati le pri bistvu ali je potrebno raziskovati dlje od zastavljenega, saj sva tovrstno raziskovalno delo delali prvič.

Sedaj veva, da bi to naslednjič spremenili in bi gledali širše na problem.

Meniva, da je rezultat najine raziskave pokazal, da tisto, kar imajo v domu, je sicer v redu, vendar si želijo še dodatnih aktivnosti.

4.2 Strokovni delavki

4.2.1 Prihod v dom

Tako kot stanovalci tudi strokovni delavki najpogostejši vzrok za prihod v dom navajata bolezen oz. slabo zdravstveno stanje, le s to razliko, da so posebej omenile demenco, ki je najpogosteje prisotna, prav tako pa je velik odstotek takšnih, ki so nepokretni: *»Vsi pridejo v dom z zdravstvenim razlogom. 60% od teh je zelo težkih primerov, so nepokretni.«*

Ravno tako so omenile, da je včasih večja potreba svojcev kot starostnikov, da starostnik pride v dom: *»Pri bolezni oz demenci starostniki izgubijo občutek, da so v breme, zato je večja potreba svojcev, kot stanovalcev, da starostnik pride v dom.«*

Kot kažejo rezultati, starostniki pridejo v dom predvsem na pobudo svojcev in ne na lastno pobudo, pa vendarle je tudi nekaj takih primerov, ko se za to odločijo povsem sami: *»6-7% prebivalcev je takšnih, ki se za prihod v dom odločijo sami, takšni tudi lepo zaživijo.«*

To dejstvo, da starostniki prihajajo v dom, je včasih pogojeno tudi s tem, da niso zmožni odločanja: *»Nekaj odstotkov je tudi takšnih, ki niso zmožni odločati, ostali pa pridejo na pobudo svojcev.«*

Iz raziskave je tudi razvidno, kar so opazili in zaznali tudi strokovni delavci, da večina tistih, ki so v domu, bi raje bilo še doma: *»Večina od tistih, ki pridejo v dom, bi bila raje še doma.«*

Strokovni delavki sta poudarili, da za lažji prehod v dom je dobro, če je pred tem možna pomoč na domu.

Meniva, da predhodna pomoč na domu, olajša prehod iz domačega okolja v domsko okolje zato, ker starostnik in svojci spoznajo strokovne delavce in oni njih. Tako lažje ugotovijo in spoznajo potrebe in navade starostnika in mu zato tudi lažje pomagajo pri prilagajanju na življenje v domu, ker predhodno že lahko zberejo koristne informacije.

Prav tako pa je starostniku lažje, ker ne pride med popolne neznance, temveč nekatere že pozna, ima nekoga, na katerega se lahko obrne, če karkoli potrebuje. To je velik korak, saj biti popolnoma sam v novem okolju je težko in včasih se ljudje zaradi »šoka« težje znajdejo.

Zopet se je potrdilo dejstvo, ki sva ga dobili že iz odgovorov pri stanovalcih, da je najpogostejši vzrok prihoda v dom slabo zdravstveno stanje.

4.2.2 Soba in sostanovalci

Ugotovili sva že, da domovi za stare zaradi velikega števila starejših in pomanjkanja prostora, ne nudijo apartmajskih sob, temveč večinoma večposteljne. V zvezi s tem je socialna delavka rekla: *»Ko je enkrat več posteljna soba so vedno problemi.«* V takih primerih se srečamo z vso raznolikostjo ljudi, z vsemi različnimi boleznimi in problemi, ki tarejo stanovalce, s karakterno raznolikostjo, različnim načinom mišljenja, življenjsko filozofijo, potrebami, različno prilagodljivostjo.

Zaradi tega je v domu težko vzpostaviti pozitivno in za vse ugodno klimo in zadovoljiti vse potrebe.

Iz pogovora sva ugotovili tudi, da je med stanovalci veliko nestrpnosti in egoizma.

Razlogi za konflikte so lahko včasih zelo banalni: *»...eden posluša radio, drugi ga ne želi.«* Lahko pa so posledica nerazumnih zahtev nekaterih stanovalcev, kot nam je povedala strokovna delavka: *«...nekateri želijo mir v sobi ob 18.00.»*

Konflikte v domu poskušajo reševati sproti in s čim manj posredovanj, če pa pride do situacije, ko je v sobi nevzdržno se enega stanovalca preseli. Socialna delavka nam je povedala naslednje: *»Leto 2006 je bilo izjemno konflikto leto, takrat je bilo veliko preselitev - deset.«*

Že v pogovorih s stanovalci sva ugotovili, da je zaradi načina bivanja, prostorske stiske in s tem velikega števila več posteljnih sob, problem zasebnost. Nekateri čutijo to kot velik problem, drugi se skromno prilagodijo in so zadovoljni z danim. Vendar sta tudi strokovni delavki ta problem izpostavili in povedali, da je zasebnost premajhna. Najtežje je zasebnost zagotoviti na negovalnem oddelku, kjer so vse sobe večposteljne in stanovalci nepokretni.

Ravno zaradi tega je pomembno, da se zaposleni navadijo vsaj potrkati, preden vstopijo.

Kako se stanovalci počutijo in kakšen občutek zasebnosti imajo, pa je spet odvisno od razumevanja v sobah, od strpnosti in prilagodljivosti stanovalcev.

Iz intervjujev sva ugotovili, da stanovalci večkrat tudi ne izražajo svojih želja, kar je lahko velik problem, saj je sprotno reševanje kakršnih koli nesoglasij, potreb najbolj učinkovito in za sabo pusti najmanj posledic. Zaposleni naj poskusijo ob druženju potrebe in želje prepoznati. Žal pa neizražanje potreb stanovalcev lahko vodi k njihovem slabem počutju, nezadovoljstvu in nezadovoljevanju potreb ter posledično k slabši kvaliteti življenja v domu.

Dobro počutje in zadovoljstvo je temelj kvalitete življenja na sploh. Urejena soba pa je za stanovalce bistvo dobrega počutja, saj je to njihov edini osebni prostor v domu. Na podlagi tega tudi zaposleni v domu spodbujajo, da bi si stanovalci sobo uredili po svoje, da bi s seboj od doma prinesli kakšne osebne stvari, sliko, manjši kos pohištva...

Kljub temu pa naju je strokovna delavka presenetila z izjavo: *»To spodbudo svojci in stanovalci redko upoštevajo, malokdo si za preselitev vzame čas.«*

Del stanovalcev pa to spodbudo z veseljem sprejme in si lepo uredijo sobe ter s tem ustvarijo občutek domačnosti, ki sigurno vpliva na prijetnejše bivanje v domu.

Razmišljali sva, zakaj je tako, saj sva pričakovali, da si stanovalci z veseljem prinesejo kakšen predmet s seboj od doma za spomin, za boljši občutek, zato da bi se počutili bolj domače.

Odhod v dom je, kot je že bilo večkrat povedano, prelomnica, potrebno je zapustiti pravi dom, dom, ki si ga zgradil z lastnimi rokami, dom, v katerem si vzgajal svoje otroke, vnuke in kjer se je sigurno dogajalo veliko lepih stvari. Takšen odhod je lahko za marsikoga precej boleč, mogoče se marsikdo nikoli ne sprijazni s tem, da ne zmore več sam in da mora zapustiti nekaj, za kar je prej celo svoje življenje živel in skrbel. Ob tem razmišljanju sva prišli do zaključka, da je odhod tako boleč, da ne želijo spominov.

Drugim se mogoče brezsmiselno zdi v domu urejati svojo sobo, jo narediti domačo, saj je dom za njih nekako zadnja postaja, kraj z neko stigmo, kamor ne greš sam in z veseljem, ampak ker ti nič drugega ne ostane, zato si ne zasluži niti truda, da bi ga poskušali narediti domače.

Spet tretji pa so mogoče pod vplivom in voljo svojcev, katerim se zdi takšno ravnanje nesmiselno ali pa se bojijo za svoje stvari, predvsem tisti, v večposteljnih sobah.

Katerikoli razlog od teh ali pa še sto drugih preprečijo, da bi sobica v domu za stanovalca res mogoče postala »domek«, v katerem bi se počutili skoraj tako kot doma.

Ta spodbuda je res koristna in potrebno bi bilo podrobno raziskati, kakšni so odzivi in zakaj je tako.

4.2.3 Dom in okolica

Zanimalo naju je, kakšno je počutje v domu in kakšna je okolica doma. Ali so možnosti za sprehode, posedanje na klopcah...

Stanovalci z urejenostjo okolice niso zadovoljni. Kritika ni izražena na račun doma, ampak bolj na mladino, ki uničuje park ob domu. V pogovoru s strokovnima delavkama sva izvedeli, da so včasih ob domu imeli celo vrtiček, ki naj bi ga stanovalci obdelovali, vendar je struktura v domu danes takšna, da vitalni ljudje skoraj ne prihajajo več v dom. Ena od njiju je celo povedala: *»V domu je deset ljudi, ki so zmožni iti okrog doma in šest ljudi, ki so sposobni samostojno v trgovino.«*

Sama lega doma ni najboljša saj stoji v hribu, tako da okrog doma skoraj ni ravnega terena, ampak so vse poti s precejšnjim naklonom kar je že samo po sebi ovira za večino stanovalcev.

Zelo malo je tudi stanovalcev, ki bi skrbeli za balkonsko cvetje v svojih sobah.

Ugotovili pa sva, da si stanovalci v domu želijo manjšo trgovino ali bar.

Dom starejših Hrastnik je majhen dom, kar mu daje prednost, saj strokovne delavke poznajo večino stanovalcev po imenu, kar v domu pripomore k občutku domačnosti in boljšemu počutju stanovalcev.

4.2.4 Zunanji stiki

Ohranjanje stikov, kot sva že ugotovili, je po prihodu v dom za stanovalce zelo pomembno. Z raziskavo sva ugotovili, da je ohranjanje stikov odvisno od sodelovanja s svojci, samostojnosti stanovalcev ter od tega, kako oddaljeni so svojci oz. stanovalčevo domače okolje. Pri tem so prikrajšani tisti stanovalci, ki so prišli od daleč.

Ohranjanje stikov je pomemben segment pri stiku z zunanjim svetom, pri ohranjanju normalnega načina življenja. Omogoča, da spremembe niso tako skrajne, da se staro življenje ne zaključi, ampak se samo preplete z domskim življenjem.

Strokovna delavka je povedala: *»Nekateri ohranjajo stike s prijatelji, ki jih imajo še iz domačega okolja, predvsem tisti, ki so samostojni in lahko zapustijo dom brez spremstva in pomoči.«*

Iz tega primera lahko vidimo, da je samostojnost stanovalca res velik plus, ki mu pomaga ohranjati stike. Če pa si predstavljamo nekoga, ki nemočen cele dneve leži v postelji, ima zelo okrnjene stike, stike ima le s svojci in prijatelji, ki ga obiščejo v domu.

To pa se nama zdi, da je zaradi takšnega tempa življenja, ki ga ima danes večina zaposlenih ljudi, včasih prav tako težko izvedljivo. Je pa pozitivno, da si lahko stanovalci sami med sabo ali med zaposlenimi v domu poiščejo družbo, da se kratkočasijo in si polepšajo dni.

Pri intervjujih pa se nama je odkril nov problem, ki naju ni niti tako zelo presenetil. Strokovna delavka je dejala: *»Zahtevnost svojcev se je zelo povečala, prelagajo breme skrbi na dom in nas*

zaposlene v domu, sami pa niti niso pripravljene nameniti svojega prostega časa za pogostejše in kvalitetnejše obiske.»

Verjetno je do takega ravnanja svojcev privedel ravno ta nemogoč tempo ljudi in spremenjen način življenja, v katerem smo se vsi znašli. Spremenila pa se je tudi miselnost.

Bili so časi, ko so večinoma mlajši doma sami poskrbeli za svoje starše, tete, strice, v dom je šel malokdo. Tudi pri nas doma je babica skrbela za mamu svojega moža in čez nekaj let še za svojo mamu, ki je bila nepokretna na postelji kar tri dolga leta.

Danes pa to ni več v praksi; uspeli smo se znebiti stigme domov, razmere v domovih so se spremenile, pa tudi časa danes ni, saj si mnogo staršev težko vzame čas za svoje otroke in nepredstavljivo je, da bi doma ležala še nepokretna babica, popolnoma odvisna od pomoči in časa svoje družine.

Tako se po sili razmer danes vse več ljudi odloča za dom.

Predvidevava, da imajo svojci občutek krivde, ko gre njihov družinski član v dom, ker ga ne morejo pogosto obiskovati, bodisi zaradi časovne stiske, neodložljivih drugih obveznosti ali oddaljenosti od doma. Ta neprijeten občutek kompenzirajo potem s tem, da »pritiskajo« na dom in zaposlene v domu, da bi nudili njihovem družinskemu članu vse najboljše, da bi se počutil dobro. Sami pa z njim preživijo premalo kvalitetnega časa, kar bi stanovalce najbrž bolj osrečilo kot npr. velika soba s televizijo.

4.2.5 Odnosi z zaposlenimi v domu

S strani stanovalcev sva že ugotovili, da so z zaposlenimi v domu in z njihovim odnosom v glavnem zadovoljni. Pride pa tudi do nesporazumov. Bila bi utopija pričakovati samo harmonijo med tako velikim številom ljudi z različnimi značaji, ki živijo pod eno streho.

Konflikti in nerazumevanja so del vsakdanjih odnosov in to sva pričakovali tudi v domu.

Želeli pa sva pogledati na odnose še s perspektive strokovnih delavk, predvsem socialne delavke, ki ima v domu največ stika s stanovalci (zdravstvena nega je tukaj izključena).

Zaposleni so za stanovalce zelo pomembni, kar lahko vidimo iz naslednjih dveh izjav strokovnih delavk: *»Skozi čas se med stanovalci in zaposlenimi stkejo prijateljske vezi.«* in

»Med zaposlenimi in stanovalci ne gre za uraden odnos, gre za spoštovanje in upoštevanje, iz obeh plati je toplina.« V takem odnosu si stanovalci s časom najdejo tudi zaupnika.

Veliko pripomore k takšnim odnosom tudi majhnost doma, ki omogoča medsebojno poznavanje.

Iz intervjujev sva razbrali, da se stanovalci zelo radi družijo z zaposlenimi, še več, strokovna delavka nama je povedala: »Stanovalci se nočejo družiti z dijaki, z osebjem bi preživeli cel dan.« Dom starejših Hrastnik sodeluje z osnovno šolo, srednjo šolo in vrtcem, tako da pridejo otroci v dom za druženje ali da uprizorijo kakšno predstavo za stanovalce. Vendar se zdi razumljivo, da se stanovalci raje družijo z zaposlenimi, s katerimi so vsak dan v stiku, kateri jih bolje poznajo, razumejo in ne nazadnje katerih so bolj navajeni in se v njihovi družbi se verjetno počutijo bolj domače, sproščene.

Negovalno osebje je zaradi narave dela s stanovalci največ v stiku, posebej s tistimi, na negovalnem oddelku.

V domu je bilo narejenih že več raziskav na temo zadovoljstva stanovalcev z zdravstveno nego. Rezultati so pokazali, da so stanovalci zadovoljni z negovalnim osebjem in zdravstveno nego, kar ima pozitiven vpliv na njihovo počutje.

4.2.6 Aktivnosti v domu

S strani nekaterih stanovalcev sva izvedeli, da jim je dolgčas, da je premalo aktivnosti. Strokovni delavki pravita: »Aktivnosti je v domu dovolj.« Dom ponuja res raznovrstne aktivnosti; od uporabe računalnika, petja, izletov, telovadbe, šahovskega krožka, ugankarjev, zdravstvene skupine. Na prvi pogled bi človek težko verjel, da je lahko nekomu dolgčas, je pa res, da vsaka stvar ni za vsakogar. Zaradi navzkrižja interesov lahko pride do občutka pomanjkanja.

Zdi pa se, da smo tudi ljudje večkrat nezadovoljnimi z vsem, kar nam je ponujeno, ker smo nezadovoljni in nesprijaznjeni s seboj. Tako je verjetno nekomu, ki se ne privadi na življenje v domu, težko zapolniti čas tako, da bo popolnoma zadovoljen.

Ne glede na vse, pa bi bilo res potrebno raziskati, kaj si stanovalci želijo, kaj pogrešajo in če bi bilo možno, da bi sami dali pobudo za kakšno stvar, če bi bilo potem zadovoljstvo večje.

Vsem pa ni mogoče ustreči.

Ugotovili pa sva tudi, da stanovalci pogrešajo aktivnosti čez vikend, ko jih ni. Mogoče bi bila dobrodošla spodbuda zaposlenih za samoorganizacijo stanovalcev, saj je značilno, da so ljudje včasih pasivno naravnani in čakajo samo, da jih bo kdo drug pozabaval.

Organizacija izletov v domu je vredna pohvale, žal pa je nedostopna za veliko večino stanovalcev.

Skozi pogovor sva ugotovili, da je mnenje s strani zaposlenih glede odzivnosti stanovalcev na vse aktivnosti dobro: *»Glede na vse tegobe in starosti, so se zelo pripravljene odzivati.«* in *»Enkrat na teden se sestaja zdravstvena skupina, ki se je stanovalci zelo veselijo in se jo v velikem številu udeležujejo.«*

Zapolnjenje prostega časa je pomembno, saj se z opravljeno aktivnostjo, z druženjem veča tudi zadovoljstvo.

Stanovalci imajo na voljo v domu precej raznolike aktivnosti, tako da je na vsakem posamezniku, da si izbere in se udeležuje tiste, ki mu je najbolj pri srcu. Z druženjem in skupnimi interesi se lahko vzpostavijo nova prijateljstva in tkejo nove ideje, kar je zopet neka podlaga za zadovoljstvo.

4.2.7 Zadovoljstvo s hrano

Hrana je osnova našemu življenju, zato naju je zanimalo, kako so stanovalci zadovoljni s hrano. Imeli so deljena mnenja. Nekateri so s hrano zadovoljni, drugi pa si, kadar jim hrana ni všeč, obrok pripravijo kar sami: *»Hrana mi ni všeč, zato si velikokrat kuham sam.«*

To se nama zdi zelo v redu, da si stanovalci skuhamo tudi sami, saj so s tem na nek način aktivni in skrbijo zase kot doma. Žal pa je tudi ta možnost omejena samo na tiste, ki jim zdravstveno stanje dopušča samostojnost.

Tudi s strani zaposlenih sva dobili podobno mnenje: *»S hrano so stanovalci večinoma zadovoljni, nemogoče pa je vedno ustreči vsem.«* Zaposleni se ravno zato trudijo, da so obroki kdaj prilagojeni in da jih občasno razvajajo.

4.2.8 Razhajanja med rezultati

Za konec pa želiva na kratko izpostaviti predvsem razlike, do katerih sva prišli z rezultati raziskave. Opazili sva razhajanja med stanovalci in strokovnima delavkama.

Kot sva že pisali, sva na najino presenečenje ugotovili, da so najini intervjuvani stanovalci v dom prišli na lastno pobudo, predvsem zaradi slabega zdravstvenega stanja, osamljenosti in z željo, da bi razbremenili svojce. Na podlagi tega sva sklepali, da je prišlo do velikih sprememb v miselnosti in odnosu do domov za starejše.

Po drugi strani pa sva s strani strokovnih delavk dobili informacijo, da je delež tistih, ki se za dom odločijo sami zelo majhen. Velika večina še vedno pride v dom na pobudo svojcev ali prijateljev.

Želeli bi izpostaviti dejstvo, ki je lahko povezano z razhajanjem, do katerih sva prišli. Stanovalci s katerimi sva opravljali intervju, so bili izbrani s strani socialne delavke. Sami sva dali kriterije za izbiro stanovalcev, da bi bil vzorec čim bolj reprezentativen, vendar izbor po naključju, žal, ni bil mogoč. Zavedava se, da ima lahko subjektiven izbor stanovalcev s strani socialne delavke negativen vpliv na reprezentativnost najine raziskave in lahko doprinese ravno k takšnim razhajanjem. Žal je bila to edina možnost, da sva lahko opravili raziskavo.

Izbrani so bili verjetno stanovalci, ki so bolj pozitivno naravnani, komunikativni. Takšni imajo verjetno manj težav s prilagajanjem na življenje v domu in manj konfliktov. Razmišljali sva tudi o povezavi samostojne odločitve stanovalca za prihod v dom in zadovoljstva z življenjem v domu. Vendar, so to le najina predvidevanja, ne izključujeva pa tudi naključij.

Izpostaviti morava še eno razhajanje; strokovni delavki sta namreč poudarjali, da s strani zaposlenih prihajajo spodbude stanovalcem, naj si sobe uredijo po svoje, naj jih naredijo domače, vendar njihove spodbude velikokrat niso upoštevane. Ena od stanovalk pa je celo rekla: *»Svojga pohištva nimam, mojih je sam neki šalc pa krožnikov. Ne bi mela nič svojga, pa tut ne smemo met.«*

Razmišljali sva, ali je prišlo do nerazumevanja med stanovalko in zaposlenimi ali pa so stanovalce začeli kasneje spodbujati k ureditvi sobe; šele po prihodu stanovalke v dom (v domu biva 6 let).

5. SKLEPI

- Vsi sodelujoči pri raziskavi so prišli v dom na lastno pobudo, vendar zaradi različnih razlogov. Največ jih je prišlo zaradi zdravstvenih razlogov, ena pa je prišla zaradi občutka osamljenosti.
- Po intervjujih s strokovnima delavkama sklepava, da večina pride v dom zaradi slabega zdravstvenega stanja. Večkrat so za prihod v dom pobudniki svojci kot starostnik sam. Vendar je nekaj odstotkov tudi takšnih, ki pridejo v dom na lastno pobudo.
- Na vprašanje, ali bi raje živeli v domačem okolju ali v domu, so bili vsi enotnega mnenja, da bi raje živeli doma, vendar se zavedajo, da je zaradi slabega zdravstvenega stanja zanje bolje, da živijo v domu. Hkrati pa ne želijo biti drugim v breme (mladim, sorodnikom...).
- Stanovalci so v domu zadovoljni s sobami, še posebej s tem, da jih je več v sobi, da jim ni dolgčas. Glede na to, da je majhno število enoposteljnih sob, pa tudi nimajo velike izbire, ali bi bili v sobi sami ali ne.
- Večina meni, da imajo dovolj zasebnosti, kljub temu da niso sami v sobi. Tisti, ki si želijo nekaj prostora in časa zase, pa se umaknejo v čajno kuhinjo ali dnevni prostor.
- Tudi strokovne delavke menijo, da stanovalci konflikte rešujejo sproti, vendar je vseeno opaziti egoizem med stanovalci in nestrpnost do potreb drugih sstanovalcev.
- Po besedah strokovnih delavk in stanovalcev se stanovalci v domu počutijo domače. Poznajo se tudi po imenih.
- Vsi so se na življenje v domu privadili, nekateri prej in lažje, nekateri malo težje.

- Stanovalci so zadovoljni s prostori in ureditvijo doma, vendar bi nekateri vseeno kaj spremenili oz. si želijo sledeče: npr. da bi okrog doma imeli park, kjer bi se lahko sprehajali, želeli bi meti trgovinico v samem domu, da bi si lahko kdaj kupili kakšno malenkost za pod zob.
- Z okolico niso zadovoljni niti stanovalci niti zaposleni, saj jim je park uničila mladina, denarja da bi se uredilo, pa ni.
- Potreba po druženju v domu je zelo velika, saj se večina rada zbere v dnevnem prostoru, kjer lahko igrajo družabne igre, kot so karte in šah, in tako vzpostavljajo in vzdržujejo prijateljstva ter poznanstva tudi znotraj doma.
- Odnosi med zaposlenimi in stanovalci so dobri. Iz pripovedovanja naših sogovornikov sva sklepali, da si zaposleni vzamejo dovolj časa zanje, mednje spada tudi direktor, saj so ga večkrat omenili. So pa tudi izjeme. Prav tako pravijo strokovne delavke, da odnosi med zaposlenimi in stanovalci niso uradni, temveč spoštljivi. Iz obeh plati je čutiti toplino (z obeh strani se gradi pozitiven odnos).
- Na vprašanje kako so zadovoljni z aktivnostmi v domu in če se jih udeležujejo, je večina odgovorila, da jih je premalo oz. da je premalo izbire, kar naju je presenetilo. Sklepali sva namreč, da jim glede na vse organizirane izlete, ki jih imajo (povsod so obvestila in programi, kdaj je katera aktivnost), in organizirane aktivnosti, ne more biti dolgčas. Sklepava, da je splošnih aktivnosti sicer dovolj, vendar premalo za tiste, ki so v slabem zdravstvenem stanju in se vsega, kar je na voljo, ne morejo udeležiti (izleti). Torej je za zdravstveno šibke in telesno ovirane (na vozičkih, bergle, težko hodijo...) premalo primernih aktivnosti.
- Kar se tiče hrane v domu sklepava, da so kljub temu, da si kar nekaj stanovalcev samih kuha, zadovoljni s hrano v domu. S tem, ko si sami kuhajo, ohranjajo svoje navade, svoj način prehrane in tudi občutek, da še vedno lahko poskrbijo sami zase, kar jim v domu zelo veliko pomeni.

6. PREDLOGI

- Čim bolj razviti pomoč na domu pred prihodom v dom, saj s tem olajšamo starostniku prehod iz domačega v domsko okolje. Če je le mogoče, naj starostnik že prej pride v dom, si ga ogleda, spozna zaposlene in tudi stanovalce, da dobi sliko o domu. Starostniku bi pomagalo ravno to, da ob prihodu v dom že pozna nekoga, že ima orientacijo, kje se kaj v domu nahaja in s tem dobi občutek domačnosti.
- Meniva, da bi bilo zelo dobrodošlo, da se stanovalca pred vselitvijo v sobo vpraša v kateri sobi bi želel biti in s kom (če mogoče pozna koga, ki že stanuje v domu). Tako bi zmanjšali konflikte med stanovalci, hkrati pa bi bilo tudi vzdušje v sobi boljše. Občutek domačnosti bi bil bolj prisoten, če bi v sobah bili tisti, ki se dobro razumejo in poznajo še iz domačega okolja.
- Če bi bilo možno, bi povečanje kadra zagotovo pripomoglo še k izboljšanju odnosov med zaposlenimi in stanovalci. Med zaposlenimi ne bi prihajalo do izgorelosti zaradi preobremenjenosti, imeli bi več časa in energije, ki bi jo lahko posvetili stanovalcem.
- Potrebno je tudi raziskati, zakaj nekateri stanovalci kljub spodbudam ne prinesejo s seboj od doma osebnih stvari, s katerimi bi si uredili sobo in jo naredili bolj domačo.
- Razviti čim širšo zunanjo mrežo sodelavcev in prostovoljcev, katerih primarna naloga bi bila druženje s stanovalci, da se le ti ne počutijo osamljene.
- Priskrbeti poseben prevoz in organizirati izlete posebej za tiste, ki so na invalidskih vozičkih in težko hodijo.
- Povezati se z delujočimi društvi in klubi v Hrastniku, ki bi predstavili svoje delovanje, aktivnosti, predstave, izdelke,.. tudi v domu.

- Za spodbujanje stikov z zunanjim okoljem (svojci, prijatelji iz domačega okolja...) bi predlagali, da bi organizirali skupne aktivnosti, kot so piknik, veselica, družabne igre in podobno, kamor bi vključili tudi svojce in prijatelje iz domačega okolja. S tem bi prekinili rutino obiskov (npr. sedijo v sobi in se pogovarjajo, gredo na kavico...), saj bi se s tovrstnim druženjem veliko bolj zabavali in povezali.
- Ravno tako bi predlagali, da se za tiste, ki so zelo oddaljeni od domačega okolja in zato nimajo pogostih obiskov in stikov, poskuša organizirati prevoz enkrat do dvakrat letno v domače okolje. S tem bi omogočili, da gre starostnik na obisk v svoje domače okolje, če je seveda zdravstveno sposoben. V nasprotnem primeru, pa naj dom poskuša privabiti svojce, npr. z vabilom na rojstni dan (rojstnodnevna zabava starostnika naj vključuje tudi svojce, saj se ti po navadi odzovejo tovrstnim praznovanjem). Vemo, da se rojstni dnevi v domu praznujejo v okviru stanovalcev in zaposlenih, zato bi bilo dobro, če bi ta krog razširili.

7. LITERATURA

Čačinovič Vogrinčič, G. (2000). Družina in star človek. Socialno delo. Letnik 39, št. 4-5.

Dom starejših Hrastnik. (2007).Hrastnik (brošura Doma starejših Hrastnik)

Hojnik-Zupanc, I. (1994). Institucionalno bivanje starih ljudi. Ljubljana:Gerontološko društvo Slovenije.

Hojnik-Zupanc, I.(1997). Dodajmo življenje letom. Ljubljana:Gerontološko društvo Slovenije.

Hojnik – Zupanc, I. (1994). Star človek in družina (Učna delavnica posvečena 25. Obletnici Gerontološkega društva Slovenije, Brdo pri Kranju, 2. In 3. December 1994. Ljubljana. (Gerontološko društvo Slovenije).

Kajtna, T. (2005). Aktivnosti in vloga socialne delavke pri aktivnostih stanovalcev v Domu dr. Jožeta Potrča Poljčane. Diplomaska naloga.Ljubljana:VŠSD

Kos, V.(2005). Zadovoljstvo stanovalcev in svojcev z bivanjem v domu upokojencev Danice Vogrinec Maribor. Diplomaska naloga. Ljubljana:VŠSD

Mali, J. (2002). Starost, emocije in emocionalno delo v domovih za stare. Socialno delo. Letnik 41, št.6:317-23

Mali, J. (2004). Kvaliteta življenja in zadovoljstvo stanovalcev in zaposlenih v domu starejših občanov. Socialno delo. Letnik 43, št. 2/3.

Mali, J. (2006). Koncept totalne ustanove in domovi za stare. Socialno delo. Letnik 45. št. 1-2.(feb.-apr. 2006).

Mali, J. (2007). Socialno delo s starimi ljudmi. 2007 December. Izbrana poglavja iz doktorata Vloga in pomen socialnega dela v razvoju institucionalnega varstva starih ljudi v Sloveniji. Fakulteta za socialno delo.

Mesec, B.(1997-2003). Metodologija raziskovanja v socialnem delu II. (študijsko gradivo samo za interno uporabo). Ljubljana:VŠSD

Miloševič-Arnold, V.(2000), Profesionalne vloge socialnih delavcev pri delu s starimi ljudmi. Socialno delo.Letnik 39. Št.4-5:253-262

Miloševič Arnold, V., Poštrak, M. (2003). Uvod v socialno delo. Ljubljana: Študentska založba.

Miloševič-Arnold, V.(2004). Socialno delo s starimi ljudmi (izbrani članki in referati). Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Miloševič-Arnold, V. (1999). Razvoj socialnega dela s starimi ljudmi. Kaljenje 1: 8-24

Novak, G.(1993). Življenjske razmere in počutje stanovalcev v domu starejših občanov. Diplomaska naloga. Ljubljana:Visoka šola za socialno delo.

Oven, J. (1998). Vpliv bivanja v domu na kvaliteto življenja starostnika. Diplomaska naloga. Ljubljana: VŠSD.

Požarnik, H. (1981). Umetnost staranja. Leta, predsodki in dejstva. Ljubljana:Cankarjeva založba.

Ramovš, J. (1995). Slovenska socialna med včeraj in jutri. Ljubljana: Inštitut Antona Trstenjaka za psihologijo, logoterapijo in antropohigieno.

Tančak, A. (2002). Kvaliteta življenja stanovalcev v domu upokojencev Brežice in domu starejših občanov Krško. Diplomaska naloga. Ljubljana:VŠSD.

Tančak, A., Štefančič, V. 2002. Kvaliteta življenja stanovalcev v domu upokojencev Brežice in domu starejših občanov Krško. diplomska naloga. Ljubljana:VŠSD.

8. POVZETEK

Dom je oblika institucionalnega varstva, kjer različni ljudje živijo skupaj in si delijo prostor, dejavnosti, osebe in čas. Potrebno je veliko prilagajanja in tudi privajanja na življenje v domu, saj je le – to drugačno od tistega, ki so ga bili starostniki navajeni od doma.

Ljudje imajo zelo različne predstave o domovih za stare. Večina jih ima negativno mnenje in se za dom ne bi nikoli prostovoljno odločili. Le nekaj je takšnih, ki že zgodaj razmišljajo o tem, da se bodo nekoč preselili v dom. Pa vendar je veliko število tistih, ki se na koncu vendarle odločijo za prihod v dom, pa čeprav na pobudo drugih.

Mnenja ljudi o odhodu v dom so različna glede na to, ali so o odhodu v dom že razmišljali ali ne, koliko poznajo življenje v domu, od vzrokov za odhod v dom ter od starosti in zdravstvenega stanja.

Pri teoretičnem delu sva želeli opredeliti pojem institucionalnega varstva, opisati pojem starosti in staranja. Opisovali in naštevati sva tudi druge oblike pomoči za stare, kot so: socialno varstvene storitve (socialna preventiva, storitve za odpravljanje socialnih stisk in težav), storitve za stare ljudi v bivalnem okolju.

Največji del sva namenili socialnemu delu s starimi na splošno in socialnemu delu s starimi v domu.

Prav tako sva opisovali in vpletli odnose med stanovalci, zaposlenimi in svojci.

Ker pa je najina raziskava potekla v Domu starejših Hrastnik, sva omenjeni dom v strnjeni obliki tudi opisali.

S kvalitativno raziskavo sva želeli ugotoviti, kakšni so razlogi za prihod v dom in na čigavo pobudo so v dom prišli. Vemo, da so dostikrat svojci tisti, ki starostniku predlagajo odhod v dom, ker ne morejo in dostikrat tudi nimajo časa zanj skrbeti, kadar je v slabem zdravstvenem stanju.

Prav tako naju je zanimalo ali so se in kako so se na življenje v domu privadili. Zanimalo naju je tudi, kako je z občutkom domačnosti, ali je prisoten ali se počutijo odtujene. Ljudje smo navajeni

na rutino, na življenje, ki smo si ga ustvarili v domačem okolju in že v mladosti se dostikrat zgodi, da se težje prilagodimo in privadimo na nekaj novega, nekaj neznanega. Zato sva predvidevali, da je to v starosti še toliko težje, in se nama je zdelo pomembno raziskati to področje.

K prilagajanju moramo upoštevati tudi prilagoditev ne samo na dom, temveč tudi na sosoživalce, saj so to ljudje, ki jih na začetku bivanja ne poznajo. Tu sva raziskali, kako se sosoživalci razumejo med seboj. Prav tako vemo, da je večina sob večposteljnih in zanimalo naju je, kako se prilagajajo eden drugemu, ali imajo s tem težave ali so potrpežljivi do drugih. Prav tako je bilo zanimivo raziskati ali jih moti dejstvo, da so v sobi z ostalimi sosoživalci ali bi raje bili sami ter kako jim je všeč ureditev same sobe.

Za dobro počutje in bivanje v domu je pomembno tudi kako nam je všeč ureditev doma in njegove okolice, zato smo tudi o tem povprašali najine sogovornike.

Ko enkrat odidejo od doma, so njihovi edini stiki z domačim okoljem njihovi svojci in prijatelji. Sosoživalci doma so v večini primerov odvisni od tega, kdaj jih svojci in prijatelji obiščejo. Kot sva ugotovili, je le malo tistih, ki so zdravstveno dovolj zmožni, da gredo sami na obisk k prijateljem in svojcem v domače okolje.

V tem primeru sva raziskovali, koliko so zunanji stiki še prisotni in kaj sosoživalci sami storijo, da vzdržujejo socialne stike s tistimi iz domačega okolja kot tudi z novimi poznanstvi in prijateljstvi.

Bistvo bivanja in delovanja v domu so odnosi z zaposlenimi, ker so oni tisti, ki so ves čas prisotni. Zanimivo nama je bilo raziskati odnose med zaposlenimi in sosoživalci, saj velikokrat slišimo in zasledimo v medijih, da so odnosi nekorektni, da se zaposleni ne trudijo dovolj... Ravno zato naju je zanimalo, kaj je tisto kar velja v tem domu, prijateljstvo in pozitiven odnos ali le služba in uraden odnos?

Kot vsak dom tudi Dom starejših Hrastnik ponuja vrsto aktivnosti, ki se jih sosoživalci lahko udeležijo. Tisto, kar je pritegnilo najino zanimanje v vsem tem, je, ali so sosoživalci kljub številčnosti ponujenih aktivnosti dejansko zadovoljni in z lahkoto najdejo nekaj zase in imajo dovolj izbire, glede na njihove želje in potrebe.

Sami sva veliki ljubiteljici hrane in se nama zdi zelo pomembno, da smo zadovoljni s hrano in jemo tisto, kar imamo radi, predvsem tiste male razvade, ki jih ima vsak od nas.

Zato sva nekaj malega dela raziskovanja namenili tudi temu, kako so stanovalci zadovoljni s hrano v domu, ali si kuhajo sami ali z veseljem vzamejo oz pojedjo postreženo.

Kot vsak dom tudi Dom starejših Hrastnik ponuja vrsto aktivnosti, ki se jih stanovalci lahko udeležijo. Tisto kar je pritegnilo najino zanimanje v vsem tem je ali so stanovalci, kljub številčnosti ponujenih aktivnosti, dejansko zadovoljni in z lahkoto najdejo nekaj zase in imajo dovolj izbire, glede na njihove želje in potrebe.

Sami sva veliki ljubiteljici hrane in se nama zdi zelo pomembno, da smo zadovoljni s hrano in jemo tisto kar imamo radi, predvsem tiste male razvade, ki jih ima vsak od nas.

Zato sva nekaj malega dela raziskovanja namenili tudi temu, kako so stanovalci zadovoljni s hrano v domu, ali si kuhajo sami ali z veseljem vzamejo oz pojedjo postreženo.

9. DODATEK

9.1 Priloga 1

VPRAŠALNIK (stanovalci)

PRIHOD V DOM

1. Na čigavo pobudo ste prišli v dom in zakaj? (fizična nesposobnost, osamljenost, izguba parnetja)
2. Koliko časa že bivate v domu?
3. Ali ste se privadili na življenje v domu? (kako se počutite v domu)

SOBA, STANOVALCI

1. Kako se počutite v sobi? (-vam je soba všeč,-bi raje bili sami)
2. Kako se razumete s sostanovalci?
3. Ali imate dovolj zasebnosti?
4. Ali imate v sobi svojo opremo ali je vse v lasti doma? (če imate svojo opremo, ali se zato počutite bolj domače?, če je oprema od doma, ali vas to moti?)

UREDITEV DOMA

1. Kako vam je všeč dom na splošno? (ureditev, okolica...)
2. Se vam zdi, da je krajevno na pravem mestu?
3. Kaj najbolj pogrešate v domu? (kaj je tisto, kar bi v domu spremenili?)

STIKI Z ZUNANJIM OKOLJEM

1. Ali vas svojci pogosto obiskujejo?
2. Kdo vse vas obiskuje?
3. S kom imate največ stikov?
4. Ali se s svojci razumete?

5. Čigavi obiski vas najbolj razveselijo?
6. Ali imate stik z zunanjim okoljem? (prijatelji, cerkev, trgovina)

ODNOSI Z ZAPOSLENIMI V DOMU

1. Ali se razumete z zaposlenimi? (kako ste zadovoljni z osebjem v domu?)
2. Ali vam posvečajo dovolj časa?
3. Ali ste zadovoljni s storitvami v domu?
4. Kaj bi za vas zaposleni še lahko storili?

AKTIVNOSTI V DOMU

1. Ali se vključujete v dejavnosti, ki potekajo v domu?
2. Ali se udeležujete organiziranih izletov? (izletov, ki jih organizira dom)
3. Ali vam dom ponuja dovolj aktivnosti? (ali katero aktivnost pogrešate v domu?)

ZADOVOLJSTVO S HRANO

1. Ali ste zadovoljni s hrano v domu?
2. Ali bi kaj spremenili v domu, da bi bili bolj zadovoljni z življenjem v domu?
3. Kaj vam je v domu najbolj všeč?

9.2 Priloga 2

OBDELAVA IN ANALIZA INTERVJUJEV (stanovalci)

OSEBA A:

1. Za prihod v dom sem se odločila sama, ker nisem imela nikogar več.. Hotela sem v Belo krajino, pa niso imeli prostora. V domu sem že 11 leto. Na življenje v domu sem se privadila.
2. V sobi mi je všeč. S sostanovalkami se razumem. Ne bi rada bila sama v sobi, všeč mi je, da nas je več. Imam dovolj zasebnosti. V sobi nimam svoje opreme, ampak me to ne moti.

3. V domu mi je všeč. Tudi okolica je lepa. Razgled iz sobe je lep. Ko odprem okno diši po sadju in cvetovih. V domu nič ne pogrešam, tu imam vse kar rabim. Nič mi ni dolgčas, ker se vedno nekaj dogaja.

4. Od svojcev me nihče ne obiskuje. Edini obiski so enkrat na leto, ko me obiše ena gospa z družino, kateri sem nekaj let pazila otroke. Sama nimam otrok. Nič mi ni dolgčas, ker se vedno nekaj dogaja. Stike imam tudi s sestrično iz Amerike, s katero si piševa pisma.

V domu imam prijatelje. Tudi v cerkev hodim vsako nedeljo. Tam sem spoznala veliko ljudi.

5. Zaposleni se mi dovolj posvečajo. Z njimi se dobro razumem in sem zelo zadovoljna, ker mi vedno naredijo tisto kar jih prosim.

6. Andreja rihta igre, pa izlete... Jaz hodim na vse izlete, pa tudi pri vseh igrah sodelujem. Pozimi ko ni izletov, pa štrikam nogavice in jih na razstavi prodajam. Včasih grem tudi sama na spehod.

V domu mi je najbolj všeč, ker mi vse operejo v pralnem stroju. Hrana je dobra. Tu dobim vse za jesti. Sama nič ne kuham. Zelo sem zadovoljna z življenjem v domu.

Jaz sem nasploh zadovoljna z življenjem

OSEBA B:

1. V dom sem prišel na lastno pobudo, zaradi slabega zdravstvenega stanja in zato ker nimam nikogar, ki bi skrbel zame. V domu sem že 6.5 let. Na življenje v domu sem se še kar privadil.

2. Moti me eden sostanovalec, ker ponoči govori, pa ne morem spati zaradi njega. Zato mi v sobi ni v redu, raje bi bil sam. tudi zato bi bil raje sam, da lahko gledam TV kadar sam hočem, ne pa da drugi odločajo o tem. Drugače pa imam dosti zasebnosti. Oprema v sobi je vsa od doma. Svoje opreme sploh ne smeš imeti, ampak me to ne moti. Počutim se še kar domače.

3. Okolica mi je všeč. Mogoče bi v domu lahko kaj spremenili, samo kaj bi jim jaz govoril, ko tako ni nikoli denarja.

4. nimam svojcev, zato me obiskujejo samo prijatelji. Pa tudi jaz obiskujem njih, saj imam svoj avto, pa se kar odpeljem. Tudi v trgovino in na izlete grem kar sam.
5. Zaposleni so kar v redu. Z njimi sem kar zadovoljen. Tu pa tam se najde kdo, ki ni v redu, ampak večina je dobrih. Posvečajo mi dovolj časa. Če jih kaj prosim, to naredijo, drugače se pa sam urejam.
6. V domu mi je dolgčas,ker ni dovolj aktivnosti zame..Večkrat bi šel nekam v družbo. Na izlete ne hodim, ker sem na vozičku. Udejestvujem se iger, kot so, kartanje, šah. Rad pogledam kakšen film s ostalimi

Hrana mi ni všeč, zato si velikokrat kuham sam. Z življenjem v domu sem še kar zadovoljen, ampak če bi bil zdravstveno v boljšem stanju, bi najraje bil doma. Življenje doma je vseeno drugače in boljše kot v domu.

OSEBA C:

1.2 leti bo, kar sem v domu. Sama sem se odločila za v dom. Bla sem sama v bajti, pa nism več mogla. Ta mladi majo pa svoje posle, jst rabm da je en skos doma. Raj bi žvela pr sorodnikih, sam kdo bo vzel tazga starga človeka.Dom je dom, drugač sm se pa kr hitr navadla. Fajn nism, ker sm bolna, sem pa v redu.

2. Čist sama ne bi bla v sobi, je tko v redu. Ena tko skos leži, ena ga pa »boha«, sam me ne mot.Slike pa rože mam svoje. Še telefon bi lahk bil v vsaki sobi, ker je težko kam kej sporočit.. Zasebnost mam, dokler bom lahko hodila, se lahko umaknem ven iz sobe.

3.Dom mi je všeč, za bolne je hudo, dokler pa lahko še hodiš je v redu.Manjka ena trgovinca al pa bife, da bi si lahko kako žemlco, sok al pa sadje kupla.Zuni bi lahkomal zrihtal, ker če greš ven na sprehod, greš direkt čez lužo.Pa mularija se zbira okrog doma, pol je pa sama glažuna. Lahko bi mel kak park okrog doma, pa parkirplaca tut ni nobenga. Fajn so pa prostori v domu...čajna kuhinja, dnevna soba, da se lahko umakneš iz sobe.

4.Sin pa hčerka prideta malkdaj, nimata cajta. Sestra pride pa dvakrat na teden. Vse mam rada če pridejo. Nism pa nč užaljena če ne predije, sej vem, vsak ma svoj del. Otroci me pa polet vsako nedeljo peljejo na izlet.

5.Zaposleni do luštni pa prijazni, nč jim ni težko.Neki sester je pa takih grobih. Ena je taka osorna, sam če jo kej vprašaš, druge so pa luštne, se rade pogovarjajo. Direktor, uh, ta človk je pa prjazn.

6.Če se kej dogaja, grem rada, da se mal razvedrim. Rada pojem. Bi lahk blo kej več, zdej neki cajta ni blo nč velik. UUU, na izlete sem šla pa zmer če so bli.

Hrana ni po želji, včasih je blo zanič, sploh za večerjo, včasih je pa dobr.

OSEBA D:

1.V domu sm že 6 let. S hčerkam smo se že prej zmenle, da če ne bom mogla več sama, naj mi kr v domu zrihtajo. Jst sm se takoj prvadla.

2.Najprej sm bla v 1.nadstropju, pa je bla ena taka, da ni blo za zdržat. Men je všeč soba. Ne bi rada nč drugač. Svojga pohoštva nimam, mojih je sam neki šalc pa krožnikov. Ne bi mela nč svojga, pa tut ne smemo met.Svoje sobe ne bi nikdar mela, je dolgcajt.Men paše da smo dve, več pa že ne. Tale moja je kr v redu.

3.Okol doma nimamo glih kej urejen, ni denarja.Včasih smo mel eno vrtno utico, pa so jo mulci uničl. Noga me matra, tko ne morm nikamor it. Prostori so lepi.

4.Ena hčerka pride vsak drug dan, ta druga pa ko ma cajt, po šihti. Vnuki tut pridejo.Vseh se razveselim. Prjatlice sm mela, pa ena je zdej bolna tko da ne more pridit na obisk.

5.Kuharce so prjazne, se da vse zment, kar prosiš ti dajo. Naš direktor je predober. Je mislu stran it pa smo bli vsi proti. Rad pride v sobo pa se mal pohecamo. Ene si vzamejo cajt, pa se

pogovorijo, včas pa kira reče, da ga nima, pa ga ma več ku preveč. Več že ne morjo nardit kar nardijo.

6. Televizije ne upam gledat, mam bolne oči, brat pa tut ne morem. Ob ponedeljkih pride socialna delavka, pa študentje, pa se gremo kake igrce. Ob torkih tut pride soc. delavka, pa nam kej razloži, pa se pogovorimo, pa zapojemo. Sem zmiri zraven. Zdej med prazniki je bil tak dolgcajt. Izlete organizirajo sam jst zarad noge ne morm zraven. Mi ni nč žal, ne prenesem vožnje, mi je slabo.

Shrano sm zadovoljna. Včasih je fajn, včasih ne, odvisn kira kuharca je. Edin mesa ne maram, je tak ku drve.

Ni tko ku doma. Pr hčerki ne bi žvela, stari pa mladi ne gremo vkup. Sej tuki greš lahko kamorkol, sam povedat morš.

Izbor relevantnih delov besedila

OSEBA A:

Za prihod v dom sem se odločila sama, ker nisem imela nikogar več. Hotela sem v Belo krajino, pa niso imeli prostora. V domu sem že 11 leto. Na življenje v domu sem se privadila. V sobi mi je všeč. S sostanovalkami se razumem. Ne bi rada bila sama v sobi, všeč mi je, da nas je več. Imam dovolj zasebnosti. V domu mi je všeč. Okolica je lepa. Ko odprem okno diši po sadju in cvetovih. Razgled iz sobe je lep. Nič mi ni dolgčas, ker se vedno nekaj dogaja. Zaposleni se mi dovolj posvečajo. Jaz hodim na vse izlete, pa tudi pri vseh igrah sodelujem. Pozimi pa štrikam za dom. V domu mi je najbolj všeč, ker mi vse operejo v pralnem stroju. Hrana je dobra. Tu dobim vse za jesti. Sama nič ne kuham.

OSEBA B:

V dom sem prišel na lastno pobudo, zaradi slabega zdravstvenega stanja. Nikogar nimam, ki bi skrbel zame. V domu sem že 6.5 let. Na življenje v domu sem se še kar privadil. Moti me eden

sostanovalec, ker ponoči govori, pa ne morem spati. V sobi mi ni v redu, raje bi bil sam.. V domu se počutim še kar domače. Okolica mi je všeč. Z zaposlenimi sem kar zadovoljen. Tu pa tam se najde kdo, ki ni v redu, ampak večina je dobrih. Posvečajo mi dovolj časa. Če jih kaj prosim, to naredijo. V domu mi je dolgčas,ker ni dovolj aktivnosti zame..Večkrat bi šel nekam v družbo. Na izlete ne hodim, ker sem na vozičku. Skupaj z ostalimi pogledamo kakšen film,igramo karte in šah. Hrana mi ni všeč, zato si velikokrat kuham sam. Če bi bil zdravstveno v boljšem stanju, bi najraje bil doma. Življenje doma je vseeno drugače in boljše kot v domu.

OSEBA C:

S hčerkami smo se že prej zmenile, če ne bom mogla več sama naj mi kar v domu zrihtajo. V domu sem že 6 let. Na dom sem se privadila takoj. Meni je všeč soba, ne bi rada nič drugače. Svoje sobe ne bi nikdar imela, je dolgčas. Meni paše, da sva dve, več pa že ne. Moja sostanovalka je kar v redu. Okolica ni najbolj urejena, ker ni denarja. Včasih smo imeli lepo utico, pa so jo mulci uničili. Prostor v domu so lepi in svetli. Kuharice so prijazne, vse se da dogovoriti z njimi.. Sestre si v večini vzamejo čas za nas, včasih pa pravijo da ga nimajo, čeprav ga imajo več kot dovolj. Na organizirane izlete ne hodim,ker me boli noga. Rada pa pojem in se igram igrice ter pogovarjam z ostalimi. S hrano sem zadovoljna. Meso pa ne maram, ker je takšen kot drva. V domu ni tako kot doma. Pri hčerki ne bi živela, ker stari in mladi ne gremo skupaj.

OSEBA D:

Za dom sem se odločila sama, ker nisem mogla več skrbeti sama zase. Raje bi živela pri sorodnikih, vendar nimajo časa skrbeti zame. Dom je le dom, ampak sem se že privadila nanj. Čisto sama ne bi bila v sobi, ampak je tako v redu. Ena cimra skos leži, druga ga pa » boha «, ampak me ne moti. Telefon bi lahko bil v vsaki sobi, ker je drugače težko kaj sporočiti. Kadar potrebujem zasebnost grem ven iz sobe. Dom mi je všeč. Za bolne je hudo, dokler pa lahko hodiš, je pa v redu. V domu bi bila potrebna trgovinica, da bi si lahko kupili kaj sladkega. Okolico bi lahko malo uredili. Lahko bi imeli kakšen park okoli doma. Parkirišča tudi nimamo. Prostor, čajna kuhinja in dnevni prostor, so fajn, ker se lahko umakneš iz sobe. Zaposleni so luštni in prijazni, nič jim ni težko storiti. Nekaj sester je pa grobih in osornih. Direktor, uh ta človek je pa

prijazen. Hrana ni po želji Če se v domu kaj dogaja, grem rada, da se malo razvedrim.Lahko bi imeli več aktivnosti, da ne bi bil dolgčas.Na izlete grem vedno, če so

Izpis relevantnih izjav

1. Za prihod v dom sem se odločila sama,ker nisem imela nikogar več.
2. Na življenje v domu sem se privadila.
3. V sobi mi je všeč.
4. S sostanovkami se razumem.
5. Ne bi rada bila sama v sobi, všeč mi je, da nas je več.
6. Imam dovolj zasebnosti.
7. V domu mi je všeč.
8. Okolica je lepa.
9. Ko odprem okno diši po sadju in cvetovih.
10. Razgled iz sobe je lep.
11. Nič mi ni dolgčas, ker se vedno nekaj dogaja.
12. Zaposleni se mi dovolj posvečajo.
13. Jaz hodim na vse izlete, pa tudi pri vseh igrah sodelujem.
14. Pozimi pa štrikam za dom.
15. V domu mi je najbolj všeč, ker mi vse operejo v pralnem stroju.
16. Hrana je dobra.
17. V dom sem prišel na lastno pobudo,zaradi slabega zdravstvenega stanja.
18. Na življenje v domu sem se še kar privadil.
19. Moti me eden sostanovalec, ker ponoči govori, pa ne morem spati.
20. V sobi mi ni v redu, raje bi bil sam.
21. V domu se počutim še kar domače.
22. Okolica mi je všeč.
23. Z zaposlenimi sem kar zadovoljen.
24. Tu pa tam se najde kdo, ki ni v redu, ampak večina je dobrih.

25. Posvečajo mi dovolj časa.
26. V domu mi je dolgčas, ker je premalo aktivnosti zame.
27. Večkrat bi šel nekam v družbo.
28. Na izlete ne hodim, ker sem na vozičku.
29. Skupaj z ostalimi pogledamo kakšen film,igramo karte in šah.
30. Hrana mi ni všeč, zato si velikokrat kuham sam.
31. Če bi bil zdravstveno v boljšem stanju, bi najraje bil doma.
32. Življenje doma je vseeno drugače in boljše kot v domu.
33. S hčerkami smo se že prej zmenile, če ne bom mogla več sama naj mi kar v domu zrihtajo.
34. . Na dom sem se privadila takoj.
35. Meni je všeč soba, ne bi rada nič drugače.
36. Svoje sobe ne bi nikdar imela, je dolgčas.
37. Meni paše, da sva dve, več pa že ne.
38. Moja sostanovalka je kar v redu.
39. Okolica ni najbolj urejena, ker ni denarja.
40. Prostori v domu so lepi in svetli.
41. Kuharice so prijazne, vse se da dogovoriti z njimi.
42. Sestre si v večini vzamejo čas za nas, včasih pa pravijo da ga nimajo, čeprav ga imajo več kot dovolj.
43. Na organizirane izlete ne hodim,ker me boli noga.
44. Rada pa pojem in se igram igrice ter pogovarjam z ostalimi.
45. S hrano sem zadovoljna.
46. Meso pa ne maram, ker je takšen kot drva.
47. V domu ni tako kot doma.
48. Pri hčerki ne bi živela, ker stari in mladi ne gredo skupaj.
49. Za dom sem se odločila sama, ker nisem mogla več skrbeti sama zase.
50. Raje bi živela pri sorodnikih, vendar nimajo časa skrbeti zame.
51. Dom je le dom, ampak sem se že privadila nanj.
52. Čisto sama ne bi bila v sobi, ampak je tako v redu.
53. Ena cimra skos leži, druga ga pa » boha «, ampak me ne moti.

54. Telefon bi lahko bil v vsaki sobi, ker je drugače težko kaj sporočiti.
55. Kadar potrebujem zasebnost grem ven iz sobe.
56. Dom mi je všeč.
57. V domu bi bila potrebna trgovinica, da bi si lahko kupili kaj sladkega
58. Okolico bi lahko malo uredili.
59. Lahko bi imeli kakšen park okoli doma.
60. Parkirišča tudi nimamo.
61. Prostori, čajna kuhinja in dnevni prostor, so fajn, ker se lahko umakneš iz sobe
62. Zaposleni so luštni in prijazni, nič jim ni težko storiti.
63. Nekaj sester je pa grobih in osornih.
64. Direktor, uh ta človek je pa prijazen.
65. Hrana ni po želji.
66. Če se v domu kaj dogaja, grem rada, da se malo razvedrim.
67. Lahko bi imeli več aktivnosti, da ne bi bil dolgčas.
68. Na izlete grem vedno, če so.

Kodiranje in ureditev izjav

PRIHOD V DOM:

1. Za prihod v dom sem se odločila sama, ker nisem imela nikogar več.
17. V dom sem prišel na lastno pobudo, zaradi slabega zdravstvenega stanja.
33. S hčerkami smo se že prej zmenile, če ne bom mogla več sama naj mi kar v domu zrihtajo.
49. Za dom sem se odločila sama, ker nisem mogla več skrbeti sama zase.

MOŽNOST IZBIRE (domsko varstvo-domače okolje)

31. Če bi bil zdravstveno v boljšem stanju, bi najraje bil doma
32. Življenje doma je vseeno drugače in boljše kot v domu
47. V domu ni tako kot doma.
48. Pri hčerki ne bi živel, ker stari in mladi ne gremo skupaj.

50. Raje bi živela pri sorodnikih, vendar nimajo časa skrbeti zame

SOBA IN SOSTANOVALCI:

3. V sobi mi je všeč.

4. S sostanovalkami se razumem.

5. Ne bi rada bila sama v sobi, všeč mi je, da nas je več.

6. Imam dovolj zasebnosti.

19. Moti me eden sostanovalec, ker ponoči govori, pa ne morem spati.

20. V sobi mi ni v redu, raje bi bil sam.

35. Meni je všeč soba, ne bi rada nič drugače.

36. Svoje sobe ne bi nikdar imela, je dolgčas.

37. Meni paše, da sva dve, več pa že ne.

38. Moja sostanovalka je kar v redu.

52. Čisto sama ne bi bila v sobi, ampak je tako v redu.

53. Ena cimra skos leži, druga ga pa » boha «, ampak me ne moti.

54. Telefon bi lahko bil v vsaki sobi, ker je drugače težko kaj sporočiti.

55. Kadar potrebujem zasebnost grem ven iz sobe.

DOM IN OKOLICA:

2. Na življenje v domu sem se privadila.

7. V domu mi je všeč.

8. Okolica je lepa.

9. Ko odprem okno diši po sadju in cvetovih.

10. Razgled iz sobe je lep.

15. V domu mi je najbolj všeč, ker mi vse operejo v pralnem stroju

18. Na življenje v domu sem se še kar privadil.

21. V domu se počutim še kar domače.

22. Okolica mi je všeč.

34. Na dom sem se privadila takoj.

39. Okolica ni najbolj urejena, ker ni denarja.

40. Prostori v domu so lepi in svetli.

- 51.Dom je le dom, ampak sem se že privadila nanj
- 56.Dom mi je všeč.
- 57.V domu bi bila potrebna trgovinica, da bi si lahko kupili kaj sladkega
- 58.Okolico bi lahko malo uredili.
- 59.Lahko bi imeli kakšen park okoli doma.
- 60.Parkirišča tudi nimamo.
- 61.Prostori, čajna kuhinja in dnevni prostor, so fajn, ker se lahko umakneš iz sobe

ZADOVOLJSTVO Z ZAPOSLENIMI:

- 12.Zaposleni se mi dovolj posvečajo
- 23.Z zaposlenimi sem kar zadovoljen.
- 24.Tu pa tam se najde kdo, ki ni v redu, ampak večina je dobrih.
- 25.Posvečajo mi dovolj časa
- 41.Kuharice so prijazne, vse se da dogovoriti z njimi.
- 42.Sestre si v večini vzamejo čas za nas, včasih pa pravijo da ga nimajo, čeprav ga imajo več kot dovolj
- 62.Zaposleni so luštni in prijazni, nič jim ni težko storiti.
- 63.Nekaj sester je pa grobih in osornih.
- 64.Direktor, uh ta človek je pa prijazen

AKTIVNOSTI V DOMU:

- 11.Nič mi ni dolgčas, ker se vedno nekaj dogaja
- 13.Jaz hodim na vse izlete, pa tudi pri vseh igrah sodelujem.
- 14.Pozimi pa štrikam za dom.
- 26.V domu mi je dolgčas, ker je premalo aktivnosti zame.
- 27.Večkrat bi šel nekam v družbo.
- 28.Na izlete ne hodim, ker sem na vozičku.
- 29.Skupaj z ostalimi pogledamo kakšen film,igramo karte in šah.
- 43.Na organizirane izlete ne hodim,ker me boli noga.
- 44.Rada pa pojem in se igram igrice ter pogovarjam z ostalimi
- 66.Če se v domu kaj dogaja, grem rada, da se malo razvedrim.

67.Lahko bi imeli več aktivnosti, da ne bi bil dolgčas.

68.Na izlete grem vedno, če so.

ZADOVOLJSTVO S HRANO:

16.Hrana je dobra.

30.Hrana mi ni všeč, zato si velikokrat kuham sam.

45.S hrano sem zadovoljna.

46.Meso pa ne maram, ker je takšen kot drva

Kodiranje znotraj posameznih faz

PRIHOD V DOM:

1. Za prihod v dom sem se odločila sama, ker nisem imela nikogar več
OSAMLJENOST

17.V dom sem prišel na lastno pobudo,zaradi slabega zdravstvenega stanja.

ZDRAVSTVENI RAZLOGI

33.S hčerkami smo se že prej zmenile, če ne bom mogla več sama naj mi kar v domu zrihtajo.

ZDRAVSTVENI RAZLOGI

49. Za dom sem se odločila sama, ker nisem mogla več skrbeti sama zase.

ZDRAVSTVENI RAZLOGI

MOŽNOST IZBIRE (domsko varstvo-domače okolje)

31.Če bi bil zdravstveno v boljšem stanju, bi najraje bil doma **NAVEZANOST NA DOM**

32.Življenje doma je vseeno drugače in boljše kot v domu **NAVEZANOST NA DOM**

47.V domu ni tako kot doma. **NAVEZANOST NA DOM**

48.Pri hčerki ne bi živel, ker stari in mladi ne gremo skupaj. **SOLIDARNOST DO BLIŽNJIH**

50. Raje bi živela pri sorodnikih, vendar nimajo časa skrbeti zame **SOLIDARNOST DO BLIŽNJIH**

SOBA IN SOSTANOVALCI:

3. V sobi mi je všeč. **ZADOVOLJSTVO Z NASTANITVIJO V SOBI**

4. S sostanovalkami se razumem. **POZITIVNO DOŽIVLJANJE SOSTANOVALCEV**

5. Ne bi rada bila sama v sobi, všeč mi je, da nas je več. **ZADOVOLJSTVO Z NASTANITVIJO V SOBI**

6. Imam dovolj zasebnosti. **ZASEBNOST**

19. Moti me eden sostanovalec, ker ponoči govori, pa ne morem spati. **ZASEBNOST**

20. V sobi mi ni v redu, raje bi bil sam. **ZASEBNOST**

35. Meni je všeč soba, ne bi rada nič drugače. **ZADOVOLJSTVO Z NASTANITVIJO V SOBI**

36. Svoje sobe ne bi nikdar imela, je dolgčas. **ZADOVOLJSTVO Z NASTANITVIJO V SOBI**

37. Meni paše, da sva dve, več pa že ne. **ZADOVOLJSTVO Z NASTANITVIJO V SOBI**

38. Moja sostanovalka je kar v redu. **POZITIVNO DOŽIVLJANJE SOSTANOVALCEV**

52. Čisto sama ne bi bila v sobi, ampak je tako v redu. **ZADOVOLJSTVO Z NASTANITVIJO V SOBI**

53. Ena cimra skos leži, druga ga pa » boha «, ampak me ne moti. **POZITIVNO DOŽIVLJANJE SOSTANOVALCEV**

54. Telefon bi lahko bil v vsaki sobi, ker je drugače težko kaj sporočiti. **POTREBA PO KOMUNIKACIJSKIH SREDSTVIH**

55. Kadar potrebujem zasebnost grem ven iz sobe. **ZASEBNOST**

DOM IN OKOLICA:

2. Na življenje v domu sem se privadila. **PRILAGODITEV**

7. V domu mi je všeč. **ZADOVOLJSTVO**

8. Okolica je lepa. **ZADOVOLJSTVO**

9. Ko odprem okno diši po sadju in cvetovih. **ZADOVOLJSTVO**

10. Razgled iz sobe je lep. **ZADOVOLJSTVO**
15. V domu mi je najbolj všeč, ker mi vse operejo v pralnem stroju. **ZADOVOLJSTVO**
18. Na življenje v domu sem se še kar privadil. **PRILAGODITEV**
21. V domu se počutim še kar domače. **OBČUTEK DOMAČNOSTI**
22. Okolica mi je všeč. **ZADOVOLJSTVO**
34. Na dom sem se privadila takoj. **PRILAGODITEV**
39. Okolica ni najbolj urejena, ker ni denarja. **ŽELJA PO DODATNI UREDITVI DOMA IN OKOLICE**
40. Prostori v domu so lepi in svetli. **ZADOVOLJSTVO**
51. Dom je le dom, ampak sem se že privadila nanj **PRILAGODITEV**
56. Dom mi je všeč. **ZADOVOLJSTVO**
57. V domu bi bila potrebna trgovinica, da bi si lahko kupili kaj sladkega **ŽELJA PO DODATNI UREDITVI DOMA IN OKOLICE**
58. Okolico bi lahko malo uredili. **ŽELJA PO DODATNI UREDITVI DOMA IN OKOLICE**
59. Lahko bi imeli kakšen park okoli doma. **ŽELJA PO DODATNI UREDITVI DOMA IN OKOLICE**
60. Parkirišča tudi nimamo. **ŽELJA PO DODATNI UREDITVI DOMA IN OKOLICE**
61. Prostori, čajna kuhinja in dnevni prostor, so fajn, ker se lahko umakneš iz sobe. **ZADOVOLJSTVO**

ZADOVOLJSTVO Z ZAPOSLENIMI:

12. Zaposleni se mi dovolj posvečajo **NAKLONJENOST DO ZAPOSLENIH**
23. Z zaposlenimi sem kar zadovoljen. **NAKLONJENOST DO ZAPOSLENIH**
24. Tu pa tam se najde kdo, ki ni v redu, ampak večina je dobrih. **NAKLONJENOST DO ZAPOSLENIH**
25. Posvečajo mi dovolj časa. **NAKLONJENOST DO ZAPOSLENIH**
41. Kuharice so prijazne, vse se da dogovoriti z njimi. **NAKLONJENOST DO ZAPOSLENIH**
42. Sestre si v večini vzamejo čas za nas, včasih pa pravijo da ga nimajo, čeprav ga imajo več kot dovolj. **NAKLONJENOST DO ZAPOSLENIH**

62.Zaposleni so luštni in prijazni, nič jim ni težko storiti. **NAKLONJENOST DO ZAPOSLENIH**

63.Nekaj sester je pa grobih in osornih. **OBČUTEK NASTROJENOSTI**

64.Direktor, uh ta človek je pa prijazen. **NAKLONJENOST DO ZAPOSLENIH**

AKTIVNOSTI V DOMU:

11.Nič mi ni dolgčas, ker se vedno nekaj dogaja. **AKTIVNO PREŽIVLJANJE PROSTEGA ČASA**

13.Jaz hodim na vse izlete, pa tudi pri vseh igrah sodelujem. **AKTIVNO PREŽIVLJANJE PROSTEGA ČASA**

14.Pozimi pa štrikam za dom. **AKTIVNO PREŽIVLJANJE PROSTEGA ČASA**

26.V domu mi je dolgčas, ker je premalo aktivnosti zame. **POTREBA PO DODATNIH AKTIVNOSTIH**

27.Večkrat bi šel nekam v družbo. **ŽELJA PO DRUŽENJU**

28.Na izlete ne hodim, ker sem na vozičku. **FIZIČNA OVIRANOST**

29.Skupaj z ostalimi pogledamo kakšen film,igramo karte in šah. **AKTIVNO PREŽIVLJANJE PROSTEGA ČASA**

43.Na organizirane izlete ne hodim,ker me boli noga. **FIZIČNA OVIRANOST**

44.Rada pa pojem in se igram igrice ter pogovarjam z ostalimi. **AKTIVNO PREŽIVLJANJE PROSTEGA ČASA**

66.Če se v domu kaj dogaja, grem rada, da se malo razvedrim. **ŽELJA PO DRUŽENJU**

67.Lahko bi imeli več aktivnosti, da ne bi bil dolgčas. **POTREBA PO DODATNIH AKTIVNOSTIH**

68.Na izlete grem vedno, če so. **AKTIVNO PREŽIVLJANJE PROSTEGA ČASA**

ZADOVOLJSTVO S HRANO:

16.Hrana je dobra. **ZADOVOLJSTVO**

30.Hrana mi ni všeč, zato si velikokrat kuham sam. **NEZADOVOLJSTVO**

45.S hrano sem zadovoljna. **ZADOVOLJSTVO**

46. Meso pa ne maram, ker je takšen kot drva. **NEZADOVOLJSTVO**

Urejanje izjav v kategorije po kodah

PRIHOD V DOM:

OSAMLJENOST

1. Za prihod v dom sem se odločila sama, ker nisem imela nikogar več

ZDRAVSTVENI RAZLOGI

17. V dom sem prišel na lastno pobudo, zaradi slabega zdravstvenega stanja

33. S hčerkami smo se že prej zmenile, če ne bom mogla več sama naj mi kar v domu zrihtajo.

49. Za dom sem se odločila sama, ker nisem mogla več skrbeti sama zase.

MOŽNOST IZBIRE (*domsko varstvo-domače okolje*)

NAVEZANOST NA DOM

31. Če bi bil zdravstveno v boljšem stanju, bi najraje bil doma

32. Življenje doma je vseeno drugače in boljše kot v domu

47. V domu ni tako kot doma.

SOLIDARNOST DO BLIŽNJIH

48. Pri hčerki ne bi živela, ker stari in mladi ne gremo skupaj.

50. Raje bi živela pri sorodnikih, vendar nimajo časa skrbeti zame.

SOBA IN SOSTANOVALCI:

ZADOVOLJSTVO Z NASTANITVIJO V SOBI

3. V sobi mi je všeč.

5. Ne bi rada bila sama v sobi, všeč mi je, da nas je več.

35. Meni je všeč soba, ne bi rada nič drugače.

36. Svoje sobe ne bi nikdar imela, je dolgčas

37. Meni paše, da sva dve, več pa že ne.

52.Čisto sama ne bi bila v sobi, ampak je tako v redu.

POZITIVNO DOŽIVLJANJE SOSTANOVALCEV

4.S sostanovalkami se razumem.

38.Moja sostanovalka je kar v redu

53.Ena cimra skos leži, druga ga pa » boha «, ampak me ne moti.

ZASEBNOST

6.Imam dovolj zasebnosti.

19.Moti me eden sostanovalec, ker ponoči govori, pa ne morem spati.

55.Kadar potrebujem zasebnost grem ven iz sobe.

20.V sobi mi ni v redu, raje bi bil sam.

POTREBA PO KOMUNIKACIJSKIH SREDSTVIH

54.Telefon bi lahko bil v vsaki sobi, ker je drugače težko kaj

DOM IN OKOLICA:

PRILAGODITEV

2. Na življenje v domu sem se privadila.

18. Na življenje v domu sem se še kar privadil.

34.Na dom sem se privadila takoj.

51.Dom je le dom, ampak sem se že privadila nanj

ZADOVOLJSTVO

7.V domu mi je všeč.

8.Okolica je lepa.

9.Ko odprem okno diši po sadju in cvetovih.

10.Razgled iz sobe je lep.

15.V domu mi je najbolj všeč, ker mi vse operejo v pralnem stroju.

22.Okolica mi je všeč.

40.Prostori v domu so lepi in svetli.

56.Dom mi je všeč.

61.Prostori, čajna kuhinja in dnevni prostor, so fajn, ker se lahko umakneš iz sobe.

OBČUTEK DOMAČNOSTI

21.V domu se počutim še kar domače.

ŽELJA PO DODATNI UREDITVI DOMA IN OKOLICE

39.Okolica ni najbolj urejena, ker ni denarja.

57.V domu bi bila potrebna trgovinica, da bi si lahko kupili kaj sladkega

58.Okolico bi lahko malo uredili.

59.Lahko bi imeli kakšen park okoli doma.

60.Parkirišča tudi nimamo.

ZADOVOLJSTVO Z ZAPOSLENIMI:

NAKLONJENOST DO ZAPOSLENIH

12.Zaposleni se mi dovolj posvečajo

23.Z zaposlenimi sem kar zadovoljen.

24.Tu pa tam se najde kdo, ki ni v redu, ampak večina je dobrih.

25.Posvečajo mi dovolj časa.

41.Kuharice so prijazne, vse se da dogovoriti z njimi.

42.Sestre si v večini vzamejo čas za nas, včasih pa pravijo da ga nimajo, čeprav ga imajo več kot dovolj.

62.Zaposleni so luštni in prijazni, nič jim ni težko storiti.

64.Direktor, uh ta človek je pa prijazen.

OBČUTEK NASTROJENOSTI

63.Nekaj sester je pa grobih in osornih.

AKTIVNOSTI V DOMU:

AKTIVNO PREŽIVLJANJE PROSTEGA ČASA

11.Nič mi ni dolgčas, ker se vedno nekaj dogaja.

13. Jaz hodim na vse izlete, pa tudi pri vseh igrah sodelujem.
14. Pozimi pa štrikam za dom.
29. Skupaj z ostalimi pogledamo kakšen film, igramo karte in šah.
44. Rada pa pojem in se igram igrice ter pogovarjam z ostalimi.
68. Na izlete grem vedno, če so.

POTREBA PO DODATNIH AKTIVNOSTIH

26. V domu mi je dolgčas, ker je premalo aktivnosti zame.
67. Lahko bi imeli več aktivnosti, da ne bi bil dolgčas.

ŽELJA PO DRUŽENJU

27. Večkrat bi šel nekam v družbo.
66. Če se v domu kaj dogaja, grem rada, da se malo razvedrim.

FIZIČNA OVIRANOST

28. Na izlete ne hodim, ker sem na vozičku.
43. Na organizirane izlete ne hodim, ker me boli noga.

ZADOVOLJSTVO S HRANO:

ZADOVOLJSTVO

16. Hrana je dobra.
45. S hrano sem zadovoljna.

NEZADOVOLJSTVO

30. Hrana mi ni všeč, zato si velikokrat kuham sam.
46. Meso pa ne maram, ker je takšen kot drva.

Definiranje pojmov

PRIHOD V DOM:

OSAMLJENOST

Eden od razlogov, da se starejši odločijo za dom je, da ostanejo sami, brez partnerja.

ZDRAVSTVENI RAZLOGI

Najpogostejši razlog za odločitev v dom so zdravstvene težave, ki ljudem onemogočajo, da bi skrbeli zase (fizične ovire, poškodbe, demenca,...)

MOŽNOST IZBIRE (*domsko varstvo-domače okolje*)

NAVEZANOST NA DOM

Starejši so na dom navezani, zato bi si kljub zadovoljstvu v domu še vedno želeli živeti doma

SOLIDARNOST DO BLIŽNJIH

Starejši ne želijo živeti doma, ker razumejo, da imajo mlajši svoje delo, svoje obveznosti, niti jih ne želijo obremenjevati.

SOBA IN SOSTANOVALCI:

ZADOVOLJSTVO Z NASTANITVIJO V SOBI

Stanovalci doma so zadovoljni s sobami, zadovoljni so tudi z nastanitvijo v več posteljnih sobah (2-3 posteljne), saj imajo tako družbo, ni jim dolgčas. Sami ne bi želeli biti v sobah.

POZITIVNO DOŽIVLJANJE SOSTANOVALCEV

Stanovalci doma se v večini razumejo s svojimi sostanovalci.

ZASEBNOST

Stanovalci zasebnost jemljejo zelo različno, nekateri imajo v sobah dovolj zasebnosti, drugi se umaknejo v druge prostore kadar bi radi bili sami, spet drugi pa si želijo več zasebnosti, motijo jih sostanovalci, želijo si svojo sobo.

POTREBA PO KOMUNIKACIJSKIH SREDSTVIH

Izražena je bila želja po telefonu v sobah, saj bi tako lahko več in hitreje komunicirali z drugimi.

DOM IN OKOLICA:

PRILAGODITEV

Starejši so se po prihodu v dom na življenje dokaj hitro privadili, tudi po sili razmer.

ZADOVOLJSTVO

Stanovalci so z domskimi prostori, ureditvijo, storitvami, ki jih dom ponuja v večini zadovoljni. Nekaj jih je zadovoljnih tudi z okolico doma, z razgledom v sobi,... Predvsem pa so jim vseč drugi prostori v domu – dnevni prostor, čajna kuhinja, jedilnica, saj so to prostori, kjer se odvija družabno življenje, pomenijo pa jim tudi prostor, kamor se lahko umaknejo in si zagotovijo nekaj svojih minut, zasebnosti.

OBČUTEK DOMAČNOSTI

V domu se počutijo še kar domače.

ŽELJA PO DODATNI UREDITVI DOMA IN OKOLICE

Stanovalci imajo glede doma in predvsem okolice doma nekaj predlogov in želja. Želijo si trgovinice v domu, bolj urejeno okolico, park v neposredni bližini doma ter parkirišče.

ZADOVOLJSTVO Z ZAPOSLENIMI:

NAKLONJENOST DO ZAPOSLENIH

Stanovalci so z zaposlenimi in njihovo oskrbo zadovoljni, vseč jim je, da so prijazni, da jim ni nič težko za njih narediti, da se da vse dogovoriti, poslušajo njihove želje ter da si vzamejo čas in poklepetajo z njimi.

OBČUTEK NASTROJENOSTI

So pa tudi izjeme med zaposlenimi, ki so grobe, nezadovoljne in si poleg nujnega dela ne vzamejo časa da bi jim prisluhnil.

AKTIVNOSTI V DOMU:

AKTIVNO PREŽIVLJANJE PROSTEGA ČASA

Večina stanovalcev si svoj prosti čas zapolni z druženjem z ostalimi, z vključevanjem v domske aktivnosti, gledanjem televizije, izleti,...tako je njihov dan aktiven in jim ni dolgčas.

POTREBA PO DODATNIH AKTIVNOSTIH

Nekateri bolj aktivni, pa si želijo več aktivnosti, več dogodkov, ki bi jih zaposlili in jim krajšali čas.

ŽELJA PO DRUŽENJU

Starejši gredo radi v družbo, da se razvedrijo, poklepetajo in si s tem tudi krajšajo svoj čas, zato pa je pri nekaterih tudi želja, da bi šli večkrat kam v družbo.

FIZIČNA OVIRANOST

Izleti, ki jih dom organizira so priljubljeni in obiskani, problem pa nastane pri tistih, ki so kakorkoli fizično ovirani in kljub temu, da bi radi šli, ne morejo zraven.

ZADOVOLJSTVO S HRANO:

ZADOVOLJSTVO

Nekateri so s hrano zadovoljni, njihove želje so izpolnjene.

NEZADOVOLJSTVO

Nekateri stanovalci, pa si celo kuhajo sami, ker jim hrana ni všeč.

9.3 Priloga 3

VPRAŠALNIK (strokovni delavki)

PRIHOD V DOM

1. Kdo se odloča za prihod v dom, iz katerih razlogov, kateri je najpogostejši razlog?
2. So v domu na podlagi možnosti izbire, ali bi raje bili drugje?
3. Kako se privajajo na življenje v domu?

SOBA, SOSTANOVALCI

1. Kako so stanovalci zadovoljni z razporeditvami, nastanitvijo v sobah, sostanovalci?
2. Ali imajo možnost izbire?
3. Ali se vam zdi, da imajo dovolj zasebnosti?
4. Ali prihaja do konfliktov?
5. Ali imajo lahko stanovalci v sobah lastne stvari?

UREDITEV DOMA

1. Ali v domu vlada občutek domačnosti?
2. Kako se stanovalci počutijo v domu, kaj jim je všeč, kaj pogrešajo?
3. Kako so zadovoljni s prostori?
4. Kakšna se stanovalcem zdi okolica doma, se veliko gibljejo okrog doma?

ODNOSI Z ZAPOSLENIMI V DOMU

1. Kakšne odnose imate s stanovalci?
2. Kako vas dojemajo, imate občutek, da vam zaupajo?
3. Imajo potrebo več časa preživeti z zaposlenimi, kot je to možno?
4. S kom preživijo največ časa, kakšen je njihov odnos?

AKTIVNOSTI V DOMU

1. Kaj v domu ponujate stanovalcem?

2. Imate občutek, da so potrebe po dodatnih aktivnostih?
3. Se radi udeležujete aktivnosti, v kakšnem številu se udeležujete?
4. Kaj najraje počnejo, s čim in kdaj so najbolj zadovoljni?

ZADOVOLJSTVO S HRANO

1. Kako so stanovalci zadovoljni s hrano?
2. Si kdaj kuhajo sami?
3. Imajo možnost izbire pri hrani, izpolnitev kakšnih želja?

9.4 Priloga 4

OBDELAVA IN ANALIZA INTERVJUJEV (strokovni delavki)

VODJA ZDRAVSTVENO NEGOVALNE SLUŽBE

Glavni razlog za prihod starostnika v dom je bolezen, predvsem demenca.

Pri bolezni oz demenci starostniki izgubijo občutek, da so v breme, zato je večja potreba svojcev, kot stanovalcev, da starostnik pride v dom. Malo je takih primerov, da bi se starostnik sam odločil za odhod v dom.

Zelo dragoceno je, če gre za odkritost v odnosih s strani svojcev, starostnika in strokovnega delavca. Če pa je pred prihodom v dom možna še pomoč na domu je prehod lažji.

Pri prihodu v dom je potrebno iti skozi bolečino, žalost in priti do sprijaznenosti. Treba je ubesedit in spoznat da je dom ena od najboljših možnosti.

Stanovalci konflikte rešujejo sproti. Razlogi za konflikte so včasih zelo »banalni«; npr. Eden posluša radio, drugi ga ne želi poslušati.

Včasih pogovor ne pomaga in je potrebno stanovalce preseliti v drugo sobo.

Leto 2006 je bilo izjemno konfliktno leto, takrat je bilo veliko preselitev (10).

Zelo veliko je nestrpnosti do potreb sostanovalcev, vsak ima svoje zahteve. Veliko je egoizma.

Večkrat želje stanovalcev niso izražene in jih je potrebno prepoznati z opazovanjem preko družjenja. Če stanovalci izrazijo željo, jo poskušamo razrešiti glede na možnosti, nič od tega ne gre iz danes na jutri. Zahteve stanovalcev so včasih nemogoče; npr. želijo mir v sobi ob 18.00. Zasebnost je premajhna. Neprimerna je uporaba stranišča in kopalnice, vendar če je razumevanje med stanovalci se tega ne opaža.

Zaposleni spodbujamo, da si stanovalci po svoje uredijo sobo. Predlagamo, da seboj prinesejo kos pohištva, kakšno sliko.

To spodbudo svojci in stanovalci redko upoštevajo, malokdo si za preselitev vzame čas.

Občutek domačnosti obstaja, imamo srečo, ker smo majhen dom.

Ena od črnih pik doma je, da ni koticov za posedanje okrog doma in ni financ, da bi se to uredilo. Stanovalci so nezadovoljni, ker nam mladi uničujejo park, ki ga imamo v bližini doma.

Delež teh, ki imajo balkonske rože je majhen.

Struktura v domu je takšna, da vitalni ljudje skoraj ne prihajajo več v dom.

V domu je 10 ljudi, ki so zmožni iti okrog doma in 6 ljudi, ki so sposobni iti samostojno v trgovino.

Stiki, ki jih ohranjajo stanovalci po prihodu v dom so zelo različni. Odvisno je od odnosov s svojci, koliko sorodnikov in prijateljev imajo. Nekateri ohranjajo stike s prijatelji, ki jih imajo še iz domačega okolja. Predvsem tisti, ki so samostojni in lahko zapustijo dom brez spremstva in pomoči. Ohranjanje stikov in pogostost obiskov je odvisna tudi od oddaljenosti svojcev od Doma za starejše.

Med zaposlenimi in stanovalci ne gre za uraden odnos, gre za spoštovanje in upoštevanje. Iz obeh plati je toplina, odnos se gradi iz obeh strani. Spodbujamo stanovalce tudi k izražanju kritike, zaupanju. V veliki meri se zaupajo, vedno se najde oseba, ki je za stanovalce vredna zaupanja.

Največ časa preživijo stanovalci z negovalnim osebjem.

Imajo potrebo po družanju. Problem je, ker se stanovalci nočejo družiti z dijaki, z osebjem bi preživeli cel dan.

Aktivnosti je v domu dovolj. Glede na vse tegobe in starosti, so se zelo pripravljeni odzivati.

Dom stanovalce spodbuja k uporabi računalnika, petju, šmarnice... Prav tako imajo organizirane izlete, ki se jih prostovoljno udeležujejo.

Pri hrani so stanovalci deležni dnevnih razvajanj. Možne so tudi določene prilagoditve, nekateri pa si kakšno stvar skuhajo sami.

SOCIALNA DELAVKA

6-7% prebivalcev je takšnih, ki se za prihod v dom odločijo sami, takšni tudi lepo zaživijo.

Nek odstotek je tudi takšnih, ki nimajo zmožnosti odločanja, ostali pa pridejo na pobudo svojcev.

Vsi pridejo v dom z zdravstvenim razlogom. 60% od teh je zelo težkih primerov, so nepokretni.

Večina od tistih ki pridejo v dom, bi bila še doma.

Ko je enkrat več posteljna soba so vedno problemi. Težko je, eni so pripravljene potrpeti, drugi ne. Med stanovalci so zelo različne bolezni, potrebe, težko ustvariš primerno klimo.

Spodbujamo k čim bolj osebni ureditvi sobe, da s seboj prinesejo osebne stvari.

Na negovalnem oddelku je zasebnost težje ustvariti. Nekateri z veseljem prinesejo osebne stvari s seboj in si uredijo sobo po svojem okusu in si s tem pričarajo domačnost. Osebe se trudi s trkanjem.

Stanovalci potrebujejo dva do tri mesece, da se privadijo. Želje imajo po trgovini, baru.

Dom je majhen, v njem vlada domačnost, poznamo se po imenih.

Tisti, ki gredo lahko ven, se pritožujejo nad okolico. Imamo velike probleme, ker je v bližnjem parku mladina vse razbila.

Pri ohranjanju stikov s svojci in prijatelji je pomembno dobro sodelovanje med osebjem doma, stanovalci in svojci/prijatelji. Zahtevnost svojcev se je zelo povečala, polagajo breme na dom in nas zaposlene v domu, sami pa niti niso pripravljene nameniti svoj čas za pogostejše in kvalitetnejše obiske.

Pomanjkanje kadra je bil vedno problem. Normativi, ki jih da sociala niso ugodni, so za tiste čase, ko je bila večina stanovalcev pokretnih.

Delali smo anketo glede zadovoljstva z zdravstveno nego, rezultati so bili zadovoljivi. Večina je odgovorila, da je s zdravstveno nego zadovoljna in s tem je tudi njihovo počutje boljše. Na pritožbe stanovalcev se vedno hitro odreagira. Skozi čas se med stanovalci in zaposlenimi stkejo prijateljske vezi.

Čez vikende aktivnosti ni, stanovalci jih pogrešajo. Enkrat na teden se sestaja zdravstvena skupina, ki se je stanovalci zelo veselijo in se jo v velikem številu udeležujejo. Veliko jim tudi pomeni verska skupina. Občasno imajo tudi mašo v domu.

Druge aktivnosti: telovadba, petje, preventiva, šahovski krožek, ugankarji,...

Veliko je tudi individualnega dela po sobah, ki ga opravljajo javne delavke.

Dieta je del terapije. Pogostokrat izvajamo ankete o najljubši hrani in hrani, ki je ne marajo. Večina je zadovoljna s ponudbo hrane, vedno pa se najde nekaj takih, ki jim ne ustreza, vendar je nemogoče ustreči vsem okusom.

Izpis relevantnih izjav

35. Glavni razlog za prihod starostnika v dom je bolezen, predvsem demenca.
36. Pri bolezni oz demenci starostniki izgubijo občutek, da so v breme, zato je večja potreba svojcev, kot stanovalcev, da starostnik pride v dom.
37. Malo je takih primerov, da bi se starostnik sam odločil za odhod v dom.
38. Če je pred prihodom v dom možna še pomoč na domu je prehod lažji.
39. Stanovalci konflikte rešujejo sproti. Razlogi za konflikte so včasih zelo »banalni«; npr. Eden posluša radio, drugi ga ne želi poslušati.
40. Včasih pogovor ne pomaga in je potrebno stanovalce preseliti v drugo sobo.
41. Zelo veliko je nestrpnosti do potreb sostanovalcev, vsak ima svoje zahteve. Veliko je egoizma.
42. Večkrat želje stanovalcev niso izražene in jih je potrebno prepoznati z opazovanjem preko druženja.
43. Zahteve sostanovalcev so včasih nemogoče; npr. želijo mir v sobi ob 18.00.
44. Zasebnost je premajhna.
45. Neprimerna je uporaba stranišča in kopalnice, vendar če je razumevanje med stanovalci se tega ne opaža.
46. Zaposleni spodbujamo, da si stanovalci po svoje uredijo sobo.
47. Predlagamo, da seboj prinesejo kos pohištva, kakšno sliko.
48. To spodbudo svojci in stanovalci redko upoštevajo, malokdo si za preselitev vzame čas.
49. Občutek domačnosti obstaja, imamo srečo, ker smo majhen dom.
50. Ena od črnih pik doma je, da ni kotičkov za posedanje okrog doma in ni financ, da bi se to uredilo.
51. Stanovalci so nezadovoljni, ker nam mladi uničujejo park

52. Delež teh, ki imajo balkonske rože je majhen.
53. Stiki, ki jih ohranjajo stanovalci po prihodu v dom so zelo različni.
54. Odvisno je od odnosov s svojci, koliko sorodnikov in prijateljev imajo.
55. Nekateri ohranjajo stike s prijatelji, ki jih imajo še iz domačega okolja.
56. Predvsem tisti, ki so samostojni in lahko zapustijo dom brez spremstva in pomoči.
57. Ohranjanje stikov in pogostost obiskov je odvisna tudi od oddaljenosti svojcev od Doma za starejše.
58. Med zaposlenimi in stanovalci ne gre za uraden odnos, gre za spoštovanje in upoštevanje. Iz obeh plati je toplina
59. V veliki meri se zaupajo, vedno se najde oseba, ki je za stanovalce vredna zaupanja.
60. Največ časa preživijo stanovalci z negovalnim osebjem.
61. Imajo potrebo po druženju.
62. Stanovalci se nočejo družiti z dijaki, z osebjem bi preživeli cel dan.
63. Aktivnosti je v domu dovolj.
64. Glede na vse tegobe in starosti, so se zelo pripravljene odzivati.
65. Dom stanovalce spodbuja k uporabi računalnika, petju, šmarnice...
66. Prav tako imajo organizirane izlete, ki se jih prostovoljno udeležujejo.
67. Pri hrani so stanovalci deležni dnevnih razvajanj.
68. Možne so tudi določene prilagoditve, nekateri pa si kakšno stvar skuhamo sami.
69. 6-7% prebivalcev je takšnih, ki se za prihod v dom odločijo sami, takšni tudi lepo zaživijo.
70. Nek odstotek je tudi takšnih, ki nimajo zmožnosti odločanja, ostali pa pridejo na pobudo svojcev.
71. Vsi pridejo v dom z zdravstvenim razlogom. 60% od teh je zelo težkih primerov, so nepokretni.
72. Večina od tistih ki pridejo v dom, bi bila še doma.
73. Ko je enkrat več posteljna soba so vedno problemi.
74. Težko je, eni so pripravljene potrpeti, drugi ne.
75. Med stanovalci so zelo različne bolezni, potrebe, težko ustvariš primerno klimo.
76. Spodbujamo k čim bolj osebni ureditvi sobe, da s seboj prinesejo osebne stvari.
77. Na negovalnem oddelku je zasebnost težje ustvariti.

78. Nekateri z veseljem prinesejo osebne stvari s seboj in si uredijo sobo po svojem okusu in si s tem pričarajo domačnost.
79. Osebjem se trudi s trkanjem.
80. Želje imajo po trgovini, baru.
81. Dom je majhen, v njem vlada domačnost, poznamo se po imenih.
82. Tisti, ki gredo lahko ven, se pritožujejo nad okolico.
83. V bližnjem parku je mladina vse razbila.
84. Pri ohranjanju stikov s svojci in prijatelji je pomembno dobro sodelovanje med osebjem doma, stanovalci in svojci/prijatelji.
85. Zahtevnost svojcev se je zelo povečala, polagajo breme na dom in nas zaposlene v domu, sami pa niti niso pripravljeni nameniti svoj čas za pogostejše in kvalitetnejše obiske.
86. Delali smo anketo glede zadovoljstva z zdravstveno nego, rezultati so bili zadovoljivi.
87. Večina je odgovorila, da je s zdravstveno nego zadovoljna in s tem je tudi njihovo počutje boljše.
88. Skozi čas se med stanovalci in zaposlenimi stkejo prijateljske vezi.
89. Čez vikende aktivnosti ni, stanovalci jih pogrešajo.
90. Enkrat na teden se sestaja zdravstvena skupina, ki se je stanovalci zelo veselijo in se jo v velikem številu udeležujejo.
91. Veliko jim tudi pomeni verska skupina.
92. Druge aktivnosti; telovadba, petje, preventiva, šahovski krožek, ugankarji,...
93. Veliko je individualnega dela po sobah, ki ga opravljajo javne delavke.
94. Večina je zadovoljna s ponudbo hrane, vedno pa se najde nekaj takih, ki jim ne ustreza, vendar je nemogoče ustreči vsem okusom.

Kodiranje in ureditev doma

PRIHOD V DOM

19. Glavni razlog za prihod starostnika v dom je bolezen, predvsem demenca.
20. Pri bolezni oz demenci starostniki izgubijo občutek, da so v breme, zato je večja potreba svojcev, kot stanovalcev, da starostnik pride v dom.

21. Malo je takih primerov, ko je situacija idealna in da bi se starostnik sam odločil za odhod v dom.
22. Če je pred prihodom v dom možna še pomoč na domu je prehod lažji.
35. 6-7% prebivalcev je takšnih, ki se za prihod v dom odločijo sami, takšni tudi lepo zaživijo.
36. Nek odstotek je tudi takšnih, ki nimajo zmožnosti odločanja, ostali pa pridejo na pobudo svojcev.
37. Vsi pridejo v dom z zdravstvenim razlogom. 60% od teh je zelo težkih primerov, so nepokretni.
38. Večina od tistih ki pridejo v dom, bi bila še doma.

SOBA IN SOSTANOVALCI

23. Razlogi za konflikte so včasih zelo »banalni«; npr. Eden posluša radio, drugi ga ne želi poslušati.
24. Včasih pogovor ne pomaga in je potrebno stanovalce preseliti v drugo sobo.
25. Zelo veliko je nestrpnosti do potreb sostanovalcev, vsak ima svoje zahteve. Veliko je egoizma.
26. Večkrat želje stanovalcev niso izražene in jih je potrebno prepoznati z opazovanjem preko druženja.
27. Zahteve sostanovalcev so včasih nemogoče; npr. želijo mir v sobi ob 18.00.
28. Zasebnost je premajhna.
29. Neprimerna je uporaba stranišča in kopalnice, vendar če je razumevanje med stanovalci se tega ne opaža.
30. Zaposleni spodbujamo, da si stanovalci po svoje uredijo sobo.
31. Predlagamo, da seboj prinesejo kos pohištva, kakšno sliko.
32. To spodbudo svojci in stanovalci redko upoštevajo, malokdo si za preselitev vzame čas.
39. Ko je enkrat več posteljna soba so vedno problemi.
40. Težko je, eni so pripravljeni potrpeti, drugi ne.
41. Med stanovalci so zelo različne bolezni, potrebe, težko ustvariš primerno klimo.
42. Spodbujamo k čim bolj osebni ureditvi sobe, da s seboj prinesejo osebne stvari.
43. Na negovalnem oddelku je zasebnost težje ustvariti.

44. Nekateri z veseljem prinesejo osebne stvari s seboj in si uredijo sobo po svojem okusu in si s tem pričarajo domačnost.
45. Osebe se trudi s trkanjem.

DOM IN OKOLICA

33. Občutek domačnosti obstaja, imamo srečo, ker smo majhen dom.
34. Ena od črnih pik doma je, da ni kotičkov za posedanje okrog doma in ni financ, da bi se to uredilo.
35. Stanovalci so nezadovoljni, ker nam mladi uničujejo park
36. Delež teh, ki imajo balkonske rože je majhen.
46. Želje imajo po trgovini, baru.
47. Dom je majhen, v njem vlada domačnost, poznamo se po imenih.
48. Tisti, ki gredo lahko ven, se pritožujejo nad okolico.
49. V bližnjem parku je mladina vse razbila.

ZUNANJI STIKI

35. Stiki, ki jih ohranjajo stanovalci po prihodu v dom so zelo različni.
36. Odvisno je od odnosov s svojci, koliko sorodnikov in prijateljev imajo.
37. Nekateri ohranjajo stike s prijatelji, ki jih imajo še iz domačega okolja.
38. Predvsem tisti, ki so samostojni in lahko zapustijo dom brez spremstva in pomoči.
39. Ohranjanje stikov in pogostost obiskov je odvisna tudi od oddaljenosti svojcev od Doma za starejše.
50. Pri ohranjanju stikov s svojci in prijatelji je pomembno dobro sodelovanje med osebjem doma, stanovalci in svojci/prijatelji.
51. Zahtevnost svojcev se je zelo povečala, polagajo breme na dom in nas zaposlene v domu, sami pa niti niso pripravljeni nameniti svoj čas za pogostejše in kvalitetnejše obiske.

ZADOVOLJSTVO Z ZAPOSLENIMI V DOMU

40. Med zaposlenimi in stanovalci ne gre za uraden odnos, gre za spoštovanje in upoštevanje. Iz obeh plati je toplina
41. V veliki meri se zaupajo, vedno se najde oseba, ki je za stanovalce vredna zaupanja.

42. Največ časa preživijo stanovalci z negovalnim osebjem.
43. Imajo potrebo po druženju.
44. Stanovalci se nočejo družiti z dijaki, z osebjem bi preživeli cel dan
52. Delali smo anketo glede zadovoljstva z zdravstveno nego, rezultati so bili zadovoljivi.
53. Večina je odgovorila, da je s zdravstveno nego zadovoljna in s tem je tudi njihovo počutje boljše.
54. Skozi čas se med stanovalci in zaposlenimi stkejo prijateljske vezi.

AKTIVNOSTI

45. Aktivnosti je v domu dovolj.
46. Glede na vse tegobe in starosti, so se zelo pripravljene odzivati.
47. Dom stanovalce spodbuja k uporabi računalnika, petju, šmarnice...
48. Prav tako imajo organizirane izlete, ki se jih prostovoljno udeležujejo
55. Čez vikende aktivnosti ni, stanovalci jih pogrešajo.
56. Enkrat na teden se sestaja zdravstvena skupina, ki se je stanovalci zelo veselijo in se jo v velikem številu udeležujejo.
57. Veliko jim tudi pomeni verska skupina.
58. Druge aktivnosti; telovadba, petje, preventiva, šahovski krožek, ugankarji,...
59. Veliko je individualnega dela po sobah, ki ga opravljajo javne delavke.

ZADOVOLJSTVO S HRANO

49. Pri hrani so stanovalci deležni dnevnih razvajanj.
50. Možne so tudi določene prilagoditve, nekateri pa si kakšno stvar skuhamo sami
60. Večina je zadovoljna s ponudbo hrane, vedno pa se najde nekaj takih, ki jim ne ustreza, vendar je nemogoče ustreči vsem okusom.

Kodiranje znotraj posameznih faz

PRIHOD V DOM

35. Glavni razlog za prihod starostnika v dom je bolezen, predvsem demenca. **BOLEZEN**

36. Pri bolezni oz demenci starostniki izgubijo občutek, da so v breme, zato je večja potreba svojcev, kot stanovalcev, da starostnik pride v dom. **BOLEZEN**
37. Malo je takih primerov, ko je situacija idealna in da bi se starostnik sam odločil za odhod v dom. **DOM PO SILI RAZMER**
38. Če je pred prihodom v dom možna še pomoč na domu je prehod lažji. **POMOČ NA DOMU**
35. 6-7% prebivalcev je takšnih, ki se za prihod v dom odločijo sami, takšni tudi lepo zaživijo. **SAMOINIACITIVA**

36. Nek odstotek je tudi takšnih, ki nimajo zmožnosti odločanja, ostali pa pridejo na pobudo svojcev. **DOM PO SILI RAZMER**
37. Vsi pridejo v dom z zdravstvenim razlogom. 60% od teh je zelo težkih primerov, so nepokretni. **BOLEZEN**
38. Večina od tistih ki pridejo v dom, bi bila še doma. **DOM PO SILI RAZMER**

SOBA IN SOSTANOVALCI

39. Razlogi za konflikte so včasih zelo »banalni«; npr. eden posluša radio, drugi ga ne želi poslušati. **RAZNOLIKOSTI MED STANOVALCI**
40. Včasih pogovor ne pomaga in je potrebno stanovalce preseliti v drugo sobo. **SKRAJNI IZHOD-SELITEV**
41. Zelo veliko je nestrpnosti do potreb sostanovalcev, vsak ima svoje zahteve, veliko je egoizma. **NESTRPNOST DO POTREB SOSTANOVALCEV**
42. Večkrat želje stanovalcev niso izražene in jih je potrebno prepoznati z opazovanjem preko druženja. **NEIZRAŽANJE ŽELJA**
43. Zahteve sostanovalcev so včasih nemogoče; npr. želijo mir v sobi ob 18.00. **NESTRPNOST DO POTREB SOSTANOVALCEV**
44. Zasebnost je premajhna. **ZASEBNOST**
45. Neprimerna je uporaba stranišča in kopalnice, vendar če je razumevanje med stanovalci se tega ne opaža. **ZASEBNOST**
46. Zaposleni spodbujamo, da si stanovalci po svoje uredijo sobo. **SPODBUJANJE STANOVALCEV K OSEBNI UREDITVI SOBE**
47. Predlagamo, da seboj prinesejo kos pohištva, kakšno sliko. **SPODBUJANJE STANOVALCEV K OSEBNI UREDITVI SOBE**

48. To spodbudo svojci in stanovalci redko upoštevajo, malokdo si za preselitev vzame čas. SPODBUJANJE STANOVALCEV K OSEBNI UREDITVI SOBE
39. Ko je enkrat več posteljna soba so vedno problemi. NESTRPNOST DO POTREB SOSTANOVALCEV
40. Težko je, eni so pripravljene potrpeti, drugi ne. RAZNOLIKOSTI MED STANOVALCI
41. Med stanovalci so zelo različne bolezni, potrebe, težko ustvariš primerno klimo. RAZNOLIKOSTI MED STANOVALCI
42. Spodbujamo k čim bolj osebni ureditvi sobe, da s seboj prinesejo osebne stvari. SPODBUJANJE STANOVALCEV K OSEBNI UREDITVI SOBE
43. Na negovalnem oddelku je zasebnost težje ustvariti. ZASEBNOST
44. Nekateri z veseljem prinesejo osebne stvari s seboj in si uredijo sobo po svojem okusu in si s tem pričarajo domačnost. SPODBUJANJE STANOVALCEV K OSEBNI UREDITVI SOBE
45. Osebje se trudi s trkanjem. ZASEBNOST

DOM IN OKOLICA

49. Občutek domačnosti obstaja, imamo srečo, ker smo majhen dom. DOMAČNOST V DOMU
50. Ena od črnih pik doma je, da ni kotičkov za posedanje okrog doma in ni financ, da bi se to uredilo. NEUREJENOST DOMSKE OKOLICE
51. Stanovalci so nezadovoljni, ker nam mladi uničujejo park NEUREJENOST DOMSKE OKOLICE
52. Delež teh, ki imajo balkonske rože je majhen. UREJANJE ROŽ V DOMU
46. Želje imajo po trgovini, baru. ŽELJE
47. Dom je majhen, v njem vlada domačnost, poznamo se po imenih. DOMAČNOST V DOMU
48. Tisti, ki gredo lahko ven, se pritožujejo nad okolico. NEUREJENOST DOMSKE OKOLICE
49. V bližnjem parku je mladina vse razbila. NEUREJENOST DOMSKE OKOLICE

ZUNANJI STIKI

53. Stiki, ki jih ohranjajo stanovalci po prihodu v dom so zelo različni.
54. Odvisno je od odnosov s svojci, koliko sorodnikov in prijateljev imajo. OHRANJANJE STIKOV
55. Nekateri ohranjajo stike s prijatelji, ki jih imajo še iz domačega okolja. OHRANJANJE STIKOV
56. Predvsem tisti, ki so samostojni in lahko zapustijo dom brez spremstva in pomoči. OHRANJANJE STIKOV
57. Ohranjanje stikov in pogostost obiskov je odvisna tudi od oddaljenosti svojcev od Doma za starejše. OHRANJANJE STIKOV
50. Pri ohranjanju stikov s svojci in prijatelji je pomembno dobro sodelovanje med osebjem doma, stanovalci in svojci/prijatelji. OHRANJANJE STIKOV
51. Zahtevnost svojcev se je zelo povečala, polagajo breme na dom in nas zaposlene v domu, sami pa niti niso pripravljeni nameniti svoj čas za pogostejše in kvalitetnejše obiske. ZAHTEVNOST SVOJCEV

ZADOVOLJSTVO Z ZAPOSLENIMI V DOMU

58. Med zaposlenimi in stanovalci ne gre za uraden odnos, gre za spoštovanje in upoštevanje, iz obeh plati je toplina. NAKLONJENOST DO ZAPOSLENIH
59. V veliki meri se zaupajo, vedno se najde oseba, ki je za stanovalce vredna zaupanja. NAKLONJENOST DO ZAPOSLENIH
60. Največ časa preživijo stanovalci z negovalnim osebjem. NEGOVALNO OSEBJE
61. Imajo potrebo po druženju. POTREBA PO DRUŽENJU Z ZAPOSLENIMI
62. Stanovalci se nočejo družiti z dijaki, z osebjem bi preživeli cel dan. POTREBA PO DRUŽENJU Z ZAPOSLENIMI
52. Delali smo anketo glede zadovoljstva z zdravstveno nego, rezultati so bili zadovoljivi. NEGOVALNO OSEBJE
53. Večina je odgovorila, da je s zdravstveno nego zadovoljna in s tem je tudi njihovo počutje boljše. NEGOVALNO OSEBJE
54. Skozi čas se med stanovalci in zaposlenimi stkejo prijateljske vezi. NAKLONJENOST DO ZAPOSLENIH

AKTIVNOSTI

63. Aktivnosti je v domu dovolj. KAJ DOM PONUJA
64. Glede na vse tegobe in starosti, so se zelo pripravljene odzivati. ODZIVNOST STANOVALCEV
65. Dom stanovalce spodbuja k uporabi računalnika, petju, šmarnice... KAJ DOM PONUJA
66. Prav tako imajo organizirane izlete, ki se jih prostovoljno udeležujejo KAJ DOM PONUJA
55. Čez vikende aktivnosti ni, stanovalci jih pogrešajo. KAJ DOM PONUJA
56. Enkrat na teden se sestaja zdravstvena skupina, ki se je stanovalci zelo veselijo in se jo v velikem številu udeležujejo. ODZIVNOST STANOVALCEV
57. Veliko jim tudi pomeni verska skupina. ODZIVNOST STANOVALCEV
58. Druge aktivnosti; telovadba, petje, preventiva, šahovski krožek, ugankarji,...KAJ DOM PONUJA
59. Veliko je individualnega dela po sobah, ki ga opravljajo javne delavke. KAJ DOM PONUJA

ZADOVOLJSTVO S HRANO

67. Pri hrani so stanovalci deležni dnevnih razvajanj. PRILAGAJANJA
68. Možne so tudi določene prilagoditve, nekateri pa si kakšno stvar skuhamo sami PRILAGAJANJA
60. Večina je zadovoljna s ponudbo hrane, vedno pa se najde nekaj takih, ki jim ne ustreza, vendar je nemogoče ustreči vsem okusom. ZADOVOLJSTVO

Urejanje izjav v kategorije po kodah

PRIHOD V DOM

BOLEZEN

1. Glavni razlog za prihod starostnika v dom je bolezen, predvsem demenca.
2. Pri bolezni oz demenci starostniki izgubijo občutek, da so v breme, zato je večja potreba svojcev, kot stanovalcev, da starostnik pride v dom. BOLEZEN

37.Vsi pridejo v dom z zdravstvenim razlogom. 60% od teh je zelo težkih primerov, so nepokretni. BOLEZEN

DOM PO SILI RAZMER

3.Malo je takih primerov, ko je situacija idealna in da bi se starostnik sam odločil za odhod v dom.

36.Nek odstotek je tudi takšnih, ki nimajo zmožnosti odločanja, ostali pa pridejo na pobudo svojcev.

38.Večina od tistih ki pridejo v dom, bi bila še doma.

SAMOINICIATIVA

35. 6-7% prebivalcev je takšnih, ki se za prihod v dom odločijo sami, takšni tudi lepo zaživijo.

SAMOINIACITIVA

POMOČ NA DOMU

4.Če je pred prihodom v dom možna še pomoč na domu je prehod lažji.

SOBA IN SOSTANOVALCI

RAZNOLIKOSTI MED STANOVALCI

5.Razlogi za konflikte so včasih zelo »banalni«; npr. eden posluša radio, drugi ga ne želi poslušati.

40.Težko je, eni so pripravljene potrpeti, drugi ne.

41.Med stanovalci so zelo različne bolezni, potrebe, težko ustvariš primerno klimo.

NESTRPNOST DO POTREB SOSTANOVALCEV

7.Zelo veliko je nestrpnosti do potreb sostanovalcev, vsak ima svoje zahteve, veliko je egoizma.

9.Zahteve sostanovalcev so včasih nemogoče; npr. želijo mir v sobi ob 18.00.

39.Ko je enkrat več posteljna soba so vedno problemi.

SPODBUJANJE STANOVALCEV K OSEBNI UREDITVI SOBE

12. Zaposleni spodbujamo, da si stanovalci po svoje uredijo sobo.

13. Predlagamo, da seboj prinesejo kos pohištva, kakšno sliko.
14. To spodbudo svojci in stanovalci redko upoštevajo, malokdo si za preselitev vzame čas.
42. Spodbujamo k čim bolj osebni ureditvi sobe, da s seboj prinesejo osebne stvari.
44. Nekateri z veseljem prinesejo osebne stvari s seboj in si uredijo sobo po svojem okusu in si s tem pričarajo domačnost.

ZASEBNOST

10. Zasebnost je premajhna.
11. Neprimerna je uporaba stranišča in kopalnice, vendar če je razumevanje med stanovalci se ta ne opaža.
43. Na negovalnem oddelku je zasebnost težje ustvariti.
45. Osebjem se trudi s trkanjem.

SKRAJNI IZHOD-SELITEV

6. Včasih pogovor ne pomaga in je potrebno stanovalce preseliti v drugo sobo.

NEIZRAŽANJE ŽELJA

8. Večkrat želje stanovalcev niso izražene in jih je potrebno prepoznati z opazovanjem preko druženja.

DOM IN OKOLICA

DOMAČNOST V DOMU

15. Občutek domačnosti obstaja, imamo srečo, ker smo majhen dom.
47. Dom je majhen, v njem vlada domačnost, poznamo se po imenih.

NEUREJENOST DOMSKE OKOLICE

16. Ena od črnih pik doma je, da ni kotičkov za posedanje okrog doma in ni financ, da bi se to uredilo.
17. Stanovalci so nezadovoljni, ker nam mladi uničujejo park
48. Tisti, ki gredo lahko ven, se pritožujejo nad okolico.
49. V bližnjem parku je mladina vse razbila.

UREJANJE ROŽ V DOMU

18. Delež teh, ki imajo balkonske rože je majhen.

ŽELJE

46. Želje imajo po trgovini, baru.

ZUNANJI STIKI

ZAHTEVNOST SVOJCEV

51. Zahtevnost svojcev se je zelo povečala, polagajo breme na dom in nas zaposlene v domu, sami pa niti niso pripravljeni nameniti svoj čas za pogostejše in kvalitetnejše obiske.

OHRANJANJE STIKOV

20. Odvisno je od odnosov s svojci, koliko sorodnikov in prijateljev imajo.

21. Nekateri ohranjajo stike s prijatelji, ki jih imajo še iz domačega okolja.

23. Predvsem tisti, ki so samostojni in lahko zapustijo dom brez spremstva in pomoči.

50. Ohranjanje stikov in pogostost obiskov je odvisna tudi od oddaljenosti svojcev od Doma za starejše.

51. Pri ohranjanju stikov s svojci in prijatelji je pomembno dobro sodelovanje med osebjem doma, stanovalci in svojci/prijatelji.

Zahtevnost svojcev se je zelo povečala, polagajo breme na dom in nas zaposlene v domu, sami pa niti niso pripravljeni nameniti svoj čas za pogostejše in kvalitetnejše obiske.

ZADOVOLJSTVO Z ZAPOSLENIMI V DOMU

NAKLONJENOST DO ZAPOSLENIH

24. Med zaposlenimi in stanovalci ne gre za uraden odnos, gre za spoštovanje in upoštevanje, iz obeh plati je toplina.

25. V veliki meri se zaupajo, vedno se najde oseba, ki je za stanovalce vredna zaupanja.

54. Skozi čas se med stanovalci in zaposlenimi stkejo prijateljske vezi. NAKLONJENOST DO ZAPOSLENIH

POTREBA PO DRUŽENJU Z ZAPOSLENIMI

28.Imajo potrebo po druženju.

29.Stanovalci se nočejo družiti z dijaki, z osebjem bi preživeli cel dan.

NEGOVALNO OSEBJE

26.Največ časa preživijo stanovalci z negovalnim osebjem.

52.Delali smo anketo glede zadovoljstva z zdravstveno nego, rezultati so bili zadovoljivi.

53.Večina je odgovorila, da je s zdravstveno nego zadovoljna in s tem je tudi njihovo počutje boljše.

AKTIVNOSTI

KAJ DOM PONUJA

29.Aktivnosti je v domu dovolj.

31.Dom stanovalce spodbuja k uporabi računalnika, petju, šmarnice...

32.Prav tako imajo organizirane izlete, ki se jih prostovoljno udeležujejo

55.Čez vikende aktivnosti ni, stanovalci jih pogrešajo.

58.Druge aktivnosti; telovadba, petje, preventiva, šahovski krožek, ugankarji,...

59Veliko je individualnega dela po sobah, ki ga opravljajo javne delavke.

ODZIVNOST STANOVALCEV

30.Glede na vse tegobe in starosti, so se zelo pripravljene odzivati.

56.Enkrat na teden se sestaja zdravstvena skupina, ki se je stanovalci zelo veselijo in se jo v velikem številu udeležujejo.

57.Veliko jim tudi pomeni verska skupina.

ZADOVOLJSTVO S HRANO

PRILAGAJANJA

33.Pri hrani so stanovalci deležni dnevnih razvajanj.

34.Možne so tudi določene prilagoditve, nekateri pa si kakšno stvar skuhamo sami

ZADOVOLJSTVO

60. Večina je zadovoljna s ponudbo hrane, vedno pa se najde nekaj takih, ki jim ne ustreza, vendar je nemogoče ustreči vsem okusom

Definiranje pojmov

PRIHOD V DOM

BOLEZEN

Razlog za prihod v dom, prisoten pri vseh stanovalcih je zagotovo slabo zdravstveno stanje. In v veliki meri celo nepokretnost.

DOM PO SILI RAZMER

Večina stanovalcev se za prihod v dom odloči na pobudo svojcev, ali zaradi neizhodne situacije, čeprav je želja vseh ostati v domačem okolju.

SAMOINCIATIVA

Tisti, ki se za dom odločijo sami, tam tudi lepo zaživijo.

POMOČ NA DOMU

Predhodna pomoč stanovalcem na domu zelo olajša prehod v dom.

SOBA IN SOSTANOVALCI

RAZNOLIKOST MED STANOVALCI

Stanovalci v domu imajo različne potrebe, tegobe, navade, želje in so različno prilagodljivi, zato je na splošno težko ugoditi vsem.

NESTRPNOST DO POTREB SOSTANOVALCEV

Med sostanovalci je veliko nestrpnosti do potreb drugih, kar je večkrat vzrok za konflikte.

SPODBUJANJE STANOVALCEV K OSEBNI UREDITVI SOBE

Stanovalce se spodbuja k osebni ureditvi sobe, s čimer se ustvari občutek domačnosti. Majhen je delež tistih, ki spodbude zares upoštevajo.

ZASEBNOST

Zasebnost je nasploh težko zagotoviti, posebej na negovalnem oddelku. Osebe se trudi, npr. s trkanjem.

SKRAJNI IZHOD-SELITEV

Skrajni ukrep za konflikte med sosoanovalci je selitev enega v drugo sobo.

NEIZRAŽANJE ŽELJA

Stanovalci svojih želja ne izražajo vedno, zato jih morajo zaposleni večkrat sami prepoznati preko druženja.

DOM IN OKOLICA

DOMAČNOST V DOMU

Zaradi majhnosti doma, je mogoče poznavanje stanovalcev tudi po imenu, kar omogoča domačnost.

NEUREJENOST DOMSKE OKOLICE

Stanovalci z okolico niso zadovoljni, ker je neurejena (mladi uničujejo park)

UREJANJE ROŽ V DOMU

Zelo malo je stanovalcev, ki bi sami skrbeli za balkonsko cvetje.

ŽELJE

Stanovalci imajo željo po trgovini in baru.

ZUNANJI STIKI

ZAHTEVNOST SVOJCEV

Svojci prelagajo breme na zaposlene in s tem ne prevzamejo svoj del odgovornosti. (kvalitetnejši obiski)

OHRANJANJE STIKOV

Ohranjanje zunanjih stikov je predvsem odvisno od sodelovanja s svojci, samostojnosti stanovalcev ter oddaljenosti .

ZADOVOLJSTVO Z ZAPOSLENIMI V DOMU

NAKLONJENOST DO ZAPOSLENIH

Zaposleni so za stanovalce zelo pomembni, med njimi se tudi razvije prijateljstvo, so njihovi zaupniki.

POTREBA PO DRUŽENJU Z ZAPOSLENIMI

Stanovalci se radi družijo, predvsem z zaposlenimi, bolj kot z dijaki.

NEGOVALNO OSEBJE

Stanovalci največ časa preživijo z negovalnim osebjem. Ankete zaposlenih potrjujejo da so stanovalci zadovoljni z zdravstveno nego, kar ima tudi pozitiven vpliv na njihovo počutje.

AKTIVNOSTI

KAJ DOM PONUJA

Dom ponuja veliko aktivnosti (izleti, telovadba, družabne igre, individualno delo, petje...), ki se jih stanovalci lahko udeležujejo. Aktivnosti pogrešajo čez vikende.

ODZIVNOST STANOVALCEV

Stanovalci se radi udeležujejo aktivnosti, veliko jim pomeni npr. zdravstvena skupina, verska skupina.

ZADOVOLJSTVO S HRANO

PRILAGAJANJA

Če je izvedljivo, so pri hrani možne prilagoditve in razvajanja, nekateri pa si kdaj kuhajo tudi sami.

ZADOVOLJSTVO

S hrano so stanovalci večinoma zadovoljni, nemogoče pa je vedno ustreči vsem.

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisani Marjana Potočin, Božana Milič, vpisani na Visoko šolo za Socialno delo v študijskem letu 2002/03, kot redni študentki, izjavljava, da sva diplomsko nalogo z naslovom Zadovoljstvo z življenjem v domu starejših Hrastnik, napisali samostojno s korektnim navajanjem virov in ob pomoči mentorice Doc. dr. Bojane Mesec.

Datum:

Podpis: